พิมพ์เป็นบรรณาการ

ในงาน

พระราชทานเพลิงศพ

พลตำรวจตรี ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์

ณ เมรุหลังพลับพลาอิศริยาภรณ์

วัดเทพศิรินทราวาส

วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๑๖

อุทิศโดย

เสนาะ เอกพจน์

(อดีตผู้พิพากษาศาลฎีกา)

สมาชิกวุฒิสภา

หัวหน้าสำนักกฎหมาย ธนาคารไทยทนุ จำกัด

393 ถนนสีลม กรุงเทพ 5
โทร. 233-9160-9
ต่อ 274

บ้านสุนทรี, 179/1 ตำบลบางค้อ
อ.บางขุนเทียน กรุงเทพ 6
โทร. 4680048

พิมพ์เป็นบรรณาการ

ในงาน

พระราชทานเพลิงศพ

พลตำรวจตรี ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์

ณ เมรุหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์

วัดเทพศิรินทราวาส

วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๑๖

พลตำรวจตรี ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์

ชาตะ ๕ พฤศจิกายน ๒๔๖๐

มตะ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๑๕

คำนำ

ในการจัดทำหนังสือที่ระลึกวันพระราชทานเพลิงศพ พล.ต.ต.ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ นั้น ผู้ที่ พล.ต.ต. ประเสริฐ รักมากท่านหนึ่งแนะนำว่า ควรทำเป็นหนังสือเกี่ยวกับประวัติของ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ แต่บรรดาบุตร ภรรยา และญาติพี่น้องของ พล.ต.ต ประเสริฐ เพียงฝ่ายเดียวไม่สามารถจะจัดทำได้อย่างแน่นอน ทั้งนี้ เพราะเหตุว่าไม่มีผู้ใดสามารถทราบและจดจำรายละเอียดต่าง ๆ ได้ดีเหมือนผู้บังคับบัญชา, เพื่อนนักเรียนและเพื่อนร่วมงานของ พล.ต.ต. ประเสริฐ เพื่อช่วยรวบรวมชีวประวัติของ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ ในสมัยต่างๆ ซึ่งก็ได้รับความกรุณาด้วยดีจึงขอกราบขอบพระคุณท่านที่เคารพทุกท่านได้กรุณารวบรวมประวัติแต่ละตอนมาต่อเนื่องกันจนสำเร็จลุล่วงด้วยความเรียบร้อย นอกจากนี้ บุตร ภรรยา และญาติพี่น้อง ขอขอบพระคุณนายแพทย์นิกิตต์ สำรวจรวมผล นายแพทย์ผู้เชี่ยวชาญโรคหัวใจ ผู้รักษาพยาบาล พล.ต.ต. ประเสริฐ อย่างดีตลอดมา ที่กรุณาสละเวลาอันจำกัดเขียนบทความเรื่อง "เส้นเลือดหัวใจตีบแข็ง" ส่งมาร่วมพิมพ์ในหนังสือที่ระลึกเล่มนี้ เพื่อเป็นประโยชน์แก่บุคคลทั่วไปด้วย

สุดท้ายนี้ บรรดาบุตร ภรรยา และญาติพี่น้อง ของ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ขอขอบพระทัย และขอบพระคุณ ท่านที่เคารพทั้งหลายที่กรุณาสละเวลามาเป็นเกียรติในงานพระราชทานเพลิงศพ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ ในวันนี้ทุกท่าน หากการต้อนรับไม่ทั่วถึงหรือขาดตกบกพร่องประการใด หากจะกรุณาอภัยให้ด้วยก็จะเป็นพระคุณยิ่ง.

เจ้าภาพ

คำไว้อาลัยจากเพื่อนร่วมรุ่น

เพื่อเป็นที่ระลึก แด่ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ ผู้วายชนม์

ในฐานะที่ผมเป็นเพื่อนร่วมรุ่น นักเรียนนายร้อยทหารบก รุ่น ๘๒ ของ พล. ต. ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ อดีตรองผู้บัญชาการศึกษา กรมตำรวจ จึงใคร่เขียนคำไว้อาลัยขึ้น เพื่อเป็นการรำลึกถึงอดีตที่พวกเราได้ร่วมกินร่วมนอนกันมาในโรงเรียนนายร้อยทหารบก (โรง-เรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ในปัจจุบันนี้) กรมยุทธศึกษาทหารบก กระทรวงกลาโหม เป็นเวลานานถึง ๓ ปีเต็ม

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๙ โรงเรียนนายร้อยทหารบก ได้รับเด็กหนุ่มซึ่งสำเร็จการศึกษามาจากชั้นมัธยมปีที่ ๘ ของโรงเรียนต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้ผ่านการสอบคัดเลือกมาแล้วเข้าเป็นนักเรียนนายร้อยทหารบกปีที่ ๑ รวม ๕๘ นาย ซึ่งรวมกับนักเรียนเก่าที่ต้องเรียนซ้ำชั้น ๒ นายและกองทัพอากาศฝากเรียนอีก ๒ นาย รวมเป็น ๖๒ นาย นักเรียนนายร้อยทั้ง ๖๒ นายนี้มีนักเรียนนายร้อยประเสริฐ ถนัดภาษา (ซึ่งภายหลังได้เปลี่ยนนามสกุลเป็น ถนัดพจนามาตย์) รวมอยู่ด้วย นร. ประเสริฐ ถนัดภาษา มีเลขประจำตัว ๔๓๘๒ เนื่องจากในรุ่นผมนี้มีคนชื่อประเสริฐอยู่ถึง ๔ คน พวกเราจึงต้องตั้งฉายาเพื่อสะดวกในการเรียกและกล่าวถึง อันเป็นธรรมเนียมของทุกรุ่น สำหรับ นร. ประเสริฐ ถนัดภาษา ได้รับฉายาว่า "เสริฐเหม่ง" เพราะความอัตคัดผมแต่รุ่นหนุ่ม พวกเราจึงเรียกกันเช่นนั้น นอกจากคุณ ประเสริฐ ผู้นี้แล้วยังมี พล.ท. ประเสริฐ ธรรมศิริ พ.อ. ประเสริฐ แม่นศรแผลง ร.ต.ท. ประเสริฐ วรุตมะ และ พ.ต.ต. บุญเสริฐ วรกิจโภคาทร ซึ่งภายหลังได้เปลี่ยนชื่อเป็น ประเสริฐ เช่นเดียวกันอีก

คุณ ประเสริฐ เป็นคนใจเย็น หนักแน่น มีอารมย์ดีมาแต่รุ่นหนุ่ม มีบางครั้งที่เพื่อนฝูงล้อเลียนกันถึงเรื่อง "ผม" แต่คุณ ประเสริฐ ไม่เคยโกรธเพื่อนเลย มิหนำซ้ำยังพยายามหายาใส่ผมมาฝากเพื่อนที่มีผมค่อนข้างบางหลายคน มีอยู่วันหนึ่งพวกเราไปฝึกภาคสนามที่บริเวณวัดไผ่ตัน บางซื่อมีเพื่อนหลายคนไปแอบดูคุณ ประเสริฐ วักน้ำที่กา (อีกา) ลงไปอาบกินเอามาลูบผมตนเอง เพื่อเอาเคล็ดว่าขอให้ผมดกดำเช่นขนกา ซึ่งเพื่อนฝูงได้นำมาล้อเลียนคุณ ประเสริฐ แต่คุณ ประเสริฐ ก็ไม่เคยถือโกรธ กลับสาธยายถึงเคล็ดลับอันนี้อย่าง

เกรียวกราวให้เพื่อนฟังเสียด้วย นอกจากความใจเย็นแล้วคุณประเสริฐ ยังเป็นผู้มีใจหนักแน่น พูดจาเป็นหลักฐาน และมีสมาธิดี สามารถที่จะถ่ายทอดความรู้และวิชาการให้เพื่อนฝูงเข้าใจได้เป็นอย่างดีอยู่เสมอ ตลอดระยะเวลาที่ศึกษาร่วมกับคุณประเสริฐ ได้ช่วยเหลือเพื่อนฝูงในการอธิบายถ่ายทอดความรู้ที่เพื่อนไม่เข้าใจ สงสัยหรือมีปัญหาอยู่บ่อยครั้ง และความเป็นผู้มีวินัยดีประกอบกับความเยือกเย็นเป็นผู้ใหญ่นี้จึงทำให้เป็นที่เชื่อถือของผู้บังคับบัญชาและครูอาจารย์เป็นอย่างดี ผมยังจำได้ว่ามีอยู่วันหนึ่งขณะที่พวกเราเรียนในห้องเรียนตอน ๓ (ตอนตำรวจ) ขณะที่อาจารย์ พ.ต.ท. หลวงโชติธนาภิบาล (ยศขณะนั้น) กำลังสอนวิชากฎหมายอาญาอยู่ คุณประเสริฐ ก็นั่งสมาธิฟัง (หลับตา) อย่างเป็นสุข แต่ก็สามารถตอบปัญหาและข้อซักถามต่างๆ ของอาจารย์ หลวงโชติฯ ได้โดยถูกต้องสมกับคำรับสารภาพกับอาจารย์ว่า "ผมกำลังหลับฟังครับ"

คุณ ประเสริฐ เป็นนักเรียนชั้นดี ขยันหมั่นเพียรและเรียนอย่างมีระเบียบ สามารถจดจำและถ่ายทอดคำสอนวิชาการต่างๆ เป็นสมุดบันทึกความจำได้เป็นอย่างดี ซึ่งเพื่อนฝูงต้องพากันขอยืมไปลอกจด ในเวลาอบรมตนเองอยู่เสมอ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้คุณ ประเสริฐสอบไล่ได้ลำดับที่ดีตลอดระยะเวลา ๓ ปี และในปีที่ ๓ (ปีสุดท้าย) คุณ ประเสริฐ สอบไล่ได้เป็นที่ ๓ ในจำนวนนักเรียนนายร้อยทหารบก (ฝ่ายตำรวจ) ๑๕ นาย และออกรับราชการในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ ซึ่งในปีนั้นพวกเราทั้งรุ่นก็สำเร็จการศึกษาและออกรับราชการเป็นนายทหารนายตำรวจกันทุกคน เฉพาะคุณประเสริฐ ได้รับการบรรจุแต่งตั้งเป็นนายร้อยตำรวจตรี ตำแหน่งรองสารวัตรสถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง เป็นครั้งแรกในชีวิตราชการ

ชีวิตในราชการตำรวจของคุณประเสริฐ ก็ได้ก้าวหน้ามาด้วยดีเป็นลำดับ คุณประเสริฐปฏิบัติหน้าที่ราชการในหน่วยต่าง ๆ อันมี ตำรวจนครบาล ตำรวจสันติบาล ตำรวจกองปราบปรามตำรวจภูธร ตำรวจภูธรชายแดนหรือตำรวจตระเวนชายแดน กองบัญชาการศึกษา ซึ่งได้แก่ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ โรงเรียนสืบสวน และในตำแหน่งผู้ช่วยผู้บัญชาการศึกษา รองผู้บัญชาการศึกษา อันเป็นตำแหน่งหน้าที่สุดท้ายในชีวิตของคุณ ประเสริฐ ได้ปฏิบัติงานมาด้วยความเรียบร้อยและยังเกิดผลดีแก่ราชการตลอดมา ในด้านการศึกษาเพิ่มเติมของคุณประเสริฐ ก็ได้ก้าวหน้าในด้านการศึกษาอยู่ไม่น้อย เช่นสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเสนาธิการทหารบก โรงเรียนเสนาธิการทหาร วิทยาลัยการทัพบก และวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรโดยลำดับ นับว่าเป็นผู้สูงด้วยคุณวุฒิด้วยประการทั้งปวง หากคุณประเสริฐ ไม่ด่วนถึงแก่กรรมเสียก่อน พวกเราเชื่อกันว่าคุณ ประเสริฐ คงจะได้ก้าวหน้าในชีวิตราชการยิ่งขึ้นไปอีก

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าคุณ ประเสริฐ เป็นคนดี เป็นมิตรที่ดีของเพื่อนฝูงและผู้รู้จักคุ้นเคยทุกคน เป็นผู้บังคับบัญชาที่ดี เป็นบุคคลอันประเสริฐสมชื่อ โดยเฉพาะเพื่อนร่วมรุ่นทุกคนไม่เคยมีใครโกรธเกลียดหรือไม่ชอบคุณ ประเสริฐเลยสักคนเดียว ผมได้เคยสดับตรับฟังจากเพื่อนฝูงผู้ใต้บังคับบัญชาลูกศิษย์ของคุณ ประเสริฐซึ่งทุกคนพากันยกย่องสรรเสริญและกล่าวขวัญถึงคุณประเสริฐในทางดีด้วยกันทั้งนั้น ผมตกใจและเสียใจมากเมื่อทราบข่าวถึงแก่กรรมของคุณประเสริฐด้วยโรคหัวใจ ซึ่งคุณประเสริฐล้มป่วยด้วยโรคนี้มาเป็นเวลาประมาณ ๓ ปี แล้ว ทันทีผมได้รับข่าวร้าย ผมเกือบไม่เชื่อว่าคุณประเสริฐจะถึงแก่กรรมโดยกระทันหันเช่นนี้ เพราะเท่าที่ได้พบปะพูดคุยกันก็ได้ทราบว่าอาการของคุณประเสริฐดีขึ้นอยู่แล้ว ผมได้เคยเตือนคุณประเสริฐอยู่เสมอว่าอย่าหักโหมทำงานหนักนัก ให้ระวังรักษาสุขภาพให้มาก เพราะโรคหัวใจนั้นไม่ถูกกับงานที่ต้องใช้ความคิดและคร่ำเคร่งจนเกินไป แต่เนื่องจากคุณประเสริฐเป็นผู้รักและห่วงงานในหน้าที่มาก จึงต้องเร่งรัดและรีบทำงานให้เสร็จไปโดยรวดเร็วอยู่เสมอจนติดเป็นนิสัยผมต้องเสียเพื่อนที่ดีไปอีกคนหนึ่งในปีนี้อย่างไม่นึกฝัน ผมนึกไม่ถึงว่าคุณประเสริฐจะจากพวกเราไปในเวลาอันรวดเร็วเช่นนี้

ในนามของเพื่อนร่วมรุ่น ผมและเพื่อนทุกคนขอตั้งจิตอธิษฐานแผ่กุศลผลบุญและอานิสงส์แห่งกรรมที่ดี ผมและเพื่อนร่วมรุ่นได้บำเพ็ญมาแล้ว จงเป็นพลังปัจจัยให้ดวงวิญญาณของคุณประเสริฐเพื่อนรักประสพแด่ความเกษมสำราญในสัมปรายภพ แม้สังขารของ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ จะสลายไปตามสภาพของวัฏสงสารแล้วก็ตาม แต่ชื่อและคุณงามความดีของ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ จะยังคงตรึงตราอยู่ในความทรงจำของเพื่อนร่วมรุ่นทุกคน ชั่วนิจนิรันดร์

อนิจฺจํ วต สงฺขารา อุปฺปาทวยธมฺมิโน
อุปฺปชฺชิตฺวา นิรุชฺฌนฺติ เตสํ วูปสโม สุโข ฯ

พล.ต.ท ศรีสุข มหินทรเทพ
(ศรีสุข มหินทรเทพ)
ผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ

ประวัติ

พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ เป็นบุตรหลวงถนัดพจนามาตย์ นางลูกอินทร์ เกิดเมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๐ ที่บ้านตำบลตรอกซุง อำเภอบางรัก กรุงเทพมหานคร มีพี่น้อง ๗ คนคือ

๑. พ.อ. ยุธ ถนัดพจนามาตย์
๒. น.ส ละมุน ถนัดพจนามาตย์
๓. นายประดิษฐ์ ถนัดพจนามาตย์
๔. พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์
๕. นายประสิทธิ์ ถนัดพจนามาตย์
๖. นายทองเย็น ถนัดพจนามาตย์
๗. นางละม่อม อินทสร

เริ่มได้รับการศึกษาจากโรงเรียนนารีศึกษา ในปี พ.ศ ๒๔๖๔ ต่อมาจึงย้ายไปศึกษาโรงเรียนมัธยมวัดสุทธิวราราม จนจบมัธยมปีที่ ๘ แผนกวิทยาศาสตร์ ในปี พ.ศ. ๒๔๗๗ จึงสอบคัดเลือกเข้าเป็นนักเรียนนายร้อยทหารบกฝ่ายตำรวจเมื่อ ๓๐ เมษายน ๒๔๗๙ เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว ได้เข้ารับราชการกระทรวงมหาดไทย ตำแหน่งรองสารวัตรสถานีตำรวจพระราชวังเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๔๘๒

คุณวุฒิการศึกษา

พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ ได้รับการศึกษาอบรมจากโรงเรียนสามัญและโรงเรียนอาชีพมาตามลำดับดังต่อไปนี้

๒๔๖๔ ร.ร. นารีศึกษา ๑ ปี เรียนชั้นเตรียม

๒๔๖๕ ถึง ๒๔๗๗ ร.ร. มัธยมวัดสุทธิวราราม ๑๓ ปี สอบไล่ได้มัธยมปีที่ ๘ แผนกวิทยาศาสตร์

๒๔๗๙ ร.ร. นายร้อยทหารบก ๓ ปี สอบไล่ได้จบหลักสูตรวิชาฝ่ายตำรวจของโรงเรียนนายร้อยทหารบก

๒๔๙๒ ร.ร. เสนาธิการทหารบก ๒ ปี จบหลักสูตร ๒ ปี สมบูรณ์ของโรงเรียนเสธ.ทบ.

๒๕๐๐ ร.ร. เสนาธิการผสม สธ.กห.

๓ เม.ย. ๒๕๐๔ ได้เรียนวิชาสงครามจิตวิทยา สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรฝ่ายอำนวยการ รุ่นที่ ๖ ได้รับประกาศนียบัตรของโรงเรียนสงครามจิตวิทยา

๒๕ พ.ค. ๒๕๐๔ สำเร็จหลักสูตรวิชาสงครามจิตวิทยาของกองบัญชาการฝ่ายทัศ-นาการ และกระจายเสียงแห่งกองทัพบกสหรัฐ ภาคแปซิฟิค

๓๐ ส.ค. ๒๕๐๕ ได้ศึกษาสำเร็จหลักสูตรการอบรมชั้นฝ่ายอำนวยการหลักสูตรการต่อต้านการก่อการร้าย และหลักสูตรวิชาการรบพิเศษ สำหรับฝ่ายบังคับบัญชาและฝ่ายอำนวยการของกองทัพบก

๒๕ พ.ย. ๒๕๐๕ สำเร็จการศึกษาจาก ร.ร. การสงครามพิเศษ แห่งกองทัพสหรัฐอเมริกา

๑๘ พ.ค. ๒๕๐๗ เข้ารับการอบรมในโรงเรียนตำรวจระหว่างประเทศ และได้รับประกาศนียบัตรของหน่วยสวัสดิการประชาชน หน่วยพิจารณาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา

๕ – ๑๖ ส.ค. ๒๕๑๒ ร่วมสัมนานักบริหารรุ่นที่ ๒๕ สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์

๒๕๑๓–๑๔ เป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ศึกษาสำเร็จเป็นรุ่นที่ ๑๓

ยศ

๑ พ.ค.	๘๒	นายร้อยตำรวจตรี
๒๕ ส.ค.	๘๕	นายร้อยตำรวจโท
๒๐ ก.ค.	๘๘	นายร้อยตำรวจเอก
๙ ต.ค.	๙๔	นายพันตำรวจตรี
๔ ต.ค.	๙๗	นายพันตำรวจโท
๑ ม.ค.	๐๒	นายพันตำรวจเอก
๑ ต.ค.	๑๒	พล.ต.ต.

อิสริยภรณ์ และ เกียรติยศที่ได้จากต่างประเทศ

๑๔ ก.ค. ๘๐ เหรียญช่วยราชการภายใน
๔ ธ.ค. ๙๐ จตุรถาภรณ์มงกุฎไทย
๕ พ.ค. ๙๓ เหรียญเงินบรมราชาภิเษก
๑๘ พ.ย. ๙๖ จตุถาภรณ์ช้างเผือก
๑๔ ธ.ค. ๙๗ เหรียญจักรมาลา
๑๘ เม.ย. ๙๘ เหรียญราชการชายแดน
๑๐ ธ.ค. ๐๐ ได้รับพระราชทานเหรียญตริตราภรณ์มงกุฎไทย ตาม รจ. เล่มที่ ๗๔ ตอนที่ ๑๑๓ ลง ธ.ค. ๒๕๐๐
๒๐ ส.ค. ๙๙ ได้รับพระราชทานเหรียญชายแดน ตาม รจ. เล่มที่ ๗๓ ตอนที่ ๖๒ ลง ๑๐ ส.ค. ๙๙ หน้า ๓
๒๒ ต.ค. ๐๘ เหรียญชัยสมรภูมิตามประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๘๑ ตอนที่ ๙๗ ลง ๑๑ พ.ย. ๒๕๐๘ หน้า ๑๑๙๕ บรรทัดที่ ๑๑
๕ ธ.ค. ๐๙ ได้รับพระราชทานตริตราภรณ์ช้างเผือก ตามประกาศราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษหน้า ๓๒๔ เล่ม ๘๓ ตอนที่ ๑๑๘ ลง ๑๙ ธ.ค. ๐๘
๕ ธ.ค. ๑๒ ทวีตริยาภรณ์ช้างเผือก รจ. เล่มที่ ๘๖ ตอนที่ ๑๑๘ ลง ๓๑ ธ.ค. ๑๒

การแต่งตั้ง การย้าย และการโอนสังกัด

๓๐ เม.ย. ๗๙ นักเรียนนายร้อยทหารบก กรมยุทธศึกษาทหาร
๑ พ.ค. ๘๒ รองสารวัตรสถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง คำสั่งกระทรวง ที่ ๑๑๕/๘๒ ลง ๑๗ เม.ย. ๘๒
๑ เม.ย. ๘๓ รองสารวัตรสถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง ร.ต.ต. คำสั่งหมู่กรม ฯ ที่ ๒๕๘/๘๓ ลง ๒๘ พ.ค. ๘๓
๑ ส.ค. ๘๓ ผู้บังคับหมวดตำรวจสันติบาลกองที่ ๑ คำสั่งหมู่กรม ฯ ที่ ๔๘๕/๘๓ ลง ๑๒ ก.ค. ๘๓
๑๑ ก.พ. ๘๔ รองสารวัตรแผนก ๒ (อารักขา) รักษาความปลอดภัย ตำรวจสันติบาล คำสั่งหมู่กรม ฯ ๑๗๗/๘๔ ลง ๑๑ ก.พ. ๘๔

๑ ส.ค. ๘๔ เลื่อนขั้นเงินเดือน ร.ต.ต. ๑๐๐ คำสั่งกระทรวงฯ ที่ ๘๘๗–๙๕๔/๘๔ ลง ๔-๑๕ ก.ค. ๘๔ คำสั่งหมู่กรมฯ ที่ ๙๔๑/๘๔ ลง ๑๕ ก.ค. ๘๔

๒ ก.พ. ๘๕ รองสารวัตรแผนก ๒ กอง ๒ (ต่างประเทศ) ๑๐๐ คำสั่งหมู่กรม ฯ ที่ ๘๗/๘๔ ลง ๒ ก.พ. ๘๔

๑ ก.ค. ๘๕ เลื่อนขั้นเงินเดือนในอัตรา ร.ต.ท. ๑๑๐ บาท ร.ต.ท. ๑๑๐ บาท คำสั่ง ม. ที่๗๒๐/๘๕ ลง ๑๐ ส.ค. ๘๕

๑๘ มิ.ย. ๘๖ แต่งตั้งจากแผนก ๒ (ต่างประเทศ) สันติบาลกอง ๑ เป็นหัวหน้าสถานีตำรวจภูธรสวายดอนแก้ว จังหวัดพระตะบอง ๑๑๐ คำสั่งหมู่ที่ ๙๗๑/๘๖ ลง ๑๘ มิ.ย. ๘๖

๑ ก.ค. ๘๖ หัวหน้าสถานีตำรวจภูธรสวายดอนแก้ว ร.ต.ท. ๑๒๐

๒๐ ต.ค. ๘๖ เลื่อนฐานะหัวหน้าสถานีเป็นผู้บังคับกอง ร.ต.ท. ๑๒๐ คำสั่งกระทรวง – มหาดไทย ที่ ๘๙๐/๘๖ ลง ๒๐ ต.ค. ๘๖

๑ ก.ค. ๘๗ ผู้บังคับกองตำรวจภูธรสวายดอนแก้ว จังหวัดพระตะบอง ร.ต.ท. ๑๓๐ ตามหนังสือกรมตำรวจที่๑๔๑๒/๘๗ ลง ๕ ต.ค. ๘๗

๑ เม.ย. ๘๘ ผู้บังคับกองตำรวจภูธรสวายดอนแก้ว ร.ต.อ. ๑๔๐ ตามหนังสือกรม ฯ ที่ ๙๓๑๔/๘๘ ลง ๑๑ ก.ย. ๘๘

๑๘ ธ.ค. ๘๘ แต่งตั้งเป็นผู้บังคับกองสถานีตำรวจภูธรอำเภอวณภากาศ จังหวัดพระตะบอง ๑๔๐ คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๘๒๖/๘๘ ลง ๑๘ ธ.ค. ๘๘

๑๘ มิ.ย. ๘๖ ถึง ๑๕ พ.ย. ๘๘ เมื่อคราวสงครามมหาเอเซียบูรพา เป็นตำรวจสนามประจำตำรวจสนามสวายดอนแก้ว ให้นับเวลาราชการทวีคูณ ตามคำสั่งหมู่กรม ฯ ที่ ๑๒๗๘/๘๘ ลง ๒๔ พ.ย. ๘๘ ๑๔๐ ตามคำสั่งผู้บัญชาการตำรวจสนาม ที่ ๑/๘๔ ลง ๑๒ ธ.ค. ๘๔

๑ ม.ค. ๘๙ เลื่อนขั้นเงินเดือน ร.ต.อ. ๑๕๐ หนังสือกรมฯ ที่ ๑๐๔๒๑/๘๙ ลง ๕ พ.ย. ๘๙

๒๖ พ.ย. ๘๙ แต่งตั้งเป็นผู้บังคับกองตำรวจภูธรอรัญญประเทศ จังหวัดพระตะบอง ร.ต.อ. ๑๕๐ คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๖๕๕/๘๙ ลง ๒๖ พ.ย. ๘๙

๑ ม.ค. ๙๐ เลื่อนเงินเดือน ร.ต.อ. ๑๖๐ คำสั่งกรมฯ ที่ ๗๑๘/๙๐ ลง ๒๘ เม.ย. ๙๐

๒๐ ต.ค. ๙๐ แต่งตั้งเป็นสารวัตรแผนก ๕ (สืบสวน สอบสวน) กองตำรวจสอบสวนกลาง เงินเดือน เดือน พ.ย. ๙๐ รับทางตำแหน่งใหม่ ร.ต.อ. ๑๖๐ คำสั่งกระ-ทรวงมหาดไทย ที่ ๖๙๒/๙๐ ลง ๒๐ ต.ค. ๙๐

๑ ม.ค. ๙๑ ได้รับขึ้นและอัตราเงินเดือน ร.ต.อ. ๑๗๐ คำสั่งหมู่กรมฯ ที่ ๑๙๖๖/๙๑ ลง ๒๒ ต.ค. ๙๑

๑๔ ก.ย. ๙๑ หัวหน้าแผนกประวัติผู้ร้าย ร.ต.อ. ๑๗๐ คำสั่งหมู่กรมฯ ที่ ๑๖๖๖/๙๑ ลง ๑๔ ก.ย. ๙๑

๖ ก.ค. ๙๒ ประจำกรมตำรวจ ๑๗๐ คำสั่งหมู่กรมฯ ที่ ๑๐๕๖/๙๒ ลง ๖ ก.ค. ๙๒

๑ ม.ค. ๙๓ ประจำกรมตำรวจ ร.ต.อ. ๑๙๐ คำสั่งหมู่กรมฯ ที่ ๑๐๙๘/๙๒ ลง ๑๓ ก.ค. ๙๓

๑ ม.ค. ๙๓ ประจำกรมตำรวจ ร.ต.อ. ๒๐๐ คำสั่งหมู่กรมฯ ที่ ๑๔๗๖/๙๓ ลง ๑๓ ก.ย. ๙๓

๑๙ พ.ค. ๙๔ ประจำกองบัญชาการตำรวจภูธร ร.ต.อ. ๒๐๐ คำสั่งหมู่กรมฯ ที่ ๖๗๗/๙๔ ลง ๑๙ พ.ค. ๙๔

๑ ม.ค. ๙๔ เลื่อนเงินเดือน ๑ ขั้น พ.ต.ต. ๒๒๐ คำสั่งหมู่กระทรวงฯ ที่ ๖๑๘/๙๔ ลง ๓ ต.ค. ๙๔

๑ ก.ค. ๙๔ ได้รับเงินปูนบำเหน็จพิเศษ สำหรับสู้รบในคราวปราบกบฎ ๒๙ มิ.ย. ๙๔ เดือนละ ๖๐ บาท คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๓๓๘/๙๔ ลง ๑๗ เม.ย. ๙๕

๑ ม.ค. ๙๕ เลื่อนเงินเดือน ๑ ขั้น พ.ต.ต. ๒๔๐ คำสั่งกระทรวงที่ ๘๔๙/๙๕ ลง

๒๗ ธ.ค. ๙๖ เป็นประจำแผนกธุระการ ตำรวจภูธร ๒๔๐ คำสั่งหมู่กรมฯที่ ๗๒๓/๙๖ ลง ๒๗ ธ.ค. ๙๖

๗ เม.ย. ๙๖ แต่งตั้งเป็นรองผู้กำกับการ ร.ร. นรต. กองการศึกษา พ.ต.ต. ๒๔๐ คำสั่งหมู่กรมฯ ที่ ๓๕๔/๙๖ ลง ๗ เม.ย. ๙๖

๑ ม.ค. ๙๖ เลื่อนขั้นเงินเดือนอัตรา พ.ต.ท. ๒ ขั้น พ.ต.ท. ๒๘๐ ตามคำสั่งกระ-ทรวงมหาดไทย ที่ ๙๖๕/๙๖ ลง ๓๐ ก.ย. ๙๖

๓๐ ธ.ค. ๙๖ แต่งตั้งเป็นประจำกองบังคับการตำรวจสันติบาล (ไปประจำกองทูตทหารประเทศลาว) คำสั่งหมู่ ตร. ที่ ๑๓๖๖/๙๖ ลง ๓๑ ธ.ค. ๙๖

๑ ม.ค. ๙๗ เลื่อนเงินเดือน พ.ต.ท. ๒๒๐ คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๗๘๓/๙๘ ลง ๑๙ ก.ค. ๙๘

๕ ก.ย. ๙๙ แต่งตั้งเป็นประจำกองบัญชาการตำรวจชายแดนส่วนที่ ๒ ๔๐๐ คำสั่งหมู่กรมฯ ที่ ๑๔๒๕/๙๙ ลง ๕ ก.ย. ๙๙

๑ ม.ค. ๙๙ เลื่อนขั้นและอัตราเงินเดือนประจำปี ๔๐๐ คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๗๗๒/๙๙ ลง ก.ย. ๙๙

๒๓ ต.ค. ๙๙ แต่งตั้งเป็นรองหัวหน้าแผนก ๑ กำลังพลกองอำนวยการกองบัญชาการตำรวจตระเวณชายแดน มีหน้าที่รับผิดชอบงานในแผนก สารบรรณ และแผนกทะเบียนกำลังพล ส่วนเงินเดือนรับทางตำแหน่งเดิม คำสั่งหมู่ที่ ๑๕๓/๙๙ ลง ๒๓ ต.ค. ๙๙

๒๖ มิ.ย. ๒๕๐๐ แต่งตั้งเป็นประจำกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนส่วนที่ ๑ เงินเดือนตั้งแต่เดือน ก.ค. ๒๕๐๐ รับทางตำแหน่งใหม่ พ.ต.ท. ๔๐๐ คำสั่งหมู่ที่ ๙๗๔/๒๕๐๐ ลง ๒๖ มิ.ย. ๒๕๐๐

๒๖ มิ.ย. ๒๕๐๐ แต่งตั้งเป็นผู้รักษาการแทน ในตำแหน่งหัวหน้าแผนกการข่าวกรอง ส่วนเงินเดือนคงรับอยู่ในตำแหน่งเดิม พ.ต.ท. คำสั่งหมู่ที่ ๙๙/๒๕๐๐ ลง ๒๖ มิ.ย. ๒๕๐๐

๑ ม.ค. ๒๕๐๐ เลื่อนขั้นและอัตราเงินเดือนประจำปี พ.ต.ท. ๔๕๐ คำสั่ง ม. ที่ ๖๐๒/๒๕๐๐ ลง ๑๖ เม.ย. ๒๕๐๐

๑๖ เม.ย. ๐๑ แต่งตั้งเป็นหัวหน้าแผนกข่าว กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เงินเดือนตั้งแต่เดือน พ.ค. ๒๕๐๑ รับทางตำแหน่งใหม่ คำสั่งหมู่ ตร. ที่ ๘๒๔/๒๕๐๑ ลง ๑๖ เม.ย. ๐๑

๑ ม.ค. ๐๒ เลื่อนยศและเลื่อนขั้นเงินเดือนในอัตรา พ.ต.อ. เดือนละ ๕๐๐ บาท พ.ต.อ. ๕๐๐ บาท คำสั่งหมู่ ตร. ที่ ๑๘๖/๒๕๐๒ ลง ๑๗ ส.ค. ๐๒

๑ ม.ค. ๐๒ เลื่อนขั้นเงินเดือนในอัตรา พ.ต.อ. เดือนละ ๓๘๐๐ บาท ๓๘๐๐ คำสั่งหมู่ ตร. ที่๒๙๑๖/๒๕๐๒ ลง ๒๘ ธ.ค. ๐๒

๑ พ.ย. ๐๒ ให้ปรับอัตราเงินเดือน ๓๘๐๐ ตามพระราชกำหนดอัตราเงินเดือนฉบับที่ ๓ ๒๕๐๒ ม. ๗ ลง ๓๐ พ.ย. ๒๕๐๒

๒๐ พ.ย. ๐๒ แต่งตั้งเป็นที่ปรึกษาเลขานุการคณะกรรมการฝ่ายอำนวยการชั้นสูง ฝ่ายการข่าวประจำ กปต. คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๐๐๙/๐๒ ลง ธ.ค. ๐๒

๒๒ ธ.ค. ๐๓ แต่งตั้งเป็นผู้กำกับการข่าวฝ่ายอำนวยการตำรวจภูธรชายแดน กองบัญชา-การตำรวจภูธร เงินเดือนตั้งแต่เดือน ม.ค. ๒๕๐๔ รับทางตำแหน่งใหม่ พ.ต.อ. ๓๘๐๐ คำสั่งหมู่ ตร. ที่ ๑๒๒๖/๒๕๐๓ ลง ๒๒ ธ.ค. ๐๓

๑ ม.ค. ๐๔ เลื่อนขั้นเงินเดือนในอัตรา พ.ต.อ. เดือนละ ๔๐๐๐ บาท พ.ต.อ. ๔๐๐๐ คำสั่งหมู่กรมฯ ที่ ๖๖/๒๕๐๔ ลง ม.ค. ๐๔

๑ ต.ค. ๐๔ เลื่อนขั้นเงินเดือนในอัตรา พ.ต.อ. เดือนละ ๔๓๐๐ บาท ๔๓๐๐ ตาม คำสั่งหมู่กรมฯ ที่ ๑๒๐๐/๒๕๐๔ ลง ๒๒ ก.ย. ๐๔

๑๖ พ.ย. ๐๔ เลื่อนบำเหน็จพิเศษในเวลาฉุกเฉิน ได้รับเงิน พ.ส.ร. เดือนละ ๓๐๐ บาท ๓๐๐ คำสั่งหมู่ ตร. ที่ ๑๙/๐๕ ลง ๙ ม.ค. ๐๕

๑๙ เม.ย. ๐๖ แต่งตั้งเป็นรองผู้บังคับการตำรวจภูธรเขต ๗ (ทำหน้าที่ฝ่ายชายแดน) เงินเดือนตั้งแต่ ๑ พ.ค. ๐๖ รับทางตำแหน่งใหม่ ๔๓๐๐ ก.ตร. หมู่ที่ ๔๘๓/๐๖ ลง ๑๙ เม.ย. ๐๖

๑ ต.ค. ๐๖ ได้รับการเลื่อนขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น พ.ต.อ. พิเศษ ๔๖๐๐ ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๑๕๘๘/๐๖ ลง ๑๑ ต.ค. ๐๖

๑ ต.ค. ๐๗ ได้รับการเลื่อนขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น พ.ต.อ. พิเศษ ๔๙๐๐ ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๑๓๒/๐๗ ลง ๙ พ.ย. ๐๗

๑ มิ.ย. ๐๖ แต่งตั้งเป็น ภกน. ผู้กำกับการตำรวจชายแดนเขต ๗ อีกตำแหน่งหนึ่ง ตามคำสั่ง ตร. ที่ ๕๕๘/๐๖ ลง ๘ พ.ย. ๐๖

๒๕ ส.ค. ๐๗ แต่งตั้งเป็นรองผู้บังคับการตำรวจภูธร เขต ๗ (ทำหน้าที่ฝ่ายชายแดน) ตำแหน่งเดียว พ.ต.อ. พิเศษ ๔๙๐๐ ตามคำสั่ง ตร. ที่ ๘๘๗/๐๗ ลง ๒๕ ส.ค. ๐๗

๒๕ มี.ค. ๐๘ แต่งตั้งเป็น รกน. ผู้กำกับการโรงเรียนนายร้อยตำรวจกองบัญชาการศึกษา อีกตำแหน่งหนึ่ง ตามคำสั่ง ตร. ที่ ๔๒๓/๐๘ ลง ๒๕ มี.ค. ๐๘

๑ ต.ค. ๐๘ ได้รับการเลื่อนขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น พ.ต.อ. ๕๒๐๐ บาท ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๒๐๖/๐๘ ลง ๑๒ ต.ค. ๐๘

๑ ต.ค. ๑๐ แต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนสืบสวน พ.ต.ต. ๖๒๐๐ ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๘๒๔/๒๕๑๐ ลง ๑๔ ก.ย. ๒๕๑๐

๑ ต.ค. ๑๐	ปรับอัตราเงินเดือนใหม่ตาม พ.ร.ฎ. ที่ราชการตำรวจ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๑๐ จาก พ.ต.อ. (พ) ๕๒๐๐ บาท เป็น พ.ต.อ. (พ) ๕๔๐๐ บาท ๕๔๐๐ พ.ร.ฎ. กำหนดอัตราเงินเดือนที่ราชการตำรวจ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๑๐ นำส่งโดยแจ้งตาม ตร. ลง ๕ ต.ค. ๑๑
๑ ต.ค. ๑๑	เลื่อนขั้นเงินเดือนจากอัตรา พ.ต.อ. (พ) ๒ ขั้น เป็น พล.ต.ต. ๖๒๐๐ อันดับ ๑ คำสั่ง มท. ที่ ๘๗๑/๑๑ ลง ๑๘ พ.ย. ๒๕๑๑
๙ ม.ค. ๑๒	โปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งเป็นนายตำรวจราชสำนักเวรสืบต่อไป พล.ต.ต. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ลง ๙ ม.ค. ๑๒
๑ ต.ค. ๑๒	เลื่อนขั้นเงินเดือนในอัตรา พล.ต.ต. ๑ ขั้น พล.ต.ต. ๖๖๐๐ คำสั่ง มท. ที่ ๗๔๒/๑๒ ลง ๒๔ ต.ค. ๑๒
๘ เม.ย. ๑๓	แต่งตั้งเป็น รกน. ผู้ช่วย ผบช.ศ. โดยให้โอนอัตราเงินเดือนไปตั้งจ่ายทางตำแหน่งใหม่ตั้งแต่ ๑ เม.ย. ๑๓ เป็นต้นไป พล.ต.ต. คำสั่ง ตร. ที่ ๑๖๔/๑๓ ลง ๘ เม.ย. ๑๓
๑๓ ส.ค. ๑๓	โปรดเกล้าแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วย ผู้บังคับบัญชาการศึกษา ตั้งแต่ ๑๓ ส.ค. ๑๓ เป็นต้นไป พล.ต.ต. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ลง ๒๑ ส.ค. ๑๓
๑๓ ต.ค. ๑๓	เลื่อนขั้นเงินเดือนในอัตรา พล.ต.ต. ๑ ขั้น จ.ต. ๖๖๐๐ บาท เป็น ๗๐๐๐ พล.ต.ต. ๗๐๐๐ คำสั่ง มท. ที่ ๖๑๗/๑๓ ลง ๒๐ ต.ค. ๑๓
๑๓ ต.ค. ๑๔	แต่งตั้งเป็นผู้รักษาการในตำแหน่งรองผู้บัญชาการศึกษา ทั้งนี้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไปโดยให้โอนอัตราเงินเดือนเดิมไปตั้งจ่ายทางตำแหน่งใหม่ตั้งแต่ ๑ พ.ย. ๑๔ พล.ต.ต. ๗๐๐๐ คำสั่ง มท. ที่ ๖๘๑/๑๔ ลง ๑๓ ต.ค. ๑๔
๑ พ.ย. ๑๔	โปรดเกล้าแต่งตั้งให้เป็นรองผู้บัญชาการศึกษาทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ ๑ พ.ย. ๑๔ เป็นต้นไป พล.ต.ต. ๗๐๐๐ ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ลง ๕ พ.ย. ๑๔
๑ ต.ค. ๑๔	เลื่อนขั้นเงินเดือนในอัตรา พล.ต.ต. ๑ ขั้น พล.ต.ต. ๗๔๐๐ คำสั่ง มท. ที่ ๗๖๙/๑๔ ลง ๑๑ พ.ย. ๑๔
๑ ต.ค. ๑๕	เลื่อนขั้นเงินเดือนในอัตรา พล.ต.ต. ๑ ขั้น พล.ต.ต. ๗๘๐๐ คำสั่ง มท. ที่ ๙๐๖/๑๕ ลง ๓๑ ต.ค. ๑๕
๑๖ ธ.ค. ๑๕	ถึงแก่กรรมด้วยเส้นเลือดหัวใจตีบ

ความผิดในราชการ

๒๔๙๑ มีหน้าที่เป็นนายร้อยเวรบกพร่องต่อหน้าที่ ไม่ตรวจตราดูแลให้รอบคอบจนเป็นเหตุให้ผู้ต้องหาหลบหนีจากห้องควบคุมไป กรมตำรวจสั่งให้ลงทัณฑ์ภาคทัณฑ์ คำสั่งหมู่กรมฯ ที่ ๓๙๘/๙๒ ลง ๒๖ ก.พ. ๙๒

๑๓ พ.ค. ๒๕๐๐ ตามที่ได้มีพระราชบัญญัติลบล้างมลทินในโอกาสครบรอบ ๒๕ พุทธศัตวรรษ พ.ศ. ๒๔๙๙ ประกาศใช้บังคับแต่ ๑๓ พ.ย. ๒๕๐๐ ตามหนังสือที่ ๑๐๐๓๙/๒๕๐๐ ลง ๓๐ ก.ค. ๒๕๐๐

ราชการพิเศษ

๑๗ ธ.ค. ๙๐ เป็นกรรมการทำการสอบไล่นักเรียนตำรวจ ที่อบรมที่กองตำรวจสอบสวนกลางเริ่มแต่ ๑๗ ธ.ค. ๙๐ ถึง ๒๐ ธ.ค. ๙๐ กรมฯ อนุญาตให้ลงประวัติ ตามบันทึก ๕๔๓/๙๑ ลง ๒ ก.พ. ๙๐

๒๒ ส.ค. ๒๕๑๐ คำสั่งที่ ๕๓๒/๒๕๐๙ ลง ๒๗ เม.ย. ๒๕๐๙ ๑๖๕๕/๒๕๐๙ ลง ๒๘ ธ.ค. ๒๕๐๙ แต่งตั้งท่านเป็นอาจารย์สอนและสอบวิชา ประมุขศิลป์แก่ นรต. ชั้นปีที่ ๔ ประจำปีการศึกษา ๒๕๐๙ ตร. อนุญาตให้บันทึกประวัติราชการพิเศษ ตามบันทึก ตร. ที่ ๒๔๙๓/๒๕๑๐ ลง ๒๒ ส.ค. ๒๕๑๐

๑๖ พ.ค. ๑๐ แต่งตั้งให้เป็นอาจารย์สอนวิชาประมุขศิลป์ ตามคำสั่ง ตร. ที่ ๕๔๖/๑๐ ลง ๑๐ พ.ค. ๑๐ เป็นกรรมการสอบความรู้วิชาการฝึกตำรวจให้แก่ จ.ส.ต. ที่เข้ารับการอบรมบรรจุเป็นนายร้อยตำรวจชั้นสัญญาบัตร ๒๕๑๐ การอบรมได้สิ้นสุดลงแล้วด้วยความเรียบร้อย เป็นผลดีต่อราชการ ตร. อนุมัติให้บันทึกประวัติราชการพิเศษไว้ได้
บันทึก ตร. ที่ ๐๕๐๑/๑๕๕ ลง ๑๖ ม.ค. ๒๕๑๑

๗ ก.ย. ๑๐ ตร. แต่งตั้งให้เป็นอาจารย์สอนวิชาประมุขศิลป์และเป็นกรรมการสอบความรู้วิชาประมุขศิลป์ให้แก่ผู้เข้าอบรมมีคุณวุฒิ ธ.บ. น.บ. และ ร.บ. เพื่อบรรจุเป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรประจำปี ๒๕๑๐ การอบรมได้เสร็จสิ้นลงด้วยความเรียบร้อย ได้ผลดีตามความมุ่งหมายของทางราชการ ตร. อนุมัติให้บันทึกประวัติราชการพิเศษได้ตามบันทึก ลข. ที่ ๐๕๐๑/๑๒๘๖ ลง ๓๑ พ.ค. ๒๕๑๑

๒๗ เม.ย. ๐๙ ตร. แต่งตั้งให้เป็นอาจารย์สอบวิชาประมุขศิลป์และเป็นกรรมการสอบความรู้วิชาประมุขศิลป์ให้แก่ น.ร.ต. ชั้นปีที่ ๔ ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๐ ปฏิบัติหน้าที่ราชการเสร็จสิ้นลงแล้วด้วยความเรียบร้อย ตร. อนุมัติให้บันทึกประวัติราชการพิเศษได้ตามบันทึก ลข. ที่ ๐๕๐๑/๑๓๔๗ ลง ๑๑ มี.ค. ๑๑

๒๙ ม.ค. ๑๑ ถึง ๒๗ ม.ค. ๑๒ คำสั่ง ตร. ที่ ๑๔๒/๒๕๑๑ ลง ๒๕๑๑ แต่งตั้งให้เป็นอาจารย์บรรยายวิชาสงครามจิตวิทยา แก่ผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรการสืบสวนคดีอาญารุ่นที่ ๑๖ ของโรงเรียนสืบสวน กองบัญชาการศึกษา กรมตำรวจ การอบรมได้เสร็จสิ้นลงแล้วเมื่อ ๒๕๑๑ ได้ผลสมความมุ่งหมายของราชการเป็นอย่างดี ตร. อนุมัติให้บันทึกประวัติราชการพิเศษได้ตามบันทึก ลข. ที่ ๐๕๐๑/๓๗๗๙ ลง ๒๙ พ.ย. ๒๕๑๑

๗ ต.ค. ๑๑ ถึง ๒๓ ม.ค. ๑๓ ตร. แต่งตั้งให้เป็นอาจารย์สอนวิชาสงครามจิตวิทยา แก่นายตำรวจภูธรทั่วราชอาณาจักร ที่เข้ารับการอบรมหลักสูตรการสืบสวนคดีอาญารุ่นที่ ๑๘ ณ ร.ร. สืบสวนกองบัญชาการศึกษา กรมตำรวจ การอบรมได้สิ้นสุดลงแล้วด้วยความเรียบร้อย ได้ผลดีสมความมุ่งหมายของทางราชการ ตร. อนุมัติให้บันทึกประวัติราชการพิเศษได้ ตามบันทึก ลข. ตร. ที่ ๐๕๐๑/๑๒๕๓ ลง ๑๓ พ.ค. ๒๕๑๒

๖ ต.ค. ๑๒ ตร. แต่งตั้งให้เป็นอาจารย์สอนวิชาการเฝ้าจุด และ การสกดรอยติดตามแก่ผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรการสืบสวนคดีอาญา รุ่นที่ ๑๙ ณ รร. สืบสวน การอบรมได้เสร็จสิ้นลงแล้วด้วยความเรียบร้อยสมความมุ่งหมายของทางราชการ ตร. อนุมัติให้บันทึกประวัติราชการพิเศษได้ ตามบันทึก ลข. ตร. ที่ ๐๕๐๑/๑๔๙๔ ลง ๓๐ มี.ค. ๒๕๑๓

๑๗ พ.ค. ๑๔ ถึง ๑๖ พ.ย. ๑๔ ตร. แต่งตั้งให้เป็นครู–อาจารย์ผู้บรรยายและสอนวิชาประมุขศิลป์ การรบในหมู่บ้านและในเมือง แก่ผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรสารวัตรและผู้บังคับกอง ณ สถานอบรม รร. สืบสวนโดยเริ่มแต่ ๑๗ พ.ค. ๑๔ ถึง ๑๖ พ.ย. ๑๔ การอบรมได้เสร็จสิ้นลงแล้วด้วยความเรียบร้อย เป็นผลดีสมความมุ่งหมายของทางราชการ ตร. อนุมัติให้บันทึกประวัติราชการพิเศษได้ ตามบันทึก ลข. ที่ ๐๕๐๑/๑๖๐๗ ลง ๑๗ เม.ย. ๑๕

ราชการทวีคูณ

๑๖ ก.ย.๒๕๐๐ ถึง ๑๐ ม.ค.๒๕๐๑	ได้อยู่ปฏิบัติราชการในเขตพื้นที่มีประกาศใช้กฎอัยการศึกตามมาตราทั่วราช-อาณาจักร ในระหว่างประกาศใช้กฎอัยการศึก ผู้นี้ไม่มีวันลาประเภทใดเลย และเขตพื้นที่มีประกาศตลอดมา จึงมีสิทธิได้รับเวลาราชการทวีคูณตามมา-ตรา ๒๘ วรรค ๒ แห่ง พ.ร.บ. บำเหน็จบำนาญของข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ รวม ๓ เดือน ๒๓ วัน บันทึกตามนัยแห่งบันทึก ตร. ที่ ๑๑๖๗/๐๑ ลง ๒๗ ม.ค. ๒๕๐๑
๒๐ ต.ค. ๐๑ ถึง ๒๘ ต.ค. ๐๘	ได้อยู่ปฏิบัติราชการในเขตพื้นที่มีประกาศใช้กฎอัยการศึกตามมาตราทั่วราช-อาณาจักรตามปกติในระหว่างประกาศใช้กฎอัยการศึกผู้นี้มีวันลา ๑๐ วัน และได้อยู่ในเขตพื้นที่ประกาศตลอดมา จึงมีสิทธิได้รับเวลาราชการทวีคูณของข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ รวม ๖ ปี ๑๑ เดือน ๒๘ วัน บันทึกตามนัยแห่งบันทึก ตร. ที่ ๑๑๖๗/๐๑ ลง ๒๗ ม.ค. ๒๕๐๑

* * * * * *

พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ ได้ทำการสมรสกับ น.ส.นันทนา เที่ยงธรรม เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2491 มีบุตรด้วยกัน 3 คน คือ

1. นายเสนีย์ ถนัดพจนามาตย์
2. น.ส.นิสารัตน์ ถนัดพจนามาตย์
3. นายสหัชชัย ถนัดพจนามาตย์

พล.ต.ต.ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ เป็นผู้มีสุขภาพดีและแข็งแรงตลอดมา ในระยะ 4 ปีหลังของชีวิตป่วยเป็นโรคเส้นเลือดในหัวใจตีบและหัวใจโต ได้เข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลยาสูบหลายครั้ง แม้กลับบ้านก็ไปตรวจร่างกายตามกำหนดไว้และปฏิบัติตัวตามคำสั่งของแพทย์ผู้รักษาอย่างดียิ่ง ครั้งสุดท้ายได้เข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลยาสูบ เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2515 เวลา 11.00 น. และสิ้นใจในคืนนั้น เวลา 04.00 น.

คุณเสริฐ

ตามปกติคุณเสริฐเป็นคนแข็งแรง ชอบเล่นกีฬากลางแจ้ง วัยเป็นนักเรียนชอบเล่นฟุตบอลล์มาก เคยเจ็บป่วยเล็ก ๆ น้อย เพียงเป็นหวัดเป็นไข้ธรรมดาเท่านั้นเอง เมื่อมีอายุมากขึ้นชอบเล่นเทนนิสกับแบดมินตันเป็นประจำ เริ่มจะทราบว่าเป็นโรคหัวใจเมื่อปี ๒๕๑๒ เพราะหลังจากการเล่นแบดมินตันตามปกติแล้ว รู้สึกว่าเหนื่อยเร็วและต้องพักนานจนกว่าจะหายเหนื่อย เดิมเคยเล่น ๒ เกมส์รวดได้เป็นปกติ ต่อมาเล่นเพียงครึ่งเกมก็เหนื่อยมากต้องหยุดพัก จึงได้ไปตรวจร่างกาย ผลปรากฏว่าร่างกายปกติทุกอย่าง ด้วยใจรักแบดมินตัน เมื่อเห็นว่าแพทย์บอกว่าปกติจึงเล่นต่อไปก็รู้สึกเหนื่อยมากเล่นไม่จบเกมอีก ดิฉันคิดว่าต้องมีสิ่งผิดปกติแน่ อยากให้คุณเสริฐได้รับการตรวจและรักษากับแพทย์ที่ชำนาญโดยเฉพาะ ด้วยความกรุณาของคุณเอื้อม ไกรฤกษ์ พาไปตรวจที่โรงพยาบาลยาสูบ กับ นายแพทย์ นิกิตต์ สำรวจรวมผล ซึ่งชำนาญเกี่ยวกับโรคหัวใจมาก หลังจากการตรวจด้วยเครื่องไฟฟ้าและเอ๊กซ์เรย์พบว่ากล้ามเนื้อหัวใจบางส่วนตายและหัวใจโตมาก จึงได้รับไว้รักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาลยาสูบประมาณ ๑ เดือน อาการดีขึ้นมากอนุญาตให้กลับบ้าน และนัดให้มาพบแพทย์ตามที่ได้กำหนดให้ ซึ่งตลอดมาก็ได้พยายามปฏิบัติตัวตามคำสั่งแพทย์อย่างเคร่งครัด ในระยะ ๔ ปี ได้เข้ารักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาลยาสูบ รวม ๕ ครั้ง และ ครั้งที่ ๖ ได้เข้ารักษาตัวเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๑๕ เวลาประมาณ ๑๑.๐๐ น. ด้วยอาการเหนื่อย แน่น เพลียไม่มีแรง ต่อมาประมาณ ๑๒.๐๐ น. เศษ อาเจียนอย่างรุนแรง มีอาการเหงื่อออก ตัวเย็น ชีพจรเบาเร็ว แม้จะได้รับการแก้ไขและช่วยเหลือจากแพทย์และพยาบาลอย่างดีที่สุดอาการก็ไม่ดีขึ้น จนเวลา ๐๔.๐๐ น. จึงสิ้นใจด้วยอาการหลับไปอย่างสงบมิได้สั่งเสียอะไรเลย ขอขอบคุณนายแพทย์ นิกิตต์ และพยาบาลทุกคนอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

คุณเสริฐเป็นคนตรง รักความยุติธรรม มีความจริงใจ เป็นคนมีเหตุมีผล ช่วยเหลือผู้ที่ไม่ได้รับความยุติธรรมอย่างเต็มที่ ไม่เคยเอาเปรียบคนอื่น มีความอดทนแม้ในเวลาที่ป่วยก็มีความอดทนเป็นอย่างยิ่ง ไม่พูดถึงความไม่สบายของตน จนนายแพทย์นิกิตต์เคยพูดว่า คน

ไข้อื่นจะเล่าอาการที่ไม่สบายต่าง ๆ นานา สำหรับคุณเสริฐดูเหมือนคนสบายดี แต่เครื่องตรวจหัวใจมันฟ้อง ไม่เคยทำความหนักใจให้กับผู้รักษาพยาบาลเลย ในเวลาที่ไม่ค่อยสบายเพื่อนร่วมงานจะช่วยแบ่งเบาการทำงานบ้างก็ปฏิเสธ เพราะมีความเกรงใจเห็นว่าแต่ละคนก็มีงานมากแล้ว ไม่ควรที่จะไปเพิ่มงานให้อีก แม้ในขณะที่รู้สึกว่าไม่สบายก็ยังไปทำงาน ไปประชุม ไปทำงานแต่เช้าทุกวัน ขอร้องให้หยุดพักผ่อนเสียบ้างก็ไม่ยอม ตามความคิดส่วนตัวแล้วคิดว่า ถ้าคุณเสริฐขยันน้อยกว่านี้อายุคงจะต้องยืนยาวกว่านี้แน่

คุณเสริฐ เป็นสามีที่ประเสริฐสมชื่อ ตลอดเวลาที่อยู่ด้วยกันมาสุขบ้างทุกข์บ้างตามแบบฉบับของสามัญชนทั่วไป แต่ในด้านจิตใจแล้วนับว่าโชคดีมาก คุณเสริฐพูดอยู่เสมอว่าทุกข์หนักของหญิงมี ๓ ประการ คือ–:

๑. ทุกข์เมื่อรู้ว่าสามีไม่รัก

๒. ทุกข์จะหนักยิ่งขึ้นเมื่อสามีไปมีภรรยาใหม่

๓. ทุกข์หนักที่สุดเมื่อสามีตาย

ตลอดเวลาที่อยู่ด้วยกันมา ๒๔ ปีเศษ ทุกข์ในข้อ ๑ และ ๒ ไม่เคยผ่านเข้ามาในชีวิต สำหรับทุกข์ในข้อ ๓ ซึ่งทุกคนจะต้องพบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้นั้น ผ่านเข้ามาเร็วเกินไปควรจะได้มีเวลามากกว่านี้ ถ้าเลือกได้ก็อยากให้ลูก ๆ ได้เรียนจบ มีอาชีพเป็นหลักฐานแล้วทุกคน และมีชีวิตอยู่เพื่อเป็นที่พึ่ง คุ้มครอง ภาคภูมิ เป็นศักดิ์ศรีและเชิดหน้าชูตาสำหรับครอบครัว เหมือนประโยคที่กล่าวว่า "สามีเป็นฉัตรแก้วกั้นเกศ งามหน้างามเนตรทุกเวลา" นั่นเอง

ตามกำหนดเดิมคุณเสริฐต้องการจะทำบุญและฉลองวันแต่งงานครบ ๒๕ ปี ในวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๑๖ ซึ่งนับจากวันพระราชทานเพลิงไปอีก ๑ เดือนเท่านั้น แต่การเจ็บป่วยทำให้คุณเสริฐไม่สามารถมีชีวิตอยู่จนถึงวันดังกล่าวได้ คุณเสริฐไม่เคยทำความเดือดร้อนให้ใคร ทำแต่ความดีตลอดมาจิตใจบริสุทธิ์ต่อทุกคนที่เกี่ยวข้อง จึงเชื่อว่าวิญญาณอันบริสุทธิ์ของคุณเสริฐจะต้องไปสู่สุคติในสัมปรายภพแล้วอย่างแน่นอน

นันทนา ถนัดพจนามาตย์

แด่คุณพ่อที่ลูกภูมิใจ

เมื่อเวลาประมาณ ๔ นาฬิกาเศษของวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๑๕ ขณะที่ลูก ๆ กำลังนอนหลับกันอยู่ ต้องตกใจตื่นเพราะเสียงกริ่งโทรศัพท์จากคุณแม่โทรจากโรงงานยาสูบบอกว่าคุณพ่อสิ้นใจเสียแล้ว ลูกตกใจมากเพราะนึกไม่ถึงว่าคุณพ่อสุดที่รักของลูก ๆ จะจากไปรวดเร็วเพียงนี้ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม วันที่คุณพ่อเข้าอยู่ในโรงพยาบาลลูก ๆ ยังอยู่กับคุณพ่อจนค่ำหมดเวลาเยี่ยมจึงได้กลับบ้านยังไม่ทันรุ่งเช้าก็ได้ข่าวคุณพ่อสิ้นใจเสียแล้ว

ทุกครั้งที่คุณพ่อเข้าโรงพยาบาลแล้วประมาณ ๔–๕ วัน จะเห็นได้ว่าอาการดีขึ้นอย่างผิดตา ลูก ๆ ก็ดีใจเพราะคิดว่าคุณพ่อคงจะได้สบายขึ้นหรือหายจากโรคภัยไข้เจ็บที่รบกวนคุณพ่อ ทุกครั้งที่คุณพ่อป่วย คุณแม่และคุณป้า (พี่สาวคุณพ่อ) จะคอยช่วยพยาบาลกันอย่างใกล้ชิด เมื่อเลิกทำงานและเลิกเรียนลูก ๆ ก็จะมาดูอาการและอยู่เป็นเพื่อนคุณพ่อที่โรงพยาบาลจนค่ำทุกวัน ยังจะจำได้ว่าคุณพ่อจะดีใจมากเมื่อแพทย์อนุญาตให้กลับบ้านได้ คุณพ่อมีความเชื่อมั่นในตัวเองตลอดเวลาจะต้องหาย พยายามรับประทานยาและฉีดยาอย่างเคร่งครัด แต่ความรับผิดชอบในหน้าที่ราชการทำให้คุณพ่อต้องทำงานหนักเกินกว่าที่หัวใจที่ผิดปกติของคุณพ่อจะทนทาน

คุณพ่อรักลูกทุกคนเท่ากันหมด อยากเห็นลูก ๆ เรียนจบชั้นอุดมศึกษาเป็นคนดี จึงคอยสั่งสอนอยู่เสมอว่าให้รู้จักประมาณตน คบเพื่อนอย่าเอาเปรียบเพื่อน คุณพ่อให้ความสนิทสนมกับลูก ๆ เป็นอย่างมาก ความดีของคุณพ่อที่มีต่อลูก ๆ และคุณแม่ ประกอบกับความซื่อตรงและสุจริตในหน้าที่การงาน เป็นสิ่งที่ลูก ๆ ภูมิใจอย่างที่สุด

ไม่มีครั้งใดที่ลูก ๆ จะเสียใจเหมือนครั้งนี้ รู้สึกว่าขาดสิ่งสำคัญที่สุดของชีวิตไปอย่างหนึ่งว้าเหว่อย่างบอกไม่ถูก เมื่อคุณพ่อยังมีชีวิตอยู่ลูก ๆ เคยได้รับความอบอุ่น ได้รับความรักอันยิ่งใหญ่ที่คุณพ่อให้ ได้ร่มเย็นเป็นสุข ไม่มีความเดือดร้อน ลูก ๆ คิดถึงคุณพ่อเหลือเกิน ขอให้ดวงวิญญาณของคุณพ่อสุดที่รักของลูก ๆ ได้ไปอยู่บนสวรรค์ หากชาติหน้ามีจริงขอให้ได้มีวาสนาเกิดเป็นลูกของคุณพ่อต่อไปทุกชาติ

จากลูก ๆ ของคุณพ่อ

เลนีย์ - นีสารัตน์ - สหัชชัย ถนัดพจนามาตย์

แด่พี่เสริฐที่รัก ..... *ประหยัด เนียมสกุล*

ท่าน พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ เป็นนักเรียนเก่าสุทธิฯรุ่นพี่ผม และเป็นเพื่อนร่วมรุ่นกับพี่ชายซึ่งบังเอิญชื่อเดียวกันด้วย ในรุ่นนี้มีนักเรียนสุทธิฯมีชื่อซ้ำกันถึง ๓ คน คือประเสริฐ เนียมสกุล ประเสริฐ จันทร์จวน และประเสริฐ ถนัดภาษา สมัยเมื่อยังเด็กอยู่ผมไม่มีโอกาสใกล้ชิดกับพี่เสริฐ (ถนัดภาษา) เพราะอายุน้อยกว่าร่วม ๕ ปี ทั้ง ๆ ที่พี่เสริฐก็อยู่ในตรอกซุงบางรัก (ถนนเจริญเวียงในปัจจุบัน) ด้วยกัน แต่ครอบครัวของพี่เสริฐย้ายจากตรอกซุงไปมีภูมิลำเนาอยู่ที่ตรอกบางขวาง

เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๒ ผมย้ายจากโรงเรียนเรืองวิทยา ซึ่งเป็นโรงเรียนไทยแห่งเดียวในตรองซุง ไปเข้าเรียนต่อชั้น ป. ๒ ในโรงเรียนมัธยมวัดสุทธิวราราม ขณะนั้นพี่เสริฐอยู่ชั้น ม. ๓ แล้ว โดยที่ผมเป็นน้องสุดท้องในตระกูลและมีพี่ชายเหลืออยู่คนเดียวคือพี่ประยูร ความที่มีอายุห่างกันถึง ๘ ปี นั่นเอง ทำให้ผมรักและเคารพพี่ประยูรเป็นพิเศษ และพลอยติดไปจนถึงผู้ที่มีอาวุโสสูงกว่าโดยทั่วไป ซึ่งรวมไปถึงพี่เสริฐด้วย ขณะที่ยังเรียนอยู่ในโรงเรียนสุทธิ ฯ นั้นได้พบปะกับพี่เสริฐเสมอ ๆ แต่ไม่เคยเข้าใกล้หรือตีตนเสมอด้วย เพราะเป็นเพื่อนกับพี่ประเสริฐ เนียมสกุล ซึ่งเสียชีวิตก่อนหน้าที่ผมจะเข้าเรียนสุทธิ ฯ หนึ่งปี (๒๔๗๑)

ผมเพิ่งจะมีโอกาสใกล้ชิดพี่เสริฐเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ซึ่งในปีนี้ผมจับผลัดจับผลูเข้าไปเป็นกรรมการสมาคมนักเรียกเก่าสุทธิฯกับเขาด้วยทั้ง ๆ ที่อายุ ๓๗ ปีแล้ว แต่ผมก็เป็นเด็กที่สุดในบรรดากรรมการของสมาคมสมัยนั้น พี่เสริฐทำหน้าที่เป็นเหรัญญิกของสมาคมฯ ติดต่อกันมาตั้งแต่เริ่มตั้งสมาคมฯ ความสนิทสนมระหว่างพี่เสริฐเริ่มขึ้นในตอนนี้ ทั้ง ๆ ที่น่าจะสนิทกันก่อนหน้านี้นานแสนนาน พี่เสริฐเป็นผู้เริ่มก่อการตั้งสมาคมนักเรียนเก่าสุทธิวรารามกับเพื่อนรุ่นเดียวกันคือพี่บุญลอง วุฒิวัฒน์ กับเพื่อนและครูอาจารย์อีกหลายท่าน ตลอดเวลาตั้งแต่มีสมาคมฯเรื่อยมา พี่เสริฐไม่เคยว่างเว้นจากการเป็นกรรมการเลย หน้าที่ซึ่งพี่เสริฐรับปฏิบัติเป็นประจำมาตั้งแต่ก่อนที่ผมจะเป็นกรรมการรวมอยู่ด้วย จนก่อนหน้าที่พี่เสริฐจะถึงแก่กรรมลงหนึ่งปี คือ เหรัญญิกสมาคมฯ ตลอดเวลาที่พี่เสริฐเป็นกรรมการของสมาคม พี่เสริฐได้ทุ่มเททั้งกำลังกาย ใจ และทุนทรัพย์ตามความสามารถโดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยทุกครั้งที่มีการประชุมพี่เสริฐเป็นต้องเข้าร่วมด้วยเป็นผู้ออกความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ ทั้งทักท้วงและสนับสนุนตามควรแก่เหตุผลตลอดเวลา เว้นเสียแต่จะป่วยหรือติดราชการสำคัญในหน้าที่ นั่นแหละพี่เสริฐจึงจะไม่เข้าร่วมประชุม ซึ่งนาน ๆ จะมีสักครั้ง

ทุนเดิมในความสัมพันธ์ที่มีในฐานะที่เคยมีภูมิลำเนาร่วมตรอกเดียวกันมา เป็นเพื่อนของพี่กับเป็นนักเรียนเก่ารุ่นพี่ และกิตติศัพท์ในด้านความซื่อสัตย์สุจริตของพี่เสริฐ ซึ่งผมได้ฟังด้วยความชื่นชมตลอดมา เป็นเหตุให้ผมใกล้ชิดกับพี่เสริฐตั้งแต่ร่วมเป็นกรรมการมาจนกระทั่งปัจจุบัน พี่เสริฐได้แสดงให้ทุกคนเห็นซึ่งถึงน้ำใจอันเปี่ยมไปด้วยความเสียสละเพื่อส่วนรวมและเพื่อสถาบันโรงเรียนอันเป็นที่รักยิ่งอย่างเต็มเปี่ยม ทั้ง ๆ ที่มีเงินอยู่ในความรับผิดชอบเป็นล้าน ๆบาท ซึ่งเป็นเงินที่กรรมการสมาคมฯและมูลนิธิรุจิรวงศ์หามา มอบให้กับพี่เสริฐในฐานะเหรัญญิกของสมาคมฯ เก็บรักษา พี่เสริฐไม่เคยแตะต้องหรือนำเงินนี้ไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัวเลยแม้แต่น้อย และนี่แหละคือประกาศนียบัตร ประกาศคุณงามความดีของพี่เสริฐที่สมควรแก่การจดจำ เป็นแบบฉบับแก่อนุชนรุ่นหลัง

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๓ กรรมการสมาคมฯหลายท่านได้เรียนเสนอต่อท่านนายกสมาคมฯ ควรให้พี่เสริฐเลื่อนขึ้นเป็นอุปนายกของสมาคม ฯ และรองประธานกรรมการมูลนิธิฯ ท่านนายกสมาคม ฯ ก็ถามว่าแล้วจะได้ใครเป็นเหรัญญิกเล่า จริงของท่านเพราะจะหาผู้ใดที่ไว้วางใจได้เหมือนพี่เสริฐเป็นไม่มี จนพี่เสริฐมีอาการป่วยกระเสาะกระแสะและมากขึ้นในตอนต้นปี ๒๕๑๓ จึงได้ขอร้องให้ผู้อื่นรับช่วงหน้าที่เพราะสุขภาพไม่อำนวย ซึ่งที่ประชุมใหญ่ก็อนุโลมตามความประสงค์ท่านนายกสมาคมฯ ก็ได้ให้เกียรติแต่งตั้งเป็นกรรมการที่ปรึกษาของทั้งสมาคมฯและมูลนิธิฯ

งานในหน้าที่กรรมการของสมาคมฯ ซึ่งพี่เสริฐได้ปฏิบัติสืบเนื่องกันมากว่า ๒๐ ปี เกินกว่าจะสรรหาถ้อยคำใด ๆ มากล่าวสดุดีได้ถูกต้องและครบถ้วน เป็นการกระทำที่เปี่ยมไปด้วยความเสียสละเพื่อส่วนรวม ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ ปฏิบัติงานด้วยความเข้มแข็งไม่เห็นแก่หน้าผู้ใด กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา กล้าผจญหน้ากับทุกสิ่งทุกอย่างด้วยความจริง มีความจริงใจต่อทุก ๆ คนทั้งที่เป็นเพื่อนและมิใช่เพื่อน และเป็นผู้ที่มีคุณธรรมสูงยิ่ง เป็นแบบฉบับของลูกผู้ชายที่ครอบครัวภาคภูมิใจ เป็นผู้ใต้บังคับบัญชาที่ผู้ใหญ่ไว้วางใจได้สนิท เป็นผู้บังคับบัญชาที่ให้ความยุติธรรมแก่ทุกคน และเป็นผู้ที่ควรแก่การรักใคร่สนิทสนมของเพื่อน

ผมยังไม่เห็นผู้ใดที่จะเสมอพี่เสริฐได้ เพราะแม้แต่ผมเองซึ่งพี่เสริฐเองรักใคร่เหมือนน้อง แต่กระนั้นลูกชายของผมเมื่อทำผิดวินัยโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ซึ่งขณะนั้นพี่เสริฐเป็น

ผู้กำกับการโรงเรียนอยู่ ก็สั่งลงโทษโดยไม่มีการยกเว้นหรือลดโทษเลย ซึ่งกลับทำให้ผมบูชาพี่เสริฐยิ่งขึ้น ผมเคยพูดกับพี่เสริฐว่าน่าจะเรียนท่านอธิบดีกรมตำรวจให้ทราบเรื่องราว เกี่ยวกับกิจการในกรมตำรวจอย่างแท้จริงเสียบ้างพี่เสริฐก็ปฏิเสธเกรงว่าจะกลายเป็นใช้ความสนิทสนมในฐานะกรรมการของสมาคมไป ทั้งนี้เพราะพี่เสริฐเคร่งครัดในเรื่องระเบียบวินัยเป็นที่สุดนั่นเอง

ที่ผมเขียนมานี้มิได้สดุดีพี่เสริฐเกินเลยความเป็นจริงแต่อย่างใด ยังไม่ได้กระผีกของสิ่งซึ่งพี่เสริฐได้บำเพ็ญไว้เสียด้วยซ้ำ ผมดีใจที่มีรุ่นพี่ซึ่งผมรักและเคารพเหมือนพี่ชายแท้ ๆ เช่นพี่เสริฐ ซึ่งประเสริฐสมชื่อ มิฉะนั้นแล้วผู้ไปร่วมพิธีการต่าง ๆ เกี่ยวกับการบำเพ็ญกุศลให้กับวิญญาณของพี่เสริฐคงไม่มากมายเช่นที่เห็น การแสดงออกของผู้ที่ไปในงานศพนั้นทำให้สมาชิกทุกคนในครอบครัวของพี่เสริฐปลาบปลื้ม และภาคภูมิใจในค่าของความเป็นคนดีของพี่เสริฐอย่างหาที่สุดมิได้

ถึงพี่เสริฐจะจากพวกเราไปแล้ว แต่ท่าในความรู้สึกของชาวสุทธิทั้งหลาย พี่เสริฐยังคงอยู่ในความทรงจำไปอีกนานแสนนาน ผมขอกราบเคารพวิญญาณของ พล. ต. ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ ด้วยความเสียดายอย่างสุดซึ้งไว้ ณ ที่นี้หากชาติหน้ามีจริง ผมจะภูมิใจเป็นอย่างยิ่งถ้าได้เกิดมาเป็นน้องชายของพี่เสริฐสักชาติหนึ่ง

คำไว้อาลัย

พล-จิตมิตรเก่าซึ้ง ซาบอุรา ระลึกเอย
ตำรวจตรี–ตลอดมา ไม่เว้น
ประเสริฐ–ดับลับโลกา เกียรติอดีต ดังแล
ถนัดพจนามาตย์–เด้น ตราบม้วยลืมไหน

ภาพในอดีตลอยเด่นอยู่ในห้วงนึก ความรู้สึกครั้งเก่าคุกรุ่นหวนกลับมาอีกวาระหนึ่ง เมื่อครั้งกระโน้น ณ โรงเรียนวัดสุทธิวราราม อำเภอยานนาวา กรุงเทพมหานคร มัธยมปีที่ ๑ ถึง มัธยมปีที่ ๖ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๖๙ เราเรียนร่วมชั้นกันมาตลอด เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมปีที่ ๖ แล้วเราก็แยกย้ายกันไปเรียนที่โรงเรียนอื่น ครั้นเรียนจบชั้นมัธยมปีที่ ๘ เราก็ไปประกอบอาชีพตามถนัดของแต่ละคน ถึงแม้ว่าเราจะแยกกันอยู่ก็ส่วนทางกายเท่านั้น ส่วนมิตรภาพทางจิตใจยังสัมพันธ์ใกล้ชิดกันอยู่ ตลอดเวลามีธุระปะปังอะไรเรายังไหว้วานช่วยเหลือกันอยู่ตลอดมา

คุณประเสริฐ ฯ เป็นคนมีน้ำใจเป็นนักกีฬาแท้ มีนิสัยซื่อตรง รักเพื่อนฝูงอย่างเสมอต้นเสมอปลาย เป็นคนไม่ถือเนื้อถือตัวเข้ากับบุคคลได้ทุกชั้นวรรณะ จึงเป็นที่รักเคารพของบุคคลทุกสังคม ตลอดเวลาที่รู้จักกันมาไม่เคยเห็นคุณประเสริฐฯเคยเอาเปรียบเพื่อนฝูงเลยสักครั้งเดียวมีแต่เสียสละสุขส่วนตนเพื่อประโยชน์สุขแก่ผู้อื่นเสมอไป สมกับตำแหน่งหน้าที่ ๆ ปฏิบัติจริง ๆ คือ "ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์" ตำแหน่งหน้าที่จึงเจริญก้าวหน้าขึ้นไปเป็นลำดับ ตำแหน่งหน้าที่ครั้งสุดท้ายก่อนจะถึงมรณะกรรมคือ "รองผู้บัญชาการศึกษา" ตลอดเวลาตั้งแต่รับราชการกรมตำรวจมาไม่เคยถูกตำหนิติเตียนจากผู้บังคับบัญชาว่า บกพร่องต่อหน้าที่ ๆมอบหมายให้ปฏิบัติหรือมีชีวิตด่างพร้อยในทางใดๆทั้งสิ้น ผู้บังคับบัญชาทุกชั้นยกย่องและสรรเสริญทั่วหน้าตลอดจนผู้ ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาทุกระดับ ก็สดุดียกย่องและคารวะทั่วไป

"เกิด" มาแล้วต้อง "ตาย" เป็นสภาวะของมนุษย์และสัตว์มตาธรรมชาติทุกรูปทุกนามทั่วหน้ากัน ไม่มีใครสามารถหลีกเลี่ยงให้พ้นได้สักคนเดียว พระท่านว่ามันเป็นกฎของ "อนัตตา" ไม่ใช่ตัวตนอะไรของเราจะบังคับมันไม่ได้โดยเด็ดขาดว่า "อย่าตายนะ" มันก็ไม่เชื่อ ผลสุดท้ายมันก็ "ตาย" หรือเกิดแล้วบอกมันว่า "อย่าเจ็บอย่าป่วยนะ" มันก็เจ็บก็ป่วยเสมอไป ไม่เห็นมันเชื่อเราสักครั้ง เพราะฉะนั้นคำว่า "อนัตตา" จึงเป็นคำกล่าวที่แท้จริงทุกประการ

ด้วยมิตรภาพที่ผูกพันกันมานาน พอได้รับข่าวการมรณะกรรมของเพื่อน ทำให้รู้สึกใจหายความเศร้าสลดใจ ความอาลัยอาวรณ์วิ่งเข้ามาสู่ความนึกคิดทันที คิดไม่ถึงว่าทำไมเพื่อนที่รักยิ่งของเราผู้นี้จึงจากพวกเราไปเร็วนัก ได้แต่รำพึงอยู่ในใจว่า "เพื่อนจากไปแล้ว ยังอยู่แต่กัน แล้วกันก็ต้องตามไปด้วยอย่างแน่แท้ เพื่อนที่รักเอ๋ย"

ในสุดท้ายนี้ พวกเราขอวิงวอนและอ้อนวอน ขออำนาจบุญกุศลของเพื่อนที่เคยบำเพ็ญไว้ดีแล้ว ตลอดจนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั่วไปในโลกนี้ จงโปรดช่วยดลบันดาลให้วิญญาณของเพื่อนที่รัก จงประสบความสันติสุขในแดนวิมานสถานทิพย์แห่งปรภพเบื้องหน้าโน้นจงทุกประการ เทอญฯ

ความรู้สึก นึกคิด ใน "มิตรภาพ"
อันเอิบอาบ ซาบซึ้ง ตรึงสมอง
แม้ยิ่งนาน เพียงใด ใฝ่ประคอง
อยู่เต็มห้อง หัวใจ ไม่ลืมกัน
โอ้เพื่อนพราก จากไป ไกลลิบลับ
ไม่ยอมกลับ หมดสุข ทุกข์มหันต์
นับแต่นี้ มีแต่ กระแสควัน
สายสัมพันธ์ ความหลัง ยังลอยวน
เกิดชาติใด ภพใด ใคร่สนิท
ขอเป็นมิตร ทุกชาติ พิลาศผล
มิตรภาพ ซาบซึ้ง ตรึงกมล
เสมอต้น– ปลายโปร่งปลอด ตลอดไป
ขอวิญญาณ เพื่อนรัก สูงศักดิ์ศรี
จงเด่นดี ปราศทุกข์ สบสุขใส
อยู่สถาน พิมาณทอง ผ่องอำไพ
เกิดชาติไหน แน่วจิต เป็นมิตรกัน

เพื่อน สุทธิวราราม ๒๔๖๙

นักเรียนนายร้อย กองร้อยที่ ๑

พ.ศ. ๒๔๗๙

แถวยืนจากซ้าย นร. ประเสริฐ ถนัดภาษา (คนที่ ๔)

แถวยืนจากซ้าย นร. ประเสริฐ ถนัดภาษา (คนที่ ๑)

แถวยืนหลังจากซ้าย นร. ประเสริฐ ถนัดภาษา (คนที่ ๔)

คำไว้อาลัย

ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนนายร้อยทหารบก ปี พ.ศ. ๒๔๗๙ ถือตามปีที่สำเร็จการศึกษาและออกรับราชการเรียกว่ารุ่น ๘๒ โดยสมัครแยกไปเรียนทางฝ่ายตำรวจ แต่ความสัมพันธ์ที่เรามีต่อกันนั้นแน่นกระชับและกลมเกลียวรักใคร่กันเหมือนพี่น้อง เราไม่มีการแยกพวกแยกเหล่าว่าใครจะไปเป็นทหารหรือใครจะไปเป็นตำรวจ แต่ถือว่าเราทุกคนเป็น "นักเรียนนายร้อย" ถึงแม้ว่าพวกตำรวจจะแยกเรียนวิชาชีพของตน แต่ความรู้ทางทหารอันเป็นมูลฐานเราก็ต้องเรียนร่วมกัน เราได้กินนอนร่วมกันอยู่เป็นเวลา ๓ ปีเต็ม ได้ผ่านการฝึกฝนอบรมตลอดจนเล่นกีฬาร่วมกันได้สนุกสนานและเหน็ดเหนื่อยตรากตรำมาด้วยกัน จนรู้จักนิสัยใจคอของกันและกันเป็นอย่างดี เรามีความรักใคร่กันเหมือนพี่น้องจริงๆ ตลอดเวลาที่อยู่ด้วยกัน ประเสริฐ ประพฤติและวางตนได้ดีมาก การดำเนินชีวิตและคำพูดของเขาตั้งอยู่บนหลักการและเหตุผลตลอดเวลา ด้วยเหตุนี้เองจึงไม่ปรากฏว่า ประเสริฐ ได้ทำอะไรให้เป็นที่น่ารังเกียจแก่เพื่อนในรุ่น ตรงกันข้ามเพื่อนๆ ทุกคนรักใคร่ประเสริฐ และชอบที่จะยั่วเย้าในความมีอารมณ์เย็นของเขาเป็นอย่างมาก และ ประเสริฐ ก็มักชื่นยให้เพื่อนเกิดความสนุกสนานด้วยคำพูดที่แฝงไว้ซึ่งคติหรือหลักธรรมบางอย่าง จนทำให้บางครั้งพวกเราคิดว่าเขาเป็นผู้ใหญ่มากกว่าเรา ประเสริฐ ไม่เคยมีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกับใคร เขาเข้ากับเพื่อนทุก ๆ คนได้อย่างสนิทสนม และเป็นผู้ที่ช่วยให้บรรยากาศของความเป็นมิตรสนุกสนานรื่นเริงอยู่ทุกขณะ เขาจึงเป็นมิตรที่พวกเพื่อนต้องการอยู่ตลอดเวลา ๓ ปีที่อยู่ด้วยกันนอกเหนือไปจากนั้น เมื่อประเสริฐสำเร็จการศึกษาและออกรับราชการแล้ว ทางกรมตำรวจยังได้ส่งตัวเขากลับมาศึกษาในสถาบันการทหารอีกถึง ๓ ครั้ง คือ ที่โรงเรียนเสนาธิการทหารบก ที่วิทยาลัยการทัพบก และที่วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร และตลอดเวลาที่เขาเข้าศึกษาอยู่ในสถาบันดังกล่าว ก็ได้มีโอกาสศึกษาร่วมกับเพื่อนนักเรียนนายร้อยรุ่น ๘๒ บางคนจึงเป็นการกระชับความสัมพันธ์ที่มีอยู่เดิมแล้วให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นอีก และประเสริฐก็ยังคงเส้นคงวาอยู่อย่างเดิม ซึ่งเป็นการส่อถึงความหนักแน่นในนิสัยอันน่าชมเชยของเขา

ในระหว่างที่ประเสริฐรับราชการเป็นตำรวจ พวกเราได้เฝ้าดูความเจริญก้าวหน้าของเพื่อนอยู่ด้วยความสนใจ ประเสริฐเป็นคนมีสมถะมักน้อย ดำเนินชีวิตอยู่อย่างเรียบ ๆ ไม่ปรากฏว่ามีความเป็นอยู่ฟุ้งเฟ้อหรือโอ่อ่าแต่อย่างใด คงยังชีวิตอยู่ได้ด้วยอาศัยเงินเดือนของทางราชการ การปฏิบัติหน้าที่ก็มิได้เป็นไปอย่างโลดโผน เข้าก้าวหน้าไปในจังหวะปานกลาง ไม่เร็วเหมือนเพื่อนบางคน แต่ก็ไม่ช้าหรือล้าหลังเพื่อนส่วนมาก สิ่งที่สำคัญก็คือเขาก้าวหน้าไปด้วยความมั่นคงไม่ผิดพลาด ฉะนั้นทุกก้าวจึงเป็นก้าวที่ช่วยให้เขาเจริญขึ้นโดยแน่แท้ จนในที่สุดเขาก็ได้รับพระราชทานยศให้เป็นนายพลตำรวจตรี และมีตำแหน่งครั้งสุดท้าย คือรองผู้บัญชาการศึกษากรมตำรวจ ซึ่งเป็นตำแหน่งที่สมกับวุฒิที่เขาได้รับการอบรมจากสถาบันการศึกษาของทางทหารเป็นอย่างมาก และเชื่อว่าเขาจะเป็นกำลังอันสำคัญทางด้านนี้ต่อไป ถ้าไม่ด่วนถึงซึ่งมรณะกรรมไปเสีย ซึ่งมรณะกรรมนั้นเอง ถึงแม้พวกเราจะตระหนักดีอยู่ว่าเป็นการแตกดับของสังขารอันเป็นธรรมดาของโลกที่จะหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่เราก็เสียดายและอาลัยในมิตรที่รักของเราคนนี้อย่างสุดซึ้ง ถึงอย่างไรก็ไม่มีทางที่จะเรียกร้องให้เขาฟื้นกลับคืนมาได้ ชื่อของประเสริฐเท่านั้นที่จะเหลือจารึกอยู่ในความทรงจำของเรา เขาเป็นผู้ที่มาดี อยู่ดี และไปดี สามประการนี้เป็นความภูมิใจที่เรามีอยู่ในตัวของประเสริฐ ซึ่งเป็นสมาชิกคนหนึ่งของรุ่น ๘๒

ท้ายที่สุดแห่งคำไว้อาลัยนี้ พวกเราขอตั้งจิตอธิษฐาน ขอให้กุศลผลบุญที่ตัวของประเสริฐเองได้บำเพ็ญไว้ ตลอดจนที่ครอบครัว ญาติ มิตรสหายของเพื่อนได้บำเพ็ญมาโดยลำดับ และจะบำเพ็ญอีกต่อไป จงเป็นผลปัจจัยนำดวงวิญญาณของเพื่อนที่รักไปสู่ที่สงบและเสวยสุขในสัมปรายภพตามควรแก่วิสัย จะทุกทิพาราตรีกาลเทอญ.

เพื่อนทหารบกรุ่น ๘๒

ทำเนียบรุ่น นร. 82

(ระหว่างปี พ.ศ. 2479 – 2482)

รวบรวมเมื่อ พ.ศ. 2516

ยอด นร. รุ่น 82	นักเรียนเก่า	2	นาย
	นักเรียนใหม่	58	นาย
	ทอ. ฝากเรียน	2	นาย
	รวม	62	นาย
การแต่งตั้งเมื่อจบการศึกษา	กองทัพบก	36	นาย
	กองทัพอากาศ	11	นาย
	กรมตำรวจ	15	นาย
	รวม	62	นาย

ก. กองทัพบก

4354	พล.ท.	บุญเรือน	บัวจรูญ	ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
4398	พล.ท.	เจริญ	พงษ์พานิช	จก. ขว. ทหาร
4391	พล.ท.	ปิยะ	สุวรรณพิมพ์	ผบ. ศวจ. บก ทหารสูงสุด
4393	พล.ท.	ประเสริฐ	ธรรมศิริ	แม่ทัพกองทัพภาคที่ 1
4352	พล.ต.	แถม	สุดกังวาล	จก. พธ. ทบ.
4353	พล.ต.	ชิงชัย	รัชตะนาวิน	ผบ. รร. ตท.
4357	พล.ต.	ประดุจ	โชติประศาสตร์อินธาระ	จก. กส. ทบ.
4363	พล.ต.	ประนิต	เจริญศิริ	จก. ขส. ทบ.
4370	พล.ต.	ประพนธ์	กุลพิจิตร	ผบ. มทบ. 3
4385	พล.ต.	แสวง	ขมะสุนทร	รอง จก. รด.
4387	พล.ต.	อำนวย	โสมนัส	ผอ. องค์การเชื้อเพลิง
4390	พล.ต.	อุดม	ไพศาลเวชกรรม	สภารักษาความมั่นคงแห่งชาติ

4405	พล.ต.	วุฒิ	บิ่ณฑวนิช	ประจำ บก. ทหารสูงสุด
4312	พ.อ.	ทองหล่อ	วีระโสภณ	ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี
4364	พ.อ.	สมภพ	บุญ – หลง	ผบ. รร. ม. ศม.
4361	พ.อ.	ไชย	พงศ์ประยูร	บก. ทหารสูงสุด
4371	พ.อ.	วรมัน	ณ ระนอง	เสธ. กรมพลังงานทหาร
4380	พ.อ.	สง่า	ศรีวัฒน์	รอง ผบ. รร. ขส. ทบ.
4381	พ.อ.	ประเสริฐ	แม่นศรแผลง	กรมจเรทหารบก
4383	พ.อ.	ศิริ	ทนุกิจ	รอง ผบ. จทบ. อุตร
4388	พ.อ.	กฤษฎา	ง้าวสุวรรณ	รอง ผบ. รร. สห. ทบ.
4396	พ.อ.	ศิริ	ถิรพัธน์	รอง ผบ. มทบ. 1
4399	พ.อ.	ปิติ	อักษรวงศ์	หก. ยบ. พธ. ทบ.
4401	พ.อ.	สนธิ	แย้มสกุล	หก. การศึกษา รร. จปร.
4360	พ.อ.	ประจักษ์	อากาศฤกษ์	ประจำ สก. บก. ทหารสูงสุด
4403	พ.อ.	ประภาส	เวชชูภูติ	ประจำ ยศ. ทบ.
4404	พ.อ.	ไสว	ปั้ทมาคม	ประจำ บก. ทบ. ช่วยราชการ รร. จปร.
4397	ร.อ.	ประสงค์	หาสุณหะ	โอนไปรับราชการ ตร. (ยศ พ.ต.ท.)
4378	พ.ท.	เฉลิม	รมยะบุรุษ	นอกราชการ
4356	ร.อ.	ทองหล่อ	ศิริทรัพย์	– ,, –
4400	ร.ต.	รื่น	กองทอง	ถึงแก่กรรม
4394	ร.ต.	ชลอ	ชุณหะนันท์	– ,, –
4375	ร.อ.	บุญชู	วณีสอน	– ,, –
4309	พ.อ.	ยันต์ร	บุญแสนย์	– ,, –
4379	พ.อ.	ณรงค์	เพื่องการรบ	– ,, –
4367	ร.ต.	อาษา	ยุทธกาจกำธร	– ,, –

รวม 36 นาย โอนไปรับราชการกรมตำรวจ 1 นาย คงเหลือ 35 นาย

ข. กองทัพอากาศ

4402	พล.อ.ต.	ขรรค์ชัย	จันทร์เรือง	จก. สก. ทอ.
4359	พล.อ.ต.	สุรยุทธ	รุ่งสว่าง	ประจำ บก. ทอ.

4366	พล.อ.ต. ศรีศักดิ์	สุจริตธรรม	ศวจ. บก. ทหารสูงสุด
4386	พล.อ.ต. ไกวัลย์	ถาวรธาร	อธิบดีกรมการบินพาณิชย์ กระทรวงคมนาคม
4377	พล.อ.ต. กร	กนิษฐานนท์	นอกราชการ
– –	พล.อ.ต. ปราโมทย์	ภูติพันธ์	– ,, – (ทอ. ฝากเรียน)
– –	น.ต. สนีย์	สาวีระ	ถึงแก่กรรม (ทอ. ฝากเรียน)
4369	ร.อ. ประสงค์	ทัศนพยัคฆ์	ถึงแก่กรรม
4374	ร.อ. ทองขาว	ภาษานนท์	– ,, –
4372	ร.ท. พีระ	ศิริขันธ์	– ,, –
4373	ร.ต. สมัคร	สาขากร	– ,, –

รวม 11 นาย

ค. กรมตำรวจ

4365	พล.ต.ท. ศรีศุข	มหินทรเทพ	ผู้ช่วย อ. ตร.
4368	พล.ต.ต. ไชยยงค์	ปฏิพิมพาคม	ผู้ช่วย ผบช.ภ.
4409	พล.ต.ต. บุญชู	ยอดนาค	ผบก. ภ. เขต 1
4392	พล.ต.ต. ตรูจิตต์	อรรถจินดา	หัวหน้ากองอำนวยการศึกษา
4407	พล.ต.ต. สิริ	ทองคำวงศ์	ผบก. ประจำ บช. ภ.
4355	พ.ต.อ. นิพัธน์	สรณารักษ์	รอง ผบก. กองตำรวจรถไฟ
4376	พ.ต.อ. สำเริง	วรรณพฤกษ์	รอง ผบก. กองตำรวจดับเพลิง
4395	พ.ต.อ. สมรรถชัย	สายศิลา	รอง ผอ. รร. สืบสวน
4358	พ.ต.อ. ยงยุทธ	ดำรงค์ไชย	ผกก. ประจำ บช. ก.
4397	พ.ต.ท. ประสงค์	หาสุณหะ	รอง ผกก. 1 อศ. (โอนจาก ทบ.)
4384	พ.ต.ท. ประเสริฐ	วรกิจโภคาทร	นอกราชการ
4389	พ.ต.ท. บุญเลิศ	เลิศปรีชา	– ,, –
4406	ร.ต.ท. ประเสริฐ	วรุตมะ	– ,, –
4408	ร.ต.ท. สิงห์โต	พันธุ์เพ็ง	– ,, –
4362	ร.ต.ท. เศรษฐศรัย	ดุลวิตรานนท์	– ,, –
4382	พล ต.ต. ประเสริฐ	ถนัดพจนามาตย์	ถึงแก่กรรม

รวม 16 นาย (เดิมมี 15 นาย รับโอนจาก ทบ. มา 1 นาย)

สถิติ นร. รุ่น 82 ตั้งแต่ พ.ศ. 2482 ถึง 2516

หน่วย	พล.ท.	พล.ต.	พ.อ.	พ.ท.	พ.ต.	ร.อ.	ร.ท.	ร.ต.	รวม	รับราชการ	นอกราชการ	ถึงแก่กรรม	รวม
กองทัพบก	4	9	16	1	—	2	—	3	35	27	2	6	35
กองทัพอากาศ	—	6	—	—	1	2	1	1	11	4	2	5	11
กรมตำรวจ	1	5	4	3	—	—	3	—	16	10	5	1	16
รวม	5	20	20	4	1	4	4	4	62	41	9	12	62

4365.30.1.2516

แด่ พล.ต.ต.ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ . . . .

เมื่อต้นปี พ.ศ. ๒๔๗๙ ขณะที่โรงเรียนนายร้อยทหารบกประกาศรายชื่อผู้ที่ได้รับคัดเลือกเข้าเป็นนักเรียนนายร้อยรุ่นนั้น มี คุณประเสริฐ (ถนัดภาษา) ถนัดพจนามาตย์ ด้วยผู้หนึ่ง เมื่อเลือกเหล่าแล้ว คุณประเสริฐได้อยู่เหล่าตำรวจ ครั้งแรกที่พบกันสังเกตดูว่าคุณประเสริฐ ฯ จะเป็นผู้ใหญ่กว่าพวกเราทุกคน และมีกิริยา ท่าทาง การวางตัว ตลอดจนรูปร่างลักษณะ แสดงความสุขุมเยือกเย็น เป็นที่น่านับถือและเกรงใจของบรรดาเพื่อนฝูง

ตลอดเวลาที่ศึกษาร่วมกันอยู่ จนสำเร็จออกรับราชการเป็นนายทหารและตำรวจ พวกเราก็พบว่าคุณประเสริฐ ฯ เป็นคนขยันขันแข็งในการศึกษา เป็นที่รักใคร่นับถือไม่เฉพาะแต่เพื่อนนักเรียนเท่านั้น แม้แต่ผู้บังคับบัญชา และครูบาอาจารย์ ก็ให้ความรัก เมตตา และเกรงใจ คุณประเสริฐ ฯ อยู่ไม่น้อย คุณประเสริฐ ฯ ได้วางตัวไว้ในที่ชอบ เป็นผู้ใหญ่ที่ขยันเรียน ขยันฝึก ประพฤติตนอยู่ในระเบียบวินัยอันดีงามของโรงเรียน ใครก็ตามที่มีเรื่องเดือดเนื้อร้อนใจ คุณปรเสริฐฯ ก็ได้ให้คำปรึกษา และช่วยแก้ไขชี้ช่องแนะแนวทางให้จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และปลอดโปร่งทุกครั้ง คุณประเสริฐ ฯ เป็นนักศึกษาที่แท้จริง จนสามารถผ่านการสอบออกมาเป็นนายตำรวจได้สำเร็จ เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว คุณประเสริฐ ฯ ก็ยังเป็นที่พึ่งและรักเคารพของพวกเราอยู่อีก จากการพบกันอยู่เป็นประจำ ไม่ว่าจะมีงานเลี้ยงรุ่น และงานพบปะสังสรรค์ระหว่างพวกเราทุกครั้ง คุณประเสริฐ ฯ ไม่เคยขาดเลย การปฏิบัติราชการของคุณประเสริฐ ฯ ก็ก้าวหน้าขึ้นไปตามลำดับ นอกจากนั้นคุณประเสริฐ ฯ ยังได้เข้าศึกษาในสถา - บันต่าง ๆ นอกเหนือไปจากงานในหน้าที่ อาทิเช่น ร.ร.เสนาธิการทหารบก ร.ร.เสนาธิการ

ทหาร วิทยาลัยการทัพบก วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร จนสำเร็จเป็นผลดี ตำแหน่งสุดท้ายของคุณประเสริฐ ฯ คือ รองผู้บัญชาการศึกษา กรมตำรวจ ซึ่งเป็นตำแหน่งสำคัญที่สุดเกี่ยวกับการศึกษา และเป็นตำแหน่งที่เหมาะสมที่สุดสำหรับ คุณประเสริฐ ฯ

ระหว่างที่รับหน้าที่นี้ คุณประเสริฐ ฯ ได้ตั้งใจปฏิบัติราชการ โดยไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยาก ทั้ง ๆ ที่มีโรคภัยเบียดเบียน เกือบจะกล่าวได้ว่า คุณประเสริฐ ฯ ได้อุทิศตนให้กับงานในหน้าที่ และ การศึกษา จนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต

พวกเราทราบข่าวการจากไปอย่างไม่มีวันกลับของคุณประเสริฐ ฯ อย่างเศร้าสลดและรู้สึกเสียดายอย่างยิ่ง แต่ก็จะทำอย่างไรได้เล่า ความตายเป็นของแน่นอน ย่อมบังเกิดแก่มนุษย์ทุกรูปทุกนาม จึงได้แต่ขอแสดงความเสียดายและเสียใจต่อครอบครัวของคุณประเสริฐ ฯ ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอกุศลผลบุญที่คุณประเสริฐ ฯ ได้ประกอบไว้ในชาตินี้จงดลบันดาลให้คุณประเสริฐ ฯ ถนัดพจนามาตย์ ประสพแด่สุคติในสัมปรายภพนั้นเทอญ.

จากเพื่อนที่รัก
พลอากาศตรี ศรีศักดิ์ สุจริตธรรม

(ศรีศักดิ์ สุจริตธรรม)
ประจำกองบัญชาการทหารสูงสุด
๖ มี.ค. ๑๖

กองบัญชาการตำรวจภูธร

........*ประเสริฐเพื่อนรัก*........

....วันนี้ เป็นวันสุดท้าย ที่สังขารร่างกายของเพื่อนจะต้องสูญสิ้นไปจากโลกนี้........ เพลิงที่กำลังลุกโชนเพื่อจะเผาร่างกายของเพื่อน ซึ่งครั้งหนึ่งยังเต็มไปด้วยชีวิตชีวา........อิ่มเอิบด้วยเลือดเนื้อ....แสงเพลิงยังสว่างไสวกำลังไหม้ทุกสิ่งทุกอย่าง และสุดท้ายก็คงมีแต่เถ้าถ่านเหลือไว้เท่านั้น....

....เพื่อนเอ๋ย....มองที่แสงไฟแล้วมันคล้ายกับว่าแสงไฟนั้นจะมาบดบังอยู่ที่ดวงตาซึ่งกำลังเอ่อด้วยน้ำตาที่ไม่อยากจะให้ไหลออกมา....มันช่างเป็นภาพที่ยังสดใสอยู่แต่ครั้งอดีตที่ผ่านมา....

ในครั้งกระโน้น....พวกเราเข้าไปอยู่ใน ร.ร. กินนอนด้วยกัน ที่เขาเรียกกันว่าโรงเรียนนายร้อย....ครั้งนั้น เพื่อนมีร่างกายที่หมัดทะแมง....รอยยิ้มอย่างไร้เดียงสา....เพื่อนเคยทำหน้าที่เป็นตุลาการตลอดเวลา ใครจะทะเลาะโกรธขึ้งกัน....เพื่อนต้องเข้าไปแทรงแซง....แนะนำชี้แจงด้วยอารมณ์เยือกเย็น....ยกคำพูดมีทั้งเหตุ....มีทั้งผล เพื่อน ๆ ก็เลิกทะเลาะกัน....ใครมีธุรกิจไม่สามารถจะปฏิบัติหน้าที่ได้ เพื่อนก็ช่วยจัดการให้โดยมิได้คิดถึงความเหน็ดเหนื่อย....ขอเพียงให้ได้ช่วยเหลือ....เพื่อนก็พอใจแล้ว....นี่แหละเพื่อนแท้พวกเรายังจำได้ดี....๓ ปี ในโรงเรียนกินนอนในครั้งนั้น....ไม่มีใครโกรธเกลียดเพื่อนเลยแม้แต่คนเดียว....เพราะเพื่อนเป็นคนน่ารัก

....ออกมารับราชการ....แม้ว่าต่างคนต่างอยู่....ก็ยังมาพบกัน....ลักษณะนิสัยของเพื่อนก็คงเป็นเหมือนอย่างเดิมไม่เปลี่ยนแปลง....ยิ้มแย้มแจ่มใส...มองตาเพื่อนแล้วเหมือนมองตาเด็ก ๆ ที่เพิ่งเกิดมายังมีแต่ความบริสุทธิ์....เพราะเพื่อนเป็นคนบริสุทธิ์เหลือเกิน

....ในระยะของการรับราชการเกือบ ๆ จะบั้นปลายแห่งชีวิตแล้ว เพื่อนต้องล้มเจ็บหลายครั้งหลายหน....เพราะความที่เป็นห่วงราชการใจจดจ่อแต่เรื่องงาน........อะไร ๆ ก็เป็นงานไปหมด....แต่เพื่อนก็ยังฝืนใจ....คิดว่ากำลังใจดีเสียอย่างแล้ว........อะไรก็ต้องสู้ได้........แต่ร่างกายสิเพื่อน....มันไปไม่ไหว....สังขารร่างกายเป็นของธรรมชาติปรุงแต่งมา........ต้องหยุดพักบ้าง........

เพื่อน ๆ อีกหลายคนต้องตะโกนว่ากัน....แต่เพื่อนก็ยังยิ้มรับบอกว่าไม่เป็นไรหรอก....ทุกคนพากันเป็นห่วงสุขภาพซึ่งได้ทรุดโทรมอย่างรวดเร็ว....บางครั้งงานแต่งงานของคนอื่น ๆ....เพื่อนก็อุตส่าห์ไป....ถามว่าไปทำไม....ร่างกายเป็นอย่างนี้ต้องมีคนคอยประคองขึ้นลงบันได....เพื่อนตอบว่า....เพราะเขาเป็นเพื่อน....ฟังแล้ว....ก็ได้แต่เศร้าในใจ....คนอย่างนี้ยังมีอีกไหม....

....แต่แล้วก็ใจวูบเหมือนฟ้าผ่า....เขาบอกว่าเสริฐตายแล้ว....เพื่อนตายแล้ว....เพื่อนจากพวกเราไปจริง ๆ....

เพื่อนเอ๋ย....ไปเถิด....จงไปมีความสุข....ในชาตินี้เพื่อนสร้างแต่ความดีไว้....ไปเถิดเพื่อน....ในสัมปรายภพจะต้องพากันต้อนรับเพื่อนด้วยความเต็มใจ....

....ขออธิษฐานไว้ในใจว่า....จะเกิดชาติใด ภพใด ก็ตามเถิด....ขอให้เกิดมาเป็นเพื่อนด้วยกันอีก....

ขอให้ดวงวิญญาณของเพื่อน จงไปสู่สุคติ และมีความสุขอยู่ชั่วนิจนิรันดร.

พล.ต.ต. ชัยยงค์ ปฏิพิมพาคม

(ชัยยงค์ ปฏิพิมพาคม)

ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจภูธร

ระลึกถึง พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์

พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ เข้าศึกษาในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ในปี พ.ศ. ๒๔๗๙ ในหลักสูตรตำรวจ ท่าทางเป็นผู้หลักผู้ใหญ่กว่าคนอื่น ๆ เวลานั่งเรียนมีความสนใจอย่างมาก แต่ก็เป็นธรรมดา บางทีฝึกมาเหนื่อยในวันก่อน ก็ง่วงบ้าง เวลาง่วงไม่มีท่าทางที่เสียจนเกินไป ไม่ถึงกับเป็นตะหม้อลอย คือ ศีรษะเอนไปมา หรือเป็นตะหม้อค้ำ คือ ใช้มือยันคาง เป็นแต่หน้าต่ำลงไปบ้างเท่านั้น ด้วยท่าทางเป็นผู้ใหญ่นี้ทุกคนเกรงใจ มักจะให้คำตักเตือนกับเพื่อน ๆ บางคนด้วยนิสัยอันเยือกเย็น เป็นผู้ที่น่ารักและน่านับถือ

นิสัยอันเยือกเย็นนี้บางทีไม่ทันใจเพื่อนผู้มีใจร้อน กล่าวคือ การเรียนหลักสูตรตำรวจนักเรียนจะต้องเดินทางออกจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าไปเรียนยังกองตำรวจสันติบาล ศึกษาวิชาพิมพ์ลายนิ้วมือ วิชาสืบสวน เวลาเรียนในห้องเรียน ที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า สวมแต่เสื้อเชิ้ตแขนยาว ส่วนการออกไปศึกษานอกสถานที่จะต้องสวมเสื้อชั้นนอก คาดเข็มขัด สวมหมวกออกไปบางครั้ง พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ สวมแต่เสื้อ ยังไม่ทันคาดเข็มขัด ต้องรีบหิ้วสมุดและเข็มขัดจากกองร้อยมาขึ้นรถเรียว ซึ่งเป็นชื่อชนิดของรถยนต์ แล้วมาคาดเข็มขัดในรถ ใบหน้าที่ยิ้มแย้มแกมตลกที่เดินอย่างรื่นเริงผ่านสนามหญ้าหน้ากองร้อยมาขึ้นรถยนต์ เพื่อนทุกคนยังจำภาพนี้ได้

เมื่อออกรับราชการ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ รับราชการสถานีตำรวจนครบาล สังกัดกองบังคับการเหนือ ข้าพเจ้าออกรับราชการสถานีตำรวจในสังกัดกองบังคับการเหนือเช่นเดียวกัน ขณะนั้นรองสารวัตรแต่ละสถานีมีไม่มากนัก เวลาพักผ่อนและพบปะกันมีไม่มากนัก อาจารย์ทุกท่านไม่ว่าฝ่ายตำรวจหรือทหารได้ตักเตือนว่าการออกรับราชการเป็นนายตำรวจใหม่ หรือนายทหารใหม่ มีหน้าที่หนักและงานก็มากดังที่ทราบมาก่อน

เมื่อออกรับราชการปีกว่า ๆ ทางการคัดเลือกนายตำรวจไปรับราชการในกองตำรวจสันติบาลจำนวนหลายคน พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ และข้าพเจ้าได้รับการคัดเลือกด้วยและได้มาสังกัดในกองกำกับการเดียวกัน ต่อมาทางการได้ริเริ่มตั้งกองสอบสวนกลางขึ้นโดย

แยกเป็นกองตำรวจสันติบาลและกองตำรวจสอบสวนกลาง พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ และข้าพเจ้ายังคงสังกัดกองตำรวจสันติบาล ชื่อที่ทำงานไม่เปลี่ยนแต่ย้ายที่ทำงาน คือตึกเดิมเป็นของกองสอบสวนกลาง ตึกใหม่เป็นของกองตำรวจสันติบาล เดิมอยู่ตำรวจสันติบาลกอง ๑ มาอยู่ใหม่เป็นสันติบาลกอง ๔ แต่เราทั้ง ๒ อยู่กอง ๔ ไม่นานก็ได้รับแต่งตั้งไปอยู่กอง ๑ แผนกเดียวกันอีก ได้เป็นสารวัตรพร้อม ๆ กัน

ระหว่างทำงานที่เดียวกันนี้ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ เป็นผู้มีความเมตตากรุณาอย่างสูงไม่ว่าจะเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาหรือเพื่อน เป็นผู้ร่วมทุกข์ร่วมสุขกับเพื่อนและผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นผู้รักหน้าที่รักความยุติธรรม งานในหน้าที่จะหนักสักเพียงใดไม่ย่อท้อ

ต่อมา พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนเสนาธิการทั้งในและต่างประเทศและได้ไปศึกษาในมหาวิทยาลัยยอร์ชเทาน์ ในกรุงวอชิงตันดีซี ประเทศสหรัฐอเมริกา ในตอนหลัง ๆ นี้ แม้ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ จะมีอาการทางโรคหัวใจ แต่ก็ไม่ย่อท้อที่จะศึกษาในมหาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ได้ศึกษาจนสำเร็จ

พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ ได้ร่วมศึกษาด้วยกันกับข้าพเจ้า รับราชการร่วมกันเป็นเวลานาน นอกจากนี้ภรรยาข้าพเจ้ายังคุ้นเคยชอบพอกับพี่สาวน้องสาวของ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ ข้าพเจ้าและภรรยาจึงรักนับถือ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ เสมือนญาติ

เมื่อข้าพเจ้าได้รับโทรศัพท์แจ้งข่าวการถึงแก่กรรมจากน้องของ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ ในวันที่ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ ถึงแก่กรรม ข้าพเจ้าและภรรยามีความเศร้าใจอย่างมาก พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ เป็นผู้มีพรหมวิหาร ๔ ประกอบด้วย ความเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา และได้ประกอบคุณงามความดีตลอดมา ขอให้คุณงามความดีทั้งหลายจงดลบันดาลให้วิญญาณของ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ ไปสู่สุคติสัมปรายภพด้วยเทอญ.

พ.ต.อ. นิพัทธ์ สรณารักษ์

(นิพัทธ์ สรณารักษ์)

รองผู้บังคับการตำรวจรถไฟ

ระลึกถึงพี่เสริฐ

พลตำรวจตรี ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ รองผู้บัญชาการศึกษา กรมตำรวจ เป็นเพื่อนขนาดพี่คนหนึ่งของผม ได้รู้จักคุ้นเคยกันมาตั้งแต่เข้ารับการศึกษาที่โรงเรียนนายร้อยทหารบก (ปัจจุบัน – โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า) ในปี พ.ศ. ๒๔๗๙ รุ่นเดียวกัน โดยอยู่ในฝ่ายตำรวจด้วยกัน และ อยู่ในหมวดและกองร้อยเดียวกันตลอดมาด้วย เป็นความคุ้นเคยสนิทสนมถึงขนาดไปเยี่ยมเยียนถึงบ้านอยู่บ่อย ๆ เมื่อออกรับราชการกันแล้วความสนิทสนมก็มีต่อไปถึงครอบครัวเป็นลำดับมา

ตั้งแต่เริ่มเข้าเป็นนักเรียนนั้น มองปราดเดียวผมก็รู้สึกว่าเพื่อนของผมนี้มีอายุมากกว่าใคร ๆ ในรุ่นเดียวกัน ผมจึงสมัครใจที่จะเรียกเขาว่า "พี่เสริฐ" ตั้งแต่บัดนั้นมา

พี่เสริฐเป็นเพื่อนที่ใจดี ยิ้มแย้มแจ่มใสเสมอ พี่เสริฐเคยเล่าให้ฟังว่า ก่อนมาเป็นนักเรียนนายร้อย พี่เสริฐได้เคยทำงานเป็นเสมียนอำเภอมาก่อน ฉะนั้นพี่เสริฐจึงมีประสพการณ์และมีเรื่องอะไรต่ออะไรมาเล่าให้พวกเราฟังได้เฮฮาสนุกสนานกันบ่อย ๆ เป็นที่ติดอกติดใจของเพื่อนฝูงอยู่ไม่น้อย

ในฐานะที่พี่เสริฐเป็นคนใจดี ในชั่วโมงฝึกพลศึกษา วิชาการต่อสู้ มวยไทยหรือยูโด ผมเป็นต้องจับคู่กับพี่เสริฐ เพราะพี่เสริฐไม่มีลำหักลำโค่นเอากับผม สำหรับฝ่ายผมนั้นรู้สึกว่าได้เปรียบมาก แม้จะหนักไปบ้าง พี่เสริฐก็ไม่เคยตอบโต้อย่างรุนแรงเลย

พี่เสริฐเป็นนักเรียนอยู่ในขั้นเรียนดี มีฝีปากและเหตุผลในการแก้ปัญหาไม่แพ้ใครทั้งวิชาเรียนหรือเรื่องอื่น ๆ อาจจะเป็นด้วยเหตุนี้ก็ได้ พี่เสริฐจึงได้มีโอกาสได้รับการคัดเลือกเข้าศึกษาในหลักสูตรเพิ่มเติม เช่น การข่าว เสนาธิการทหาร กระทั่ง วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรอันเป็นหลักสูตรชั้นสูงสุดของชาติ และเป็นเกียรติประวัติอย่างสูง

พี่เสริฐเป็นนักทำงานคนหนึ่งของกรมตำรวจ เคยได้ปฏิบัติราชการทั้งในประเทศและต่างประเทศ เคยได้รับตำแหน่งประจำในสำนักงานทูตทหารบกไทย ประจำประเทศลาว เมื่อ

หลายปีมาแล้วมาระยะหนึ่ง การเป็นนักทำงานของพี่เสริฐทำให้พี่เสริฐมีความเจริญเติบโตในหน้าที่ราชการอยู่ในขั้นเด่นคนหนึ่งในรุ่น

เมื่อราวปีเศษมาแล้ว ผมได้ทราบว่าพี่เสริฐป่วยด้วยโรคหัวใจ พักรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลยาสูบ ถนนสาธร ผมได้ไปเยี่ยม ได้คุยกันนานพอใช้ ขณะนั้นนางพยาบาลมาบอกว่าจะกลับบ้านได้ในวันสองวัน ถ้าอาการดีขึ้น รู้สึกว่าพี่เสริฐยิ้มแย้มแจ่มใสขึ้นทันที บอกว่าดีใจจะได้กลับไปทำงาน

หลังจากนั้นผมได้ไปหาพี่เสริฐที่ที่ทำงาน ได้เห็นมีเตียงนอนอยู่ในห้องทำงานด้วย พี่เสริฐบอกว่า บางทีทำงานไปก็รู้สึกเหนื่อย ต้องนอนพักบ้าง บางครั้งก็ได้เห็นพี่เสริฐนอนอยู่ ก็ได้แต่ใจหาย เคยบอกพี่เสริฐให้ไปพักผ่อนที่บ้านหรือไม่ก็ไปอยู่ใกล้หมอที่โรงพยาบาลเสียเลยจะดีกว่า พี่เสริฐบอกว่าสู้อยู่อย่างนี้ไม่ได้ ได้ทำงาน แล้วใจคอสบายดี

อีกไม่กี่วันต่อมา ก็ได้ทราบข่าวว่า พี่เสริฐได้จากพวกเราไปเสียแล้ว ทำให้คิดได้ว่าเพียงใจคอสบายอย่างเดียวนั้น รักษาโรคภัยไข้เจ็บไม่ได้เลย

ความมีใจดี รักเรียน และ รักงาน ทำให้พี่เสริฐมีเพื่อนมาก ได้ก้าวหน้าในกิจการงานเป็นอย่างดี มีครอบครัวลูกเมียอบอุ่นร่มเย็น แม้พี่เสริฐจะจากไปอย่างไม่มีวันกลับก็ยังได้มีส่วนสร้างสมคุณงามความดีไว้ให้เห็นเป็นตัวอย่าง ซึ่งอย่างน้อยที่สุด ครอบครัวของพี่เสริฐก็ควรจะมีสิทธิ์ภาคภูมิใจอยู่ตลอดไป

ขอให้พี่เสริฐ หรือ เสริฐเพื่อนรัก จงได้รับผลบุญกุศลที่เพื่อนได้ทำไว้เมื่อมีชีวิตอยู่คือคุณงามความดีทั้งหลาย ได้สนับสนุนเกื้อกูลให้เพื่อนได้ประสบสุขในสัมปรายภพนั้นเถิด

ทั้งนี้ด้วยความจริงใจในความรักและนับถือเพื่อนเสมอ

พันตำรวจเอก สำเริง วรรณพฤกษ์

(สำเริง วรรณพฤกษ์)

รองผู้บังคับการตำรวจดับเพลิง กรมตำรวจ ๒๕๑๖

ประวัติ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์

สมัยดำรงตำแหน่งผู้บังคับกองสถานีตำรวจ อำเภอสวายดอนแก้ว จังหวัดพระตะบอง

หลังจากสงครามอินโดจีน ประเทศไทยได้รับมอบดินแดนด้านทิศตะวันออกคือจังหวัดพระตะบอง มาอยู่ในราชอาณาจักรไทย อำเภอสวายดอนแก้วเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดนี้มีอาณาเขตติดต่อกับอินโดจีนฝรั่งเศส พล.ต.ต. ประเสริฐ ฯ ได้รับตำแหน่งให้เป็นผู้บังคับกองอำเภอนี้ (ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าเมื่อ ปี พ.ศ. ใด) และได้อยู่ในตำแหน่งนี้จนประมาณ พ.ศ. ๒๔๘๙

เป็นที่น่าเสียดายที่ไม่อาจจะหาหลักฐานและบุคคลมาประกอบการเขียนชีวประวัติในห้วงระยะเวลาที่ พล.ต.ต. ประเสริฐ ฯ รับราชการ ณ แห่งนี้ได้ เพราะการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยให้แก่ประชาชน (ชาวกัมพูชา) ที่ได้มาอยู่ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อย่อมจะมีปัญหาบ้างเป็นธรรมดา แต่ พล.ต.ต. ประเสริฐ ฯ ก็ดำรงตำแหน่งนี้มาหลายปีด้วยความเรียบร้อย จึงน่าจะได้ศึกษาถึงการปฏิบัติของท่านผู้นี้ไว้เพื่อให้ทราบวิธีการอันเหมาะสมที่ผู้อื่นยากที่จะปฏิบัติได้

สมัยดำรงตำแหน่งผู้บังคับกองสถานีตำรวจอรัญญประเทศ จังหวัดปราจีนบุรี

จากอำเภอสวายดอนแก้ว จังหวัดพระตะบอง พล.ต.ต. ประเสริฐ ฯ ได้ย้ายมารับราชการในตำแหน่ง ผู้บังคับกองสถานีตำรวจอรัญญประเทศ จังหวัดปราจีนบุรี ในระยะนี้ดินแดนที่ได้มาจากสงครามอินโดจีน ประเทศไทยได้ส่งมอบดินแดนคืนให้แก่ อินโดจีนฝรั่งเศสไปแล้ว ดังนี้ อำเภออรัญญประเทศ ก็คงเป็นอำเภอชายแดนของประเทศไทยแห่งหนึ่ง และการที่ พล.ต.ต. ประเสริฐ ฯ ต้องรับราชการอยู่ ณ อำเภอชายแดนต่อเนื่องกันมานานปีคงจะมีความชำนาญในด้านชายแดนเป็นส่วนใหญ่ โดยเหตุผลดังกล่าวแล้วนี้กระมังที่ชตาชีวิตของ พล.ต.ต. ประเสริฐ ฯ ต้องย้ายเข้ามารับราชการในตำแหน่งฝ่ายตำรวจตระเวนชายแดน และสำเร็จการศึกษาวิชาในโรงเรียนทหารชั้นสูง ทั้งโรงเรียนเสนาธิการทหารบก และ โรงเรียนเสนาธิการทหาร ในโอกาสต่อมา

ตามที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า อำเภออรัญญประเทศเป็นอำเภอชายแดนด้านทิศตะวันออก มีอาณาเขตทิศเหนือจดอำเภอตาพระยา จังหวัดปราจีนบุรี และทิศใต้จดจังหวัดจันทบุรี มีความยาวของชายแดนนับเป็นร้อยกิโลเมตร กอปรทั้งลักษณะภูมิประเทศรกชัฏ ไม่มีเส้นทางไปมาสะดวกเช่นในปัจจุบัน การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงกระทำไปด้วยความยากยิ่ง เฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับสินค้าทั้งเข้าและออก ซึ่งมีทั้งเสียภาษีและหนีภาษีอุดมสมบูรณ์เป็นที่เสน่หาของบรรดาพ่อค้าพานิช เศรษฐกิจของอำเภอนี้มีความคล่องตัวนัก เมื่อประชาชนมีรายได้พอเพียงความเป็นอยู่ก็ดีขึ้น ความปกติสุขก็ปรากฏตามมา ดังนั้นในห้วงระยะเวลาที่ พล.ต.ต. ประเสริฐ ฯ ดำรงตำแหน่งอยู่ ณ ที่นี้จึงไม่สู้จะมีคดีอาญา หรือคดีอุจฉกรรจ์มากนัก ส่วนการปราบปรามในเรื่องเกี่ยวกับการลักลอบนำสินค้าเข้าโดยไม่เสียภาษีให้แก่รัฐ นอกเหนือจากการปฏิบัติการปราบปรามของเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่โดยตรงแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจในความอำนวยการของ พล.ต.ต. ประเสริฐ ฯ ได้ให้การร่วมมือในการปราบปรามอย่างดี และไม่มีการกระทำที่ให้ความกระทบกระเทือนใจทุกฝ่าย และก็ได้ผลดีต่อทางราชการเป็นอันมาก

พล.ต.ต. ประเสริฐ ฯ เป็นบุคคลที่อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นบุคคลคนเดียวในอำเภออรัญญประเทศ ที่สามารถเข้าถึงจิตใจบุคคลทุกประเภท ไม่ว่าข้าราชการทหาร ข้าราชการพลเรือน พ่อค้าประชาชน รวมทั้งภิกษุสงฆ์ จนเป็นที่รักใคร่ของคนทั่วไป แม้เมื่อ พล.ต.ต. ประเสริฐ ฯ ย้ายออกจากอำเภออรัญญประเทศแล้ว ก็ยังมีคนรักและคิดถึงจนแม้กระทั่งทุกวันนี้.

พล.ท. ประเสริฐ ธรรมศิริ
แม่ทัพกองทัพภาคที่ ๑

อาลัย พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์

พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ นั้น ผมนับถือเป็น "พี่" เรียก "พี่เสริฐ" มาตลอดเวลา นับตั้งแต่มารับราชการร่วมกันเมื่อแรกเริ่มตั้งกองบัญชาการตำรวจรักษาชายแดนภาคอิสาณ ในปี พ.ศ. ๒๔๙๖ โดย "พี่เสริฐ" ย้ายจาก บช.ภ. มาดำรงตำแหน่ง หัวหน้าแผนกทะเบียนพลกองอำนวยการ ซึ่งผมเป็นรองหัวหน้ากองอำนวยการอยู่ ในขณะนั้นงานหนักมากเพราะเริ่มตั้งกองบัญชาการใหม่ ต้องหัดเจ้าหน้าที่ทำงานตามระบบเสนาธิการของทหาร ซึ่งข้าราชการตำรวจยังไม่เคยทำมาแต่ก่อน ทั้งต้องเผชิญกับสถานการณ์ชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการสู้รบระหว่างฝรั่งเศสกับอินโดจีนและต่อมาระหว่างคอมมิวนิสต์กับอินโดจีน "พี่เสริฐ" เป็นคนเอาการเอางานอย่างไม่ทอดทิ้ง ไม่คำนึงถึงเวลา ความเหนื่อยยากตรากตรำมุมานะให้งานในความรับผิดชอบสัมฤทธิ์ผลอย่างดีที่สุด

ด้วยความสามารถพิเศษของ "พี่เสริฐ" ทางราชการจึงแต่งตั้งให้ไปประจำสถานเอกอัครราชทูตไทย ในราชอาณาจักรลาวระยะหนึ่ง แล้ว "พี่เสริฐ" ก็กลับคืนมาอยู่กับพวกเราอีกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๙ ขณะนั้นชื่อหน่วยเปลี่ยนเป็นกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน โดยดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกข่าว ซึ่งนับว่ามีความสำคัญมาก และ "พี่เสริฐ" ได้วางรากฐานงานการข่าวไว้ให้เป็นอย่างดียิ่งอยู่จนถึง พ.ศ. ๒๕๐๓ "พี่เสริฐ" ก็ได้รับพระราชทานยศเป็นผู้กำกับการข่าวฝ่ายอำนวยการตำรวจภูธร (ฝ่ายชายแดน)

ทางราชการเห็นว่า พ.ต.อ. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์สูง จึงได้แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง รองผู้บังคับการตำรวจภูธรเขต ๗ (ทำหน้าที่ฝ่ายชายแดน) กับให้รักษาการในตำแหน่ง ผู้กำกับการตำรวจชายแดนเขต ๗ อีกตำแหน่งหนึ่ง ซึ่งนับว่ามีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบสูงและหนักยิ่ง แต่ "พี่เสริฐ" ก็มิได้ย่อท้อ อุทิศตนเพื่อผลงาน สามารถแบ่งเวลาให้กับหน้าที่ทั้งสองได้อย่างเหมาะสม เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของผู้บังคับบัญชา

เมื่อทางกรมตำรวจต้องการให้ทาง บช.ภ. (ชค.) คัดเลือกนายตำรวจภูธรชายแดนชั้นผู้ใหญ่เพื่อร่วมปรับปรุงกิจการ ร.ร. นายร้อยตำรวจ ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น "พี่เสริฐ"

ก็เป็นผู้หนึ่งที่ได้รับการเสนอชื่อ และต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๐๘ ก็ได้เป็นผู้กำกับการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ และเลื่อนตำแหน่งขึ้นมาโดยลำดับ จนเป็น รองผู้บัญชาการศึกษา กรมตำรวจ

"พี่เสริฐ" กับผมยังคงติดต่อกันอยู่ตลอดมา ทั้งทางราชการและทางส่วนตัว จนมาเป็นนักศึกษา ว.ป.อ รุ่นที่ ๑๓ ด้วยกัน จึงทราบว่า "พี่เสริฐ" ป่วยถึงต้องเข้าโรงพยาบาลมาแล้วและมีโรคหัวใจเป็นโรคคอยทอนกำลังอยู่ พวกเราพยายามขอร้องให้ "พี่เสริฐ" ลดความเคร่งเครียดในภาระหน้าที่ด้านการศึกษาและงานการในหน้าที่ปกติลงบ้าง เพราะสุขภาพทรุดโทรมมากจนปรากฏชัด แต่ "พี่เสริฐ" ไม่ยอม เพราะดำรงมั่นในเรื่องความรับผิดชอบในหน้าที่การงานอยู่เป็นนิสัย

"พี่เสริฐ" ป่วยหนักครั้งหนึ่งที่โรงพยาบาลยาสูบ ถึงขั้นต้องให้อ๊อกซิเย่นช่วยอยู่หลายวัน แต่เมื่อหายป่วยมาแล้ว "พี่เสริฐ" ก็ยังคงมุมานะอย่างเดิม แต่อย่างไรก็ตาม "พี่เสริฐ" ก็สามารถสำเร็จการศึกษาได้รับปริญญา วป.อ. อย่างเต็มภาคภูมิ

แต่ "พี่เสริฐ" ก็ยังหนีมรณกรรมจากโรคหัวใจไปไม่พ้น และเป็นการกระทันหันเกินกว่าที่พวกเราจะคาดคิด

อนาคตของ "พี่เสริฐ" ยังแจ่มใสอีกไกลนัก เพราะความรู้ความสามารถความประพฤติ คุณงามความดี ที่ประกอบไว้ "พี่เสริฐ" เป็นตัวอย่างอันดีงาม ในความสำนึกในความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน ความซื่อสัตย์สุจริต การรักษาระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด ความตรงไปตรงมาไม่อ้อมค้อม

การสูญเสีย "พี่เสริฐ" ไป จึงยังความเศร้าโศกสลดใจให้แก่ผม เพื่อนข้าราชการและครอบครัวใน ตชด. เป็นที่สุด

ขอเดชะกุศลบุญราศี ที่พวกเราทั้งหลายได้บำเพ็ญไปแล้ว เพื่ออุทิศให้แก่ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ จงได้ส่งวิญญาณของ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ สู่สุคติภพ ขอให้ดวงวิญญาณประสบความเกษมสำราญอยู่ในสัมปรายภพโน้นเทอญ.

พล.ต.ท. สุรพล จุลละพราหมณ์

(สุรพล จุลละพราหมณ์)

ผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

คำไว้อาลัย
พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๙ หลังจากสอบผ่านมัธยมปีที่ ๘ ไปแล้ว พวกเราได้ผ่านการสอบคัดเลือกเข้ามาเป็นนักเรียนนายร้อยทหารบก รวมทั้งสิ้น ๖๐ นาย แยกเหล่าเป็นฝ่ายตำรวจเสีย ๑๕ นาย ในจำนวน ๑๕ นายนี้ มีนักเรียนนายร้อย ประเสริฐ ถนัดภาษา (นามสกุลเดิม) รวมอยู่ด้วย วันแรกที่มารายงานตัวเพื่อเข้ารับราชการเป็นนักเรียนนายทหาร ต่างคนก็วางตัวสงวนท่าที เพราะส่วนใหญ่ไม่รู้จักกัน กาลเวลาผ่านไป ตลอดเวลาที่เรากินด้วยกัน เรียนด้วยกัน ฝึกด้วยกัน และนอนด้วยกันเป็นเวลา ๓ ปี ทำให้เราเริ่มสนิทสนมกันขึ้นทีละน้อย จนในที่สุดเราเป็นเพื่อนสนิทกัน ไม่มีสิ่งใดจะมาแยกกัน ระหว่างเรียนที่โรงเรียนนายร้อยทหารบก เสริฐเป็นคนปัญญาดี หัวดี แต่ผมน้อย รูปร่างท่าทางเป็นผู้หลักผู้ใหญ่คล้ายกับมีอายุมากกว่าทุกคนในชั้น เสริฐชอบนั่งแถวหน้าและหลับตาฟังอาจารย์บรรยายอยู่ตลอดเวลา เป็นผู้มีอารมณ์เย็นสุขุม เพื่อนฝูงหาว่าเสริฐนั่งหลับในเวลาเรียน เขามักแย้งว่า อั๊วนั่งหลับตาฟังเว้ย แต่ฟังด้วยความสุขุม พินิจพิจารณา และจดจำ ไม่ใช่นั่งหลับอย่างลื้อเข้าใจ และผลก็ออกมาเมื่อมีการสอบปลายปี เสริฐมักสอบได้ที่ดี ไม่เกินที่ ๓ ในจำนวนนักเรียน ๑๕ นาย ในปี ๒๔๘๒ พวกเราได้ออกรับราชการเป็นนายตำรวจต่างแยกย้ายกันไปรับราชการในสถานีตำรวจนครบาลต่าง ๆ โดยเฉพาะเสริฐไปอยู่สถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง ซึ่งขณะนั้นมี ร.ต.อ. บุญเลี้ยง เรืองตระกูล เป็นสารวัตรสถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง (พล.ต.ท. บรรลือ เรืองตระกูล) ชั้นแรกเสริฐเข้าไปนั่งฝึกทำงานในห้องของสารวัตร เวลามีราษฎรมาติดต่อการงานเข้าไปในห้องสารวัตรก็มักจะยกมือไหว้เสริฐแทนที่จะไหว้สารวัตร เพราะเสริฐมีสังขารรูปร่างเป็นผู้ใหญ่คือผมบาง และน้อยกว่าสารวัตร บุคลิกท่าทางเขาเป็นผู้ใหญ่จริง ๆ ราษฎรเข้าใจว่าเขาเป็นสารวัตร ในระหว่างที่เสริฐรับราชการท่านเป็นผู้มีอัธยาศัยเยือกเย็นสุขุม สุภาพโอบอ้อมอารีต่อผู้น้อย ผู้ใต้บังคับบัญชา กริยาวาจาละมุนละมัย กับเพื่อนฝูงเสริฐมีอารมณ์ขัน ได้ทราบจาก พล.ต.ท. หลวงยุทธวิชัยว่าเสริฐแสดงละครเป็นจีนให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบันทรงทอดพระเนตร ทรงพอพระราชหฤทัยเป็นอย่างมาก เสริฐเป็นทั้งนักจิตวิทยา

และบ่รัชญา มีลักษณะเป็นผู้นำคนหนึ่ง จะเห็นได้จากการศึกษาครั้งสุดท้ายในขณะที่เข้ารับการศึกษาที่วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร บรรดานักศึกษาได้เลือกให้เป็นหัวหน้านักศึกษาวิทยาลัยนี้ และได้นำนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรไปทัศนศึกษาที่ต่างประเทศ เสริฐเป็นผู้หนึ่งที่รักพวกพ้อง สนับสนุนเพื่อนฝูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับตัวผมหลังจากที่ได้ไปรับราชการตระเวนอยู่ตามสถานีตำรวจภูธรต่าง ๆ ในต่างจังหวัดเป็นเวลา ๒๐ กว่าปี และถูกแต่งตั้งเข้ามาในพระนคร ผมจำได้ไม่รู้ลืมว่าวันหนึ่งในเดือนสิงหาคม ๒๕๑๒ เสริฐเรียกผมไปพบที่ตึกกรมตำรวจ กระซิบบอกผมว่าอั๊วเสนอสนับสนุนลื้อให้ไปเป็นรองผู้อำนวยการโรงเรียนสืบสวนแล้ว หลังจากนั้นมาประมาณ ๖ เดือน ผมก็ได้ไปอยู่ในตำแหน่งซึ่งอยู่ใต้บังคับบัญชาของเสริฐตามที่เสนอ แม้ตอนต้นจะมีอุปสรรคขัดขวางบ้าง แต่เสริฐก็พยายามสนับสนุนผลักดันให้ผมมาร่วมสังกัดงานเดียวกันจนได้ พระคุณอันนี้ยังตรึงตราอยู่ในหัวใจของผมไม่มีวันเลือนลืม เสริฐเป็นผู้มองคนในแง่ดี มีความซื่อตรงต่อส่วนตัวและราชการ มีศีลธรรมเมตตาอารีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนฝูงยากนักจะหาผู้ใดมาเสมอเหมือน ถ้าจะเปรียบก็ถือว่าเป็นเพชรน้ำหนึ่งของกองบัญชาการศึกษาก็ว่าได้ เสริฐมีความตั้งใจจริงไม่ว่าจะเป็นในการศึกษา การสังคม การทำงานหรือการกีฬาเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในระหว่างบุคคลผู้คบหารู้จักหรือสมาคมและเพื่อนร่วมงาน ตลอดทั้งผู้ใต้บังคับบัญชา จะเห็นได้จากผลการศึกษาทุกระดับเช่นสำเร็จวิชาทหารจากโรงเรียนนายร้อยทหารบก จากโรงเรียนเสนาธิการทหารบก (ชุดแรกที่ ต.ร. ส่งไปเรียนที่โรงเรียนเสนาธิการทหารบก) การบริหารงานจากผลงานดีเด่นจนได้รับความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว และท้ายสุดมองเห็นธงชัยรำไร ๆ อยู่แล้วคือตำแหน่งผู้บัญชาการศึกษาหรือยศพลตำรวจโทอยู่ใกล้ ๆ มือแล้ว ก็มาด่วนถึงแก่กรรมเสียก่อน ก่อนถึงอนิจกรรมครั้งที่ผมย้ายมาอยู่ที่กองบัญชาการศึกษาใหม่ ๆ ผมพบเสริฐ ๆ ปรารภกับผมว่า ลื้ออ้วนท้วนไม่มีโรคภัยหรือ และบ่นว่าอั๊วแย่เว้ย ตอนไปทัศนศึกษาต่างประเทศเดินหิ้วของหนักไกลเลยโทรมเพราะเป็นโรคหัวใจอยู่แล้ว เสริฐเป็นบุคคลตัวอย่างที่มีกำลังใจเข้มแข็งอย่างยิ่ง เมื่อรู้ตัวว่าเป็นโรคหัวใจเคยเข้าโรงพยาบาลยาสูบหลายครั้ง จนร่างกายผ่ายผอมซูบซีดปราศจากสีเลือด มีอาการเหนื่อยเร็ว เป็นที่น่าสงสารแก่ผู้พบเห็น แต่ก็ไม่มีใครทราบดีว่าความรุนแรงของโรคร้ายก่อความทุกข์ทรมานภายในหัวใจให้แก่เสริฐโดยผู้อื่นไม่รู้เห็นสักเพียงใด เสริฐคงนั่งทำงานอยู่อย่างปกติระหว่างที่ต่อสู้กับโรคภัยนี้เป็นเวลานานถึง ๔–๕ ปี และเมื่อใกล้จะถึงอนิจกรรม

ได้พยายามทำงานหนักขึ้นอีก เท่าที่ผมได้ยินจากปากท่านจำได้ว่าท่านนัดนายตำรวจในฐานะท่านเป็นประธานเพื่อจะเดินทางไปตรวจสอบนักเรียนพลตำรวจภูธร ๓ (ลำปาง) คล้ายกับจะรู้สึกตัวว่าโอกาสที่จะได้ทำงานของตนเหลือน้อยทุกทีแล้ว เสริฐแสดงออกภายนอกว่ามีจิตใจเข้มแข็งสู้งานไม่ว่าหนักเบา แต่สังขารไปไม่รอด และแล้วในวันหนึ่งจำได้ว่าเป็นวันจันทร์ ผมไปทำงานตามปกติได้ทราบจากผู้ช่วยนายเวรผู้อำนวยการโรงเรียนสืบสวนบอกว่า ท่านรองเสริฐถึงแก่อนิจกรรมแล้วตั้งแต่วันศุกร์ เหมือนถูกทุบด้วยของแข็ง ผมรู้สึกมึนงงหมดเรี่ยวแรงกำลังใจมีแต่ความเศร้าอาลัยตลอดทั้งวัน นึกว่าผมหมดที่พึ่งเสียแล้ว แต่ตัดใจได้และได้ไปร่วมบำเพ็ญกุศลในวันนั้น

การจากไปอย่างไม่มีวันกลับของเสริฐในครั้งนี้เป็นการสูญเสียคนดีของชาติไปคนหนึ่ง และเป็นการสูญเสียกำลังสำคัญของกองบัญชาการศึกษายากที่จะหาบุคคลใดมาแทนได้ เพราะท่านอยู่เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนฝูง ท่านเป็นมันสมองที่สำคัญ เป็นหลักในการบริหารงานของกองบัญชาการศึกษาที่กำลังปรับปรุงกิจการงานของกองบัญชาการศึกษาให้ก้าวหน้า แต่มาสดุดหลุดลงโดยมิได้เห็นผลงานทั้งที่ท่านยังมีอายุราชการ ๕–๖ ปี สำหรับผมนั้นเสมือนดั่งว่าผมสูญเสียทั้งมิตรและผู้บังคับบัญชาเพื่อนร่วมงานที่ไว้วางใจได้

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยและกุศลบุญราศีที่ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ ได้สร้างสมบำเพ็ญไว้เมื่อชีวิตอยู่ และที่ครอบครัว บรรดาลูกศิษย์ ญาติมิตรสหาย ผู้ใต้บังคับบัญชาได้บำเพ็ญหลังมรณกรรมจงเป็นพลังปัจจัยส่งเสริมให้วิญญาณอันบริสุทธิ์ของ พล.ต.ต ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ จงไปสู่สุขคติวิสัยในสัมปรายภพนั้นเทอญ.

พ.ต.อ. สมรรถชัย สายศิลา

(สมรรถชัย สายศิลา)

รอง ผอ.รร.ส.

๑๕ มี.ค. ๒๕๑๖

นักบริหารรุ่นที่ ๒๕

เห็นจะเป็นเพราะข้าพเจ้าเป็นนักบริหาร รุ่นที่ ๒๕ คนแรกที่ทราบข่าวการจากไปโดยไม่มีวันกลับของ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ หรือเห็นจะเป็นเพราะ พล.ต.ต ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ และภรรยา คือ คุณนันทนา ถนัดพจนามาตย์ ให้ความสนิทสนมแก่ข้าพเจ้าเป็นพิเศษอนุญาตให้เรียก พี่เสริฐ – พี่นัน หรืออาจจะเป็นเพราะชาตาถูกกัน คุณนันทนา ถนัดพจนามาตย์ จึงได้แจ้งความประสงค์ให้ข้าพเจ้าทราบว่า ในการพิมพ์หนังสือแจกงานพระราชทานเพลิงศพ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ นั้น ขอให้ข้าพเจ้าในฐานะเพื่อนนักบริหาร รุ่นที่ ๒๕ ของ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ ช่วยเขียนสิ่งประทับใจในชีวิตของ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ ในระหว่างที่ร่วมสัมมนานักบริหาร รุ่นที่ ๒๕ ข้าพเจ้าถือเป็นเกียรติอย่างยิ่ง และยินดีสนองคำขอด้วยความเต็มใจที่สุด ทั้ง ๆ ที่ข้าพเจ้ามิได้เป็นนักเขียนและไม่มีสิทธิอันใดที่จะเขียนในนามของนักบริหาร รุ่นที่ ๒๕ ได้ ว่าโดยที่ถูกที่ควรแล้ว เกียรตินี้ควรจะตกแก่ท่านประธาน คือ ท่านผู้ว่าสวัสดิ์ มีเพียร หรือท่านนักบริหาร รุ่นที่ ๒๕ ท่านหนึ่งท่านใดที่ท่านผู้ว่า ฯ จะมอบความรับผิดชอบให้

ข้าพเจ้ายินดีเขียนก็เพื่อฉวยโอกาสสุดท้ายที่ คุณนันทนา ถนัดพจนามาตย์ ได้กรุณาให้เกียรติ ตอบสนองความเมตตา ความสนิทสนม ความรักใคร่ ที่ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ ได้กรุณาต่อข้าพเจ้าตั้งแต่เริ่มความรู้จัก ในพิธีเปิดการสัมมนาพัฒนานักบริหาร รุ่นที่ ๒๕ เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๑๒ เป็นต้นมา จวบจนวันที่ท่านได้จากพวกเราไปโดยไม่มีวันกลับมาอีก

ดังได้กล่าวแล้ว ข้าพเจ้าไม่ใช่นักเขียน แต่ข้าพเจ้าไม่เกรงที่จะเขียนเรื่องนี้เพราะตั้งใจจะเขียนตามความเป็นจริงเท่าที่ได้สังเกตจากการร่วมสัมมนาด้วยกันเป็นเวลาสิบวันเต็มและจากความทรงจำที่ได้สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหลังจากเลิกสัมมนาแล้ว มีหลายเรื่องหลายวิชาที่ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ กับข้าพเจ้าได้นำปัญหาจากที่ได้สัมมนา มาถกเถียงต่อแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจ ความคิดเห็นอย่างมีรสชาติ โดยใช้เวลาว่างตอนค่ำ

นักบริหาร รุ่นที่ ๒๕ ที่เดินทางไปร่วมสัมมนาด้วยกันมีจำนวนรวม ๒๗ คน เห็นสมควรนำรายชื่อนักบริหาร รุ่นที่ ๒๕ ทุกคน ลงพิมพ์ในหนังสือนี้ ด้วยเหตุผลที่สำคัญที่สุดคือช่วยทำให้เกิดความสมบูรณ์แก่เรื่อง ที่ท่านเจ้าภาพ คุณนันทนา ถนัดพจนามาตย์ ให้หัวข้อว่า "สิ่งประทับใจในชีวิตของ พล.ต.ต ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ ในระหว่างที่ร่วมสัมมนานักบริหาร รุ่นที่ ๒๕" ข้าพเจ้าจำได้อย่างแม่นยำว่า พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ เคยปรารภว่า "ได้มาสัมมนาต่างสถานที่ ได้เปลี่ยนอากาศ ได้รับความรู้ วิชาใหม่ ๆ และได้โอกาสพบเพื่อนนักบริหารในสาขางานต่าง ๆ กัน สบายใจดี" **สิ่งที่ประทับใจที่สุดของ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ ในการไปสัมมนาครั้งนั้น จึงไม่มีอะไรสำคัญกว่า เพื่อนนักบริหารนั่นเอง** ดังนั้นการนำรายชื่อนักบริหารร่วมรุ่นของท่าน มาลงไว้เป็นที่ระลึกและอนุสรณ์ เนื่องในโอกาสอันควรเช่นในหนังสือนี้ ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่าเป็นการชอบด้วยกาละและเทศะ และหาก พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ มีเจโตปริยญาณที่ทราบได้ ท่านคงจะให้ฉันทานุมัติเป็นแน่นอน

เพื่อมิให้เสียเนื้อที่มากจนเกินไป จึงขอพิมพ์รายชื่อนักบริหาร รุ่นที่ ๒๕ ติดต่อกันไปเป็นแถว โดยใช้ยศและตำแหน่งใหม่เท่าที่ทราบ หากยศและตำแหน่งท่านผู้ใดเคลื่อนคลาดไปก็ขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

เพื่อนนักบริหาร รุ่นที่ ๒๕

ของ

พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์

นายสวัสดิ์ มีเพียร (ผู้ว่าราชการ จังหวัดสุพรรณบุรี, เป็นประธานรุ่น) นายแพทย์วิเชียร สืบแสง (นายแพทย์พิเศษ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลเลิศสิน กรมการแพทย์, รองประธานรุ่น) นายจรูญ มิลินทร์ (ผู้อำนวยการวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรมการฝึกหัดครู, เป็นเหรัญญิกกิตติมศักดิ์) แพทย์หญิงกัลยา สุทธิสมบูรณ์ (ผู้อำนวยการกองควบคุมกามโรค และคุดทะราดกรมอนามัย) นายสุชีพ ปุญญานุภาพ (ผู้ช่วยผู้อำนวยการองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย) นายพิทย์ หัมพานนท์ (ศาสตราจารย์ รองคณบดีคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์) ทันตแพทย์อิศระ ยุกตะนันทน์ (ศาสตราจารย์ คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล) พล.ท. วาท กุญชรานุสสรณ์ (รองเจ้ากรมเสมียนตรา) พล.ต. กำแหง เทียนศิริ (รองเจ้ากรมการพลังงานทหาร) พล.ต. สาคร ยิ่งถาวร (ผู้อำนวยการโรงงานเภสัชกรรมทหาร กรมการอุตสาหกรรมทหาร) นายจิโรจ บูรณมาตร์ (ผู้อำนวยการกอง กองบำเหน็จบำนาญ กรมบัญชีกลาง) นายสุวรรณ สุวรรณนาวิน (ผู้อำนวยการกอง กองภาษีเงินได้นิติบุคคล กรมสรรพากร) นายทวีศักดิ์ ศรีบุรี (รองอธิบดีกรมป่าไม้) พล.ท. ทวน สริกขกานนท์ (ผู้อำนวยการฝ่ายการเดินรถ การรถไฟแห่งประเทศไทย) น.ต. ปุณมี ปุณศรี (นักวิทยาศาสตร์พิเศษ สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ ลาออกจากราชการแล้ว) นายบุญไทย โอทกานนท์ (นายช่างพิเศษออกแบบทำนบใหญ่ กรมชลประทาน) นายจำนง เทพหัสดิน ณ อยุธยา (ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี) นายวิจิตร แจ่มใส (ผู้ว่าราชการจังหวัดนนทบุรี) นายประเวศ เรืองจรัส (ผู้ว่าราชการจังหวัดยะลา) นายวิชิต ศุขะวิริยะ (ผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี) นายพร้อม พิมสวัสดิ์ (ผู้อำนวยการกอง กองหนังสือสำคัญ กรมที่ดิน – ถึงแก่กรรม) พล.ต.ต. เจริญฤทธิ์ จำรัสโรมรัน (ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจภูธร) นายถนอม ครูไพศาล (ผู้พิพากษาศาลฎีกา) นายอุดม ทันด่วน (ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอาญา) นายวินัย ปิ่จฉิมสวัสดิ์

(รองอธิบดี กรมการสนเทศ) พ.อ. สงวน คำวงษา (รองเลขาธิการรัฐสภา) นายวิชย ปัญญาดิลก (รองผู้อำนวยการฝ่ายเศรษฐกิจและการเงิน องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย)

เช่นเดียวกันกับการจัดสัมมนานักบริหารรุ่นอื่น ๆ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์เป็นผู้จัด สำหรับรุ่นที่ ๒๕ จัดให้มีขึ้น ณ โรงแรมสมิหลา จังหวัดสงขลา ๕ – ๑๖ สิงหาคม ๒๕๑๒ ในหัวข้อวิชาว่าด้วย "หลักสูตรการพัฒนาการทำงานร่วมกันภายในองค์การ (Developing Organizational Teamwork) มีคณาจารย์ผู้อำนวยการสัมมนา ๔ ท่าน ดังนี้ ศจ. ธวัช ฉัตระเนตร (รองผู้อำนวยการสำนักฝึกอบรม เป็นผู้อำนวยการสัมมนา และผู้นำอภิปราย) อจ. ผ่อง มิลินทรางกูร (ที่ปรึกษากฎหมาย กรมพัฒนาที่ดิน เป็นผู้นำอภิปราย) อจ. พจน์ เพชระบูรณิน (อจ. เอก เป็นรองผู้อำนวยการสัมมนา และวิทยากร) อจ. กริช อัมโภชน์ (อจ. โท เป็นวิทยากร)

ชีวิตสัมมนา ๑๐ วัน ทำให้นักบริหารกลายเป็นนักเรียนอีกครั้งหนึ่ง แต่เป็นนักเรียนแบบผู้ใหญ่ เพื่อนนักบริหาร รุ่นที่ ๒๕ ทุกท่าน คงเห็นด้วยกับข้าพเจ้าว่า พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ เป็นนักเรียนที่ดีที่สุดคนหนึ่ง ท่านจะเข้าห้องตรงต่อเวลาเสมอ หรือก่อนเวลาด้วยซ้ำไปท่านไม่เคยเข้าห้องสัมมนาสาย ทั้ง ๆ ที่สุขภาพของท่านไม่ดีเหมือนคนอื่น ๆ ท่านไม่เคยนั่งหลับหรือสัปหงกในห้องสัมมนา ท่านไม่เคยคิดออกก่อนเลก ท่านไม่เคยโดดร่ม ขณะสัมมนาท่านจะนั่งตัวตรงตั้งใจฟัง และเมื่อถึงคราวอันสมควร ท่านจะถาม ท่านจะแสดงความคิดเห็นโดยไม่เกรงใจใคร

เห็นจะเป็นเพราะเหตุที่ท่านเป็นนักเรียนตั้งใจเรียนนี่เอง ทางอาจารย์ผู้อำนวยการสัมมนาจึงจัดให้ท่านนั่งแถวหน้า และใกล้อาจารย์เสมอ ทางอาจารย์สับเปลี่ยนที่นั่งของนักบริหารทุกวันคงเพื่อมิให้เกิดความจำเจ เบื่อหน่าย เพื่อให้แต่ละท่านได้มีโอกาสนั่งใกล้ชิดกันพอสมควรในระหว่างสัมมนา เพราะบางท่านออกจากห้องสัมมนาได้ ก็แน่วไปสนามกอล์ฟบ้าง หาดใหญ่บ้าง ไปรับประทานอาหารในโรงแรมบ้าง ทางอาจารย์คงจะพยายามให้นักบริหารเกิดความสนิทสนมระหว่างกันและกันเท่าที่จะทำได้

จำได้ว่าในคราวหนึ่งเราเรียนเรื่อง "แนวทางสู่การบริหารงาน" (Approch to Administration) ว่าด้วยระบบการบริหารงานว่าจะใช้ระบบใดดี จะใช้อำนาจเป็นใหญ่ดีหรือจะใช้ระบบอิสระเสรีภาพในกรอบของกฎหมายดี โดยมีการพิจารณาจุดเด่นของแต่ละระบบ ๆ ละ

๑๐ ข้อ เปรียบเทียบกัน พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ ท่านเลือกระบบใช้อำนาจเป็นใหญ่ดี ๔ ข้อ ระบบอิสระเสรี ฯ ดี ๖ ข้อ เหตุใดท่านจึงไม่เลือกจุดเด่นของระบบอิสระเสรี ฯ ทั้ง ๑๐ ข้อ?

ข้าพเจ้าเห็นว่าท่านที่รู้จักคุ้นเคย ชอบพอกับ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ ตลอดจนท่านที่เคยร่วมปฏิบัติราชการ หรือทำงานมากับ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ จะรู้จัก พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ ดีขึ้นอีกมาก หากจะได้พิจารณา หัวข้อ ๑๐ ข้อ ที่ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ เลือก จากระบบสองระบบดังต่อไปนี้

ระบบการบริหารงานโดย

ใช้อำนาจเป็นใหญ่	อิสระเสรีภายในกรอบของกฎหมาย
๑. ใช้อำนาจเป็นที่ตั้ง	๑) สงวนการใช้อำนาจไว้ และใช้ความรู้ความชำนาญเป็นที่ตั้ง
๒) ลูกน้องเป็นผู้ช่วย	๒. ลูกน้องรับผิดชอบในงานของตนอย่างเต็มที่
๓. หัวหน้างานเก่งแต่เพียงคนเดียว	๓) หัวหน้างานเป็นที่ปรึกษา
๔) การกำหนดขอบเขตงานสั่งลงมาจากเบื้องบน	๔. ลูกน้องกำหนดขอบเขตงาน และพิจารณาเสนอแนะ
๕) ใช้ระบบการควบคุมด้วยอำนาจตามสายการบังคับบัญชา	๕. ใช้ระบบการควบคุมตนเอง
๖. ไม่ยึดถือเป้าหมายของหน่วยงานเป็นหลัก แต่ยึดถือสัญญลักษณ์ของอำนาจเป็นหลัก (ยึดตัวบุคคลที่เป็นนายเป็นหลัก)	๖) ยึดถือเป้าหมายของหน่วยงานเป็นหลัก
๗. ใครเป็นฝ่ายถูก (หนักไปในทางแสดงอำนาจ)	๗) อะไรเป็นสิ่งถูกต้อง (พิจารณาที่ปัญหาไม่ใช่ที่คน)

ระบอบการบริหารงานโดย

ใช้อำนาจเป็นใหญ่		อิสระเสรีภายในกรอบของกฎหมาย	
๘.	การปฏิบัติงานหมายถึงการกระทำตามคำสั่งฝ่ายเดียว	๘)	ผลการปฏิบัติงานเป็นการแสดงออกซึ่งความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติ
๙)	หัวหน้างานประเมินผลงานของลูกน้อง	๙.	ลูกน้องประเมินผลงานของตนเอง
๑๐.	หัวหน้างานชั้นสูงประเมินผลงานของหัวหน้างานชั้นรองลงไปตามลำดับ	๑๐)	หัวหน้างานชั้นสูงประเมินผลงานของหัวหน้างานชั้นรอง โดยพิจารณาจากความเจริญก้าวหน้าของลูกน้องของหัวหน้างานชั้นรอง

– จากเอกสารของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เรื่องแนวทางสู่การบริหารงาน

– เครื่องหมายที่ใส่วงเล็บนั้น ลอกมาจากเอกสารดังกล่าวฉบับของ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์

เมื่อมีการอภิปรายในด้านรายละเอียด โดยเฉพาะเมื่อ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ อธิบายว่าทำไมท่านไม่ใส่วงเล็บในข้อ ๒ ของระบบอิสระเสรี ฯ คือ "ลูกน้องรับผิดชอบในงานของตนเองอย่างเต็มที่" พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ ชี้แจงในที่ประชุมสัมมนาด้วยเสียงดังฟังชัด แต่กังวาฬแจ่มใส สรุปได้ความว่า ท่านเป็นคนอาภัพตลอดชีวิตปฏิบัติราชการมานี้ มีผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาที่ดีก็มี ที่ไม่สู้จะละเอียดถี่ถ้วนก็มาก ท่านเคยทดลองมอบความไว้วางใจมาแล้ว ท่านเคยผิดหวังมาแล้ว เมื่อให้รับผิดชอบทำงานชิ้นหนึ่งชิ้นใด ท่านก็อดจะสอบทานอีกไม่ได้ พอตรวจเข้าก็พบที่บกพร่อง ศรัทธาก็หายไป ดังนั้นจะให้ลูกน้องรับผิดชอบในงานของตนอย่างเต็มที่ไม่ได้ ต้องให้ลูกน้องเป็นผู้ช่วย

มีเพื่อนนักบริหารแย้งท่านว่า ถ้าเช่นนั้นท่านก็ทำงานเองทุกอย่าง เพราะลูกน้องเขาทราบว่าท่านจะตรวจงานเขาอีก เขาก็เลยทำลวก ๆ เพราะไหน ๆ ก็จะมีผู้บังคับบัญชาตรวจอยู่แล้ว งานของท่านมิหนักและล้นมือหรือ

ท่านยอมรับว่า งานของท่านหนักและล้นมือ แต่ท่านบุญน้อย หาคนดี ๆ มาช่วยท่านไม่ได้มากเหมือนคนอื่นเขา ก็ต้องยอมทนทำไป

เมื่อออกจากห้องสัมมนา พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ และข้าพเจ้าได้มาสัมมนาต่อในเรื่องนี้ตอนค่ำ ท่านบอกว่าเราจะเอาอย่างตำราฝรั่งไปทุกอย่างมันไม่ได้ คนไทยไม่ใช่คนฝรั่ง สภาพบ้านเมืองและสิ่งแวดล้อม ผิดกันลิบ ท่านจะเอาแบบไทย ๆ ผสมกับของดีของฝรั่ง ถ้าท่านผู้อ่านจะพิจารณาจุดเด่นของระบบการบริหารงาน ๒ ระบบ ที่ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ เลือก พิจารณาดูทีละข้อ จะเห็นได้ชัดว่า ข้อวินิจฉัยของท่านสอดคล้องกับหลักการที่ท่านว่าไว้ทุกประการ

อีกประการหนึ่ง ท่านว่าท่านไม่ไว้ใจลูกน้อง เพราะท่านถือมั่นในบีจฉิมโอวาทเป็นเกณฑ์ ข้าพเจ้าจึงขออาราธนาพระดำรัสครั้งสุดท้ายของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ให้ปรากฏ ณ ที่นี้ด้วย

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บัดนี้เราผู้พระตถาคต เตือนท่านทั้งหลายให้รู้ สังขารทั้งหลายมีความเสื่อมความฉิบหายเป็นธรรมดา ท่านทั้งหลายจงยังกิจทั้งปวงอันเป็นประโยชน์ตนและประโยชน์ผู้อื่น ให้บริบูรณ์ด้วยไม่ประมาทเถิด" – จากพุทธประวัติ ของมหามกุฏราชวิทยาลัย

สิ่งที่ข้าพเจ้าเข้าใจว่า เป็นสิ่งประทับใจ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ ในชั่วระยะเวลาสัมมนาอันสั้นนี้ ยังมีอีกมาก เช่น ท่านชอบใจ วิชา "การฟัง การถาม และการสังเกต" ท่านชอบปัญหาเกี่ยวกับการสอนแนะและพัฒนาตัวบุคคล เรื่อง "เสนาบดีลูกชาวนาแห่งแคว้นพันธุมวดี" – จากหนังสือ "ลุ่มน้ำนัมมทา" ของ อจ. สุชีพ บุญญานุภาพ หากจะนำมาลงและวิจารณ์ข้อคิดเห็นของ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ ก็จะยืดยาวเกินสมควร จึงขอสรุปว่า

พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ เป็นผู้มีความสามารถ มีความตั้งใจจริง มีวิชาความรู้ มีบุคคลิกลักษณะสง่างาม มีวาจาที่นุ่มนวล และมีกริยามารยาทสุภาพเรียบร้อยเป็นอย่างยิ่ง จึงบรรลุผลสำเร็จในการบำเพ็ญคุณประโยชน์นานัปการ ไว้แก่ราชการกรมตำรวจ

พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ เป็นผู้ที่ไม่ตกอยู่ในความประมาท ไม่ว่าในฐานะ นายตำรวจ ผู้บังคับบัญชา ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา สามี พี่ และบิดา เพราะท่านยึดมั่น

ในโอวาทข้างต้น กิจการของท่านในส่วนราชการก็ดี ในส่วนครอบครัวก็ดี ได้บรรลุประโยชน์ ความสำเร็จสมดังมโนรถ

ขออำนาจกุศลบุญราศีที่ท่าน พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ ได้สร้างสมมาแล้วด้วยดี ตั้งแต่ต้นจวบจนอวสานแห่งชีวิต จงตามสนองเป็นอิฏฐวิบากสมบัติ อันควรแก่คติวิสัยในสัมปรายิกภพทุกประการ.

จาก นักบริหาร รุ่นที่ ๒๕ คนหนึ่ง

คำไว้อาลัย

ของ

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

ข้าพเจ้ารู้จัก พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ มาตั้งแต่ครั้งศึกษาอยู่ในโรงเรียนเสนาธิการทหารบก รุ่นที่ ๒๙ ด้วยกันเมื่อ ๒๖ ปีมาแล้ว เพื่อนร่วมรุ่นทุกคนทราบดีว่า คุณประเสริฐ เป็นผู้ใหญ่ที่น่านับถือ และเอาจริงเอาจังกับการศึกษาเป็นอย่างยิ่งดังนั้น เมื่อคุณประเสริฐ ซึ่งเป็นรองผู้บัญชาการศึกษา กรมตำรวจ มาเข้ารับการศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๑๓ ในครั้งนี้ ข้าพเจ้าจึงไม่แปลกใจอะไรที่เห็นท่านเอาจริงเอาจังกับการศึกษาอยู่เช่นเดิม ทั้ง ๆ ที่ตอนบ่ายจะต้องไปทำงานในหน้าที่ตำรวจของท่าน และยังต้องทำหน้าที่ประธานนักศึกษาตามมติของที่ประชุมนักศึกษา วปอ. รุ่นที่ ๑๓ ซึ่งเป็นรุ่นของท่านเองอีกด้วย

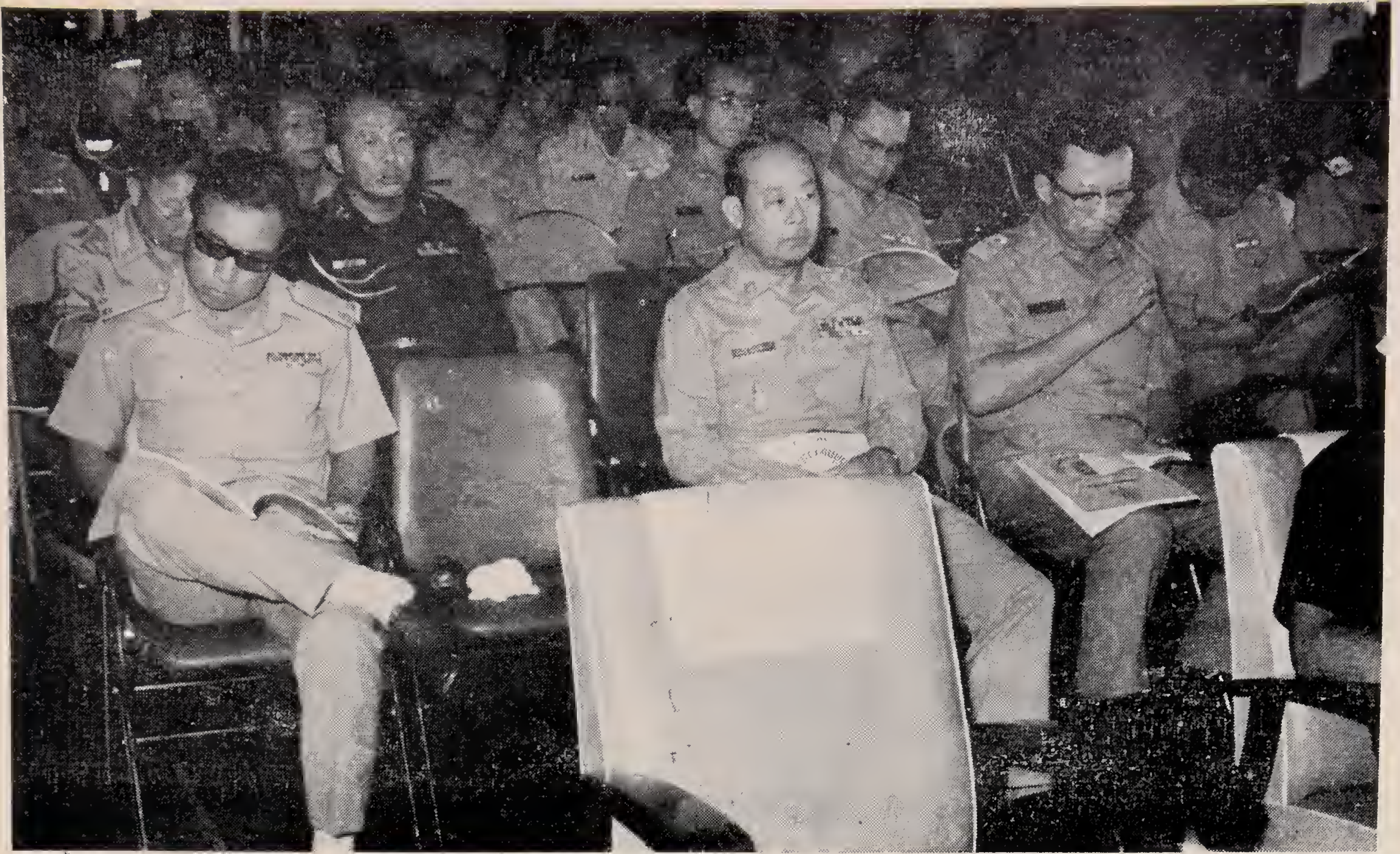
การศึกษาใน วปอ. นั้น มีระยะเวลาการศึกษาหนึ่งปีเต็ม ซึ่งในระหว่างนั้นนักศึกษาจะต้องเดินทางไปดูกิจการและศึกษาภูมิประเทศภาคต่าง ๆ ทุกภาค รวม ๔ ภาครวมทั้งการเดินทางไปดูกิจการ ณ ต่างประเทศ (ยุโรปใต้) อีกหนึ่งครั้งเป็นเวลาหนึ่งเดือนด้วย คุณประสริฐไม่เคยขาดการศึกษาเลยไม่ว่าในกรณีใดทั้ง ๆ ที่ในระยะหลังสังเกตได้ว่าสุขภาพของท่านเริ่มเสื่อมโทรมลงเห็นได้ชัดนับตั้งแต่กลับจากการไปดูกิจการ ณ ต่างประเทศเมื่อมิถุนายน ๒๕๑๔ ซึ่งทำให้ท่านต้องเข้าพักรักษาตัว (โรคหัวใจ) อยู่ในโรงพยาบาลโรงงานยาสูบอยู่พักหนึ่ง

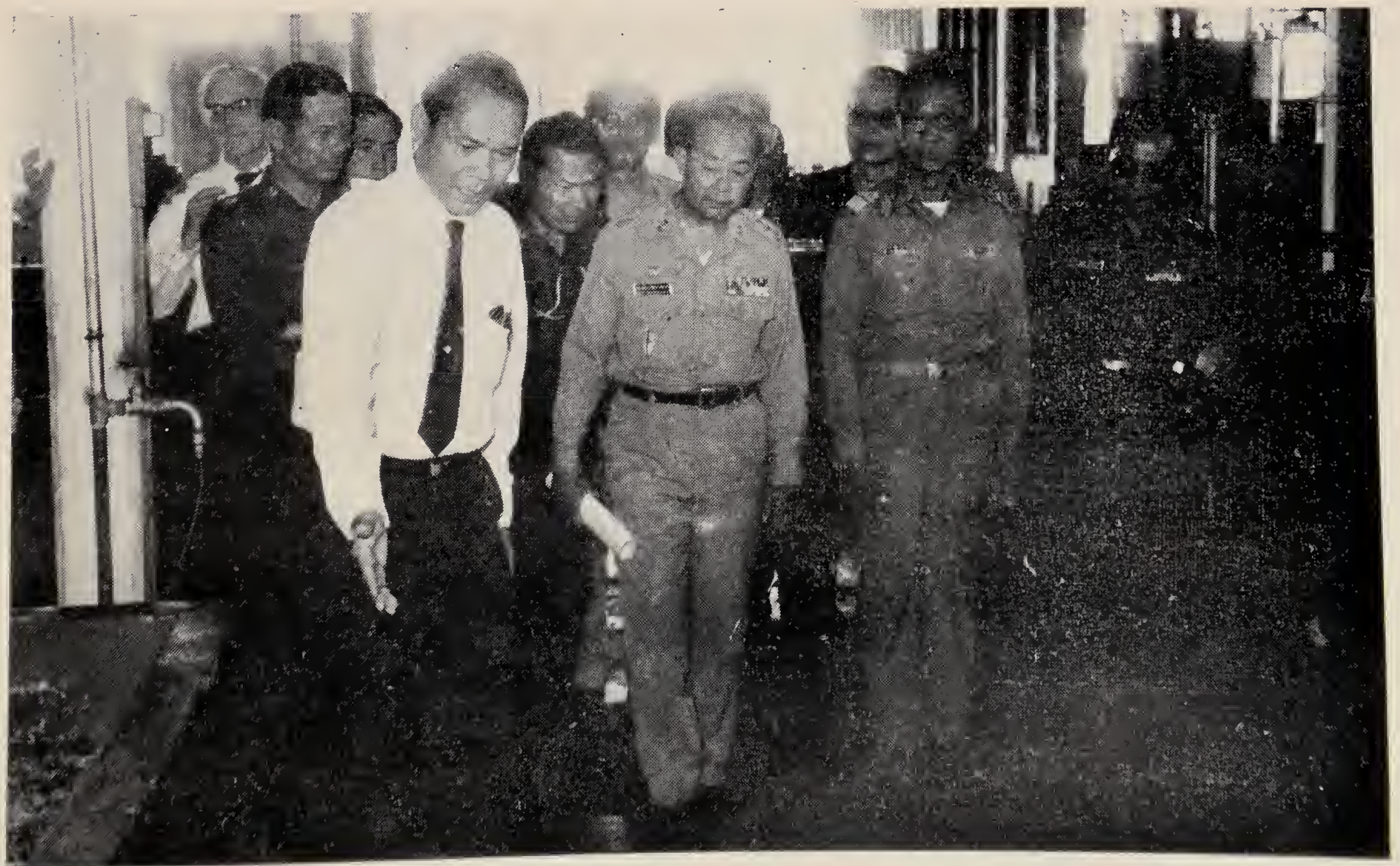
โรคหัวใจทำให้คุณประเสริฐ ต้องจากไปอย่างไม่มีวันกลับ ความตายเป็นของธรรมดาก็จริง แต่ความตายที่มาเร็วกว่ากำหนด เฉพาะอย่างยิ่งต่อคุณประเสริฐ ซึ่งกำลังเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และกำลังเป็นที่รักนับถือของเพื่อนฝูงและญาติมิตรเช่นนี้ย่อมเป็นที่น่าเสียดาย น่าอาลัยเป็นอย่างยิ่ง

ขอให้วิญญาณของคุณประเสริฐ ซึ่งได้ทำประโยชน์ไว้แก่ทางราชการ ครอบครัวและเพื่อนฝูง จงไปสู่สุคติในสัมปรายภพโน้น และขอให้ประสบผลบุญแห่งกรรมดี ที่ได้ประกอบไว้ในภพนี้ด้วยเทอญ.

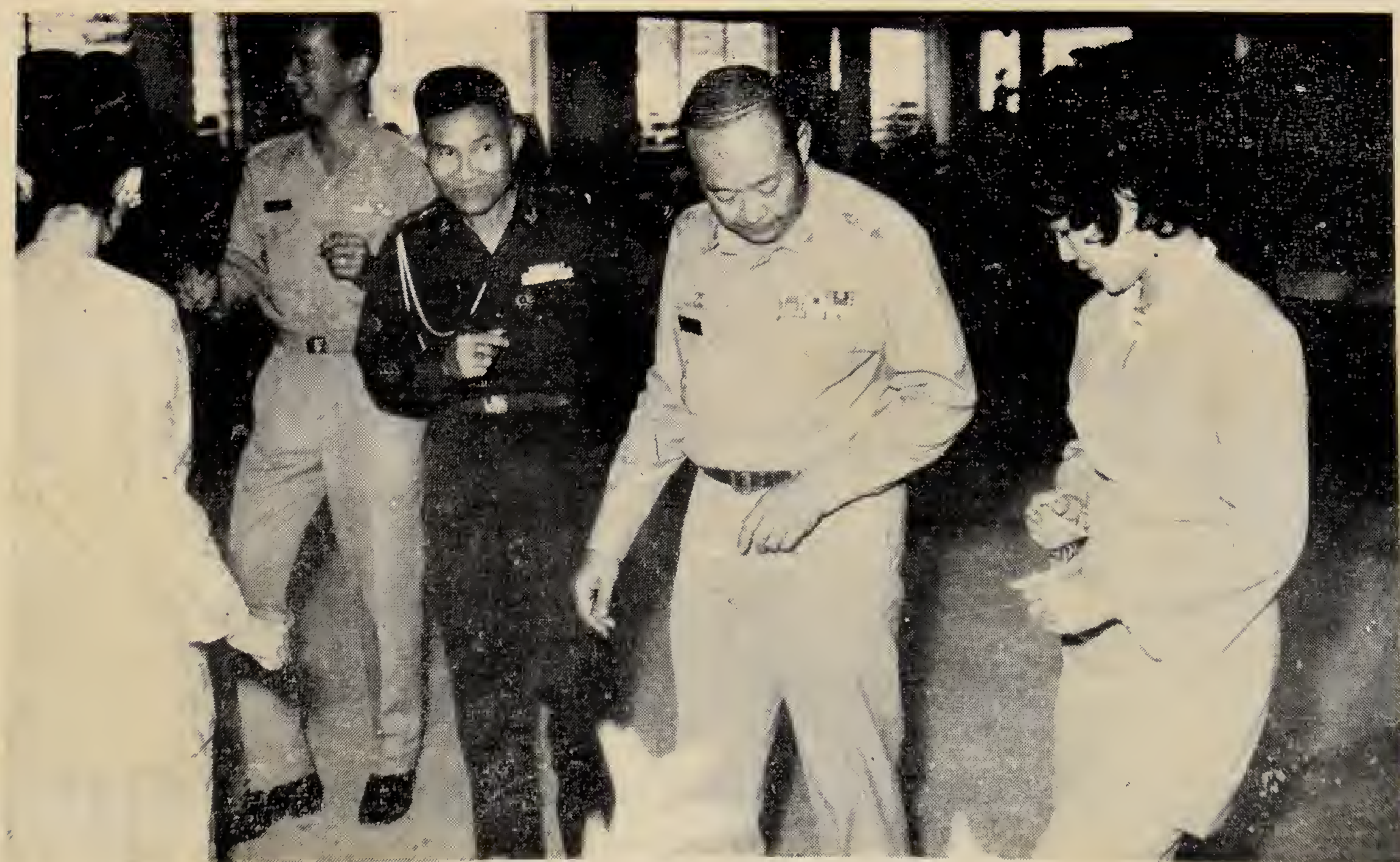
พลโท เชวง ยังเจริญ

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

ประวัติ

ของ

พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์

สมัยเป็นนักศึกษา วปอ. รุ่นที่ ๑๓

พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ ได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี เมื่อ ๒๘ ก.ค. ๑๓ ให้เข้าเป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๑๓ ประจำปีการศึกษา พ.ศ. ๒๕๑๓ – ๒๕๑๔ ตามหนังสือยืนยัน ของสำนักเลขานุการรัฐมนตรี ที่ สร. ๐๔๐๑/๙๕๑๖ ลง ๓๐ ก.ค. ๑๓ แต่เพื่อให้ข้าราชการฝ่ายพลเรือน ซึ่งได้รับเลือกเข้าเป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ที่ไม่เคยได้รับการศึกษาในวิชาทางทหาร ได้มีโอกาสศึกษาวิชาการทหาร และเรื่องบางเรื่องอันเกี่ยวกับทางด้านการทหาร อันจะเป็นประโยชน์และให้ความสะดวกเป็นอย่างมากในเวลาศึกษา ตามหลักสูตรหลักของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ต่อไป ทางวิทยาลัยป้องกันฯ จึงได้เปิดหลักสูตรปฐมนิเทศน์ขึ้นตั้งแต่ ๑๑ ส.ค. ๑๓ ถึง ๑๖ ก.ย. ๑๓ และให้ไปรายงานตัวตั้งแต่ ๑๑ ส.ค. ๑๓ ตามหนังสือที่ กห. ๐๓๑๐/๑๓๔๐๘ ลง ๒๙ มิ.ย. ๑๓ ซึ่งนักศึกษาที่จะต้องไปรับการศึกษาในหลักสูตรปฐมนิเทศน์ นี้มีจำนวน ๒๖ นาย จำเป็นจะต้องเลือกประธานนักศึกษาขึ้นเป็นการชั่วคราวก่อน ผลการลงคะแนนปรากฏว่า พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ ได้รับเลือกเป็นประธาน หลังจากการจบหลักสูตรปฐมนิเทศน์ เมื่อ ๑๖ ก.ย. ๑๓ แล้ว ต่อมานักศึกษาวิทยาลัยฯ รุ่นที่ ๑๓ ทั้งสิ้น มีจำนวน ๕๘ นาย (และเมื่อ ๘ ธ.ค. ๑๓ คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติเพิ่มอีก ๑ นาย คือ พ.อ. ผจญ ธรรมสนอง) ได้มีการเลือกตั้งประธานกรรมการรุ่นประจำปีการศึกษากันใหม่ ผลปรากฏว่า พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ คงได้รับเลือกเป็นประธานรุ่นตามเดิม ทั้งนี้ เพราะ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ ท่านเป็นผู้ที่อุปนิสัยดีมาก เยือกเย็น สุขุม ถึงแม้บรรดาเพื่อนจะพูดจาหยอกล้อกันถึงขนาด ท่านก็ไม่ถือโกรธถือเป็นเรื่องสนุกสนานขบขันกันไป เพราะโดยปกติ ท่านก็เป็นคนมีอารมณ์ขันอยู่แล้ว เวลาคุยกันหรือเวลาซักถามอาจารย์ มักจะต้องมีคำพูด ที่ทำให้เราต้องหัวเราะกันทุกครั้ง เรื่องนิทานท่านก็มี

มาก แต่เป็นที่น่าเสียดายอยู่อย่างเดียวเท่านั้น คือสุขภาพท่านไม่ใคร่จะแข็งแรงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง "โรคหัวใจ" คอยจะเบียดเบียนท่านอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเป็นเหตุทำให้บางโอกาสต้องขาดความสนุกสนานไป และจำเป็นต้องห่างสังคมเพื่อนฝูงไปบ้าง ซึ่งพวกเราทุกคนเข้าใจท่านดี ทั้ง ๆ ที่ท่านเองเป็นผู้ที่ระมัดระวังในเรื่องสุขภาพมากที่สุด เรื่องยาไม่เคยขาด และไม่ว่าจะเป็นการดูงานภายในประเทศ หรือนอกประเทศก็ตามถ้ามีโอกาสพักผ่อนได้ ท่านเป็นต้องขอพักผ่อนก่อน หลับตานิดหน่อยก็เอาดี ซึ่งท่านก็เป็นคนหลับง่ายเสียด้วยแต่อย่างไรก็ตามสิ่งดีเด่นของท่านนั้นก็คือ ท่านเป็นนักกลอนที่ยิ่งยงคนหนึ่ง สมกับชื่อสกุลของท่านคือ "ถนัดพจนามาตย์" แม้แต่ คุณวิญญู อังคณารักษ์ ซึ่งเป็นนักกลอนชั้นสมองดีคนหนึ่ง ก็ได้เขียนคำกลอนยกย่องไว้ว่า :—

"อันพี่ใหญ่ ชื่อประเสริฐ นั่นเก่งกาจ
ถนัดพจ นามาตย์ ชอบถวิล
ทำสิ่งใด ใคร่ครวญ เป็นอาจินต์
เฝ้าไตร่ตรอง มองสิ้น ทุกด้านไป"

คำกลอนที่ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ ได้เขียนไว้ในหนังสือรุ่น จึงเป็นเรื่องที่ควรจะได้นำมาลงในประวัตินี้ด้วย เพราะอ่านแล้วจะเห็นว่าเป็นการใช้คำง่าย อ่านง่าย เข้าใจง่าย กระทัดรัด หลีกเลี่ยงการใช้คำฟุ่มเฟือย ได้เนื้อถ้อยกระทงความ นับว่าเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักแต่งกลอนทั้งหลาย

กลอนสนาม

โดย พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์

ศรีสะเกษ วิเศษแสน ในแดนนี้ ทำบายศรี รับสู่ แด่หมู่ฉัน
มีพ้อนรับ ขับเพราะ เสนาะครัน พาพวกฉัน หายโหย ไม่โรยรา
ท่านผู้ว่า ฯ การุณย์ อุดหนุนช่วย ครูสาวสวย มารับสู้ ได้สู่หา
ได้ผูกมือ ผูกมิตร จิตตรึงตรา ในอุรา ได้ชื่น ระรื่นทรวง
เสียดายที่ มีเวลา มาจำกัด ไมตรีขัด ด้วยต้องพราก จากแดนสรวง
ขอกล่าวคำ อำลา สุดาดวง ด้วยใจห่วง หวงหนัก หักจิตจร

ขอบพระคุณ ท่านผู้ว่า ฯ เจ้าหน้าที่ บรรดามี ที่ได้ร่วม สโมสร
วปอ. ขอให้ท่าน สถาพร ขอวิงวอน พุทธอำนวย อวยชัยเทอญ ฯ

ถึงอุบล ฯ เมืองคนดี ศรีบัวงาม ต่างออกตาม เที่ยวหา มารศรี
ตั้งแต่บ่าย จวบเย็น พอเห็นที ก็พอดี เวลาหมด กำหนดพลัน

ได้เวลา ท่านผู้ว่า ฯ เชิญมาเลี้ยง โภชน์พร้อมเพรียง เรียงราย ทุกสิ่งสรรพ์
ได้อิ่มโอชฐ์ โภชนา สารพัน ทั้งยังสรร จัดฟ้อน ต้อนรับเรา

ให้ครึกครื้น รื่นเริง บันเทิงจิต บรรดามิตร ได้หาย คลายเหงียบเหงา
หากแต่หวน คิดวก หัวอกเรา โอ้สาวเจ้า อยู่ไหน ไม่เห็นมา

ทุกท่านที่ มีส่วน จัดเลี้ยงรับ ขอคำนับ ที่ให้ ได้หรรษา
วปอ. ขอขอบคุณ ที่กรุณา ขอเทวา เอื้ออำนวย อวยสุขเทอญ ฯ

โอกาสที่ มีเพื่อน ได้เลื่อนยศ ดังปรากฏ ตามคำสั่ง ในครั้งนี้
มีพันเอก สองคน เป็นพลตรี เรายินดี ด้วยยิ่ง อย่างจริงใจ

มากแต่คุณ บุญสนั่น นั้นที่สุด คุณประยุทธ สุดหา น่าเลื่อมใส
ผลงานมี ดีเด่น ท่านเห็นใจ บำเหน็จให้ ได้เห็น เป็นทางการ

ขอสองท่าน ได้ประสบ พบแต่สุข นิราศทุกข์ ปรีดิ์เปรม เกษมศานต์
ได้ครองยศ ปรากฏเกียรติ ยิ่งยืนนาน ขอให้ท่าน ครองตน เป็นคนดี

จงครองศักดิ์ รักษ์ยศ ให้ยิ่งยง เพื่อดำรง วงศ์ตระกูล เพิ่มพูนศรี
วปอ. สิบสามขอ ให้โชคดี ขอให้มี ชื่อเฟื่อง เลื่องลือนาน

เมืองขอนแก่น แม่นแท้ แน่หรือนี้ คงจะมี สิ่งดีเด่น ใดเป็นขอน
เหมือนเมืองแมน มากด้วยสาว ชาวเมืองดอน พะงางอน ต้อนรับ จับใจจริง

โอ้นี่หรือ ชาวดอน เมืองขอนแก่น เจ้างามแสน น่าชม สมยอดหญิง
พี่ชื่นชุ่ม แม้หนุ่มน้อย หน่อยก็จริง จิตประวิง ใคร่อิงแอบ อยากแนบชม

หากบุญร่วม เราเคย ได้เชยชิด คงไม่ผิด เทวา พาอุ้มสม
เกรงจิตพื้น ผันไป ได้แต่ลม ต้องระทม มิได้ชื่น ขื่นอุรา

งานเลี้ยงรับ จับใจ ในค่ำนี้ พระคุณมี ด้วยทุกท่าน ช่วยสรรหา
วปอ. ขอขอบคุณ ในเมตตา ขอผู้ว่า ฯ กับคณะ สุขะเจริญ เทอญ ฯ

กลอนบ่อนทำลายในประเทศไทย

มีการรอนบ่อนทำลายมากมายเหลือ
มันทำเพื่อริดรอนบ่อนให้สูญ
ความมั่นคงแห่งชาติขาดสมบูรณ์
สิ่งเกื้อกูลพูนเพิ่มคือปัจจัย
กำลังอำนาจแห่งชาติและราชย์รัฐ
มันมุ่งขจัดตัดทอนความเลื่อมใส
สิ่งดีงามแห่งชาติให้ขาดไป
บ้างตั้งใจหมายกำจัดรัฐบาล
บ้างมุ่งร้ายหมายเปลี่ยนการปกครอง
ด้วยหวังปองครองอำนาจหลายสถาน
ความคิดโฉดโลดแล่นตามสันดาน
มันต้องการได้ประโยชน์เพียงส่วนตน
ไม่คำนึงถึงส่วนใหญ่ภัยแห่งชาติ
แม้จะขาดความปลอดภัยไม่เป็นผล
เพราะพวกมันนั้นล้วนแต่เป็นคน
เห็นแก่ตนมักได้ไม่อายใคร
คอมมิวนิสต์คิดทำลายยิ่งร้ายนัก
มันแฝงพึ่งผูกมิตรผิดวินัย
แสร้งทำดีล่อหลอกบอกชาวไทย
จะปลดให้พ้นจากแบกแอกลุงแซม
ชาวไทยเขลาเข้ามาร่วมด้วยมาก
มันจูงลากพรากสู่ลู่ล่อแหลม
ฝึกการรบครบชุดยุทธรอนแรม
แล้วสั่งแถมแกมหลอกมาให้ฆ่าไทย
มันปลุกปั่นปั้นร้ายใส่รัฐบาล
ข้าราชการนั้นมิดีที่ตรงไหน
แสดงอำนาจบาทบทกดขี่ใช้
ทั้งรีดไถไร้เมตตาประชาชน
ยุทางผิดคิดก่อภัยให้แก่ชาติ
มุ่งพิฆาตราษฎร์รัฐที่ขัดผล
ประโยชน์ยิ่งสิ่งรวมของพวกตน
ตลอดจนสิ่งดีงามให้ทรามลง
มุ่งทำลายคุณธรรมประจำจิต
ให้วิปริตผิดตามความใหลหลง
เชื่อการมอุดมการณ์หว่านให้งง
แล้วยุยงให้ล้มชาติราชย์ไผท
เราเป็นไทยไม่รักไทยใครจะรัก
จะพิทักษ์ประเทศชาติศาสน์แจ่มใส
ช่วยดำรงองค์ประมุขแห่งชาติไทย
ให้คงไว้คู่ศาสน์ชาติประชา
ช่วยจำกัดพวกศัตรูหมู่เลวร้าย
มันทำลายให้ราษฎร์หวาดผวา
ฤกรานริดจิตใจทุกเวลา
ทั้งไร่นาด้วยมิกล้าอยู่หากิน
ขอวอนให้ไทยทุกคนตั้งตนช่วย
ร่วมกันด้วยทุกกำลังทั้งทรัพย์สิน
ไทยทั้งผองครองคุณธรรมประจำจินต์
ทั่วแผ่นดินประชาชาตินิราศภัย

พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์

กลอนหลังนี้รู้สึกท่านจะสนใจมากเป็นพิเศษ นอกจากจะพิมพ์ลงในหนังสือรุ่นแล้ว ก่อนที่จะเลี้ยงอำลาจากกันในวันปิดการศึกษาแล้ว ท่านยังได้โรเนียวมาแจกให้กับพวกเราทุกคนอีก แสดงให้เห็นน้ำใจของท่านว่าท่านมีความเป็นห่วงใยประเทศชาติ ในเรื่องการบ่อนทำลายนี้อยู่มากทีเดียว จึงได้มีคำทิ้งไว้ท้ายกลอน ดังนี้ :–

" ขอวอนให้ไทยทุกคนตั้งใจช่วย ร่วมกันด้วยทุกกำลังทั้งทรัพย์สิน
ไทยทั้งผองครองคุณธรรมประจำจินต์ ทั่วแผ่นดินประชาชาตินิราศภัย "

พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์
นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๑๓

พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ เป็นผู้หนึ่งที่กระทรวงมหาดไทยได้คัดเลือกให้เข้าเป็นนักศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ประจำปี พ.ศ. ๒๕๑๓–๒๕๑๔ เป็นรุ่นที่ ๑๓ ได้รับเลขประจำตัว ๘๑๓ นับเป็นเกียรติประวัติอันดีงามอย่างหนึ่งในชีวิตราชการ เนื่องจาก พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ เป็นผู้ที่มีอาวุโส ประกอบกับเป็นข้าราชการพลเรือนที่ได้รับการศึกษามาจากโรงเรียนทหาร และเป็นผู้มีประวัติดี เหมาะที่จะเป็นจุดรวมของบรรดานักศึกษาที่ประกอบด้วยทหารและพลเรือน ซึ่งในระยะเริ่มต้นก็ยังไม่สู้จะคุ้นกันดีนัก จึงได้รับเลือกให้เป็นประธานนักศึกษาของรุ่น ในตอนแรกท่านพยายามบ่ายเบี่ยงไม่ยอมรับตำแหน่งนี้ โดยอ้างว่าเป็นโรคหัวใจและสุขภาพไม่ค่อยจะดี พวกเรายืนยันและรับจะช่วยเหลือท่านทุกอย่าง ในที่สุดท่านก็ยอมรับ พวกเราส่วนมากเรียกท่านว่า "พี่เสริฐ" และ "พี่เสริฐ" ผู้นี้เป็นปัจจัยอันหนึ่งที่ทำให้พวกเรานักศึกษา ว.ป.อ. รุ่น ๑๓ รักใคร่สามัคคีกลมเกลียวกัน ผู้เขียนได้ยินท่านผู้อำนวยการวิทยาลัยกล่าวว่า นักศึกษารุ่นนี้เขาสามัคคีกลมเกลียวกันดีจริง สมกับพุทธภาษิต ซึ่งเป็นคติพจน์ของวิทยาลัยที่ว่า "สมคฺคานํ ตโป สุโข" ความเพียรของผู้พร้อมเพรียงกัน ให้เกิดสุข

พี่เสริฐเป็นนักศึกษาที่ขยัน เอาใจใส่กับบทเรียนทุกบท นั่งฟังคำบรรยายแถวหน้ามักมีปัญหาและยกมือถามผู้บรรยายบ่อยที่สุด มีความคิดความเห็นเป็นของตนเอง และแสดงออกอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา ในชั่วโมงของการถกแถลง จากที่ได้ร่วมเรียนกันมาเป็นเวลา ๑ ปี ผู้เขียนสังเกตและมีความรู้สึกว่า พี่เสริฐเป็นคนดี มีความเที่ยงธรรม ใจเย็น เจ้าระเบียบและละเอียดละออ ไม่ชอบการประจบ และเกลียดชังการทุจริตทั้งปวง ดังจะเห็นได้จากวิทยานิพนธ์ที่ท่านเสนอต่อวิทยาลัย เพื่อรับปริญญาบัตร เป็นคนเอาการเอางาน และแม้สุขภาพของท่านไม่สู้จะดี อันเป็นเหตุให้การสนุกโปกฮากับเพื่อนฝูงไม่ถนัดนัก แต่ก็เป็นคนมีอารมณ์สนุก พวกเราทุกคนรักใคร่และนับถือท่าน

พี่เสริฐมีโรคประจำตัว คือโรคหัวใจ ในการออกไปดูกิจการและศึกษาภูมิประเทศ

ตามภาคต่าง ๆ พี่เสริฐไปด้วยทุกครั้ง ไม่เคยขาด ในระหว่างเดินทางพี่เสริฐจะมีกระติกน้ำแข็งแช่ยาฉีดไปด้วย มีเข็มฉีดยา ซึ่งคุณนันทนาเตรียมไว้ให้พร้อม การฉีดยาและกินยาจัดเป็นไปตามวันและเวลาที่แพทย์สั่ง แสดงถึงความเป็นผู้มีระเบียบเคร่งครัด ผู้เขียนและเพื่อนแพทย์นักศึกษาในรุ่นต้องมีหน้าที่ช่วยฉีดยาให้ และดูแลสุขภาพไปตลอดทาง แต่ก็ไม่มีเหตุการณ์อันน่าวิตกสิ่งใดเกิดขึ้นแก่พี่เสริฐ ตรงกันข้ามผู้เขียนต้องเหน็ดเหนื่อยกับเพื่อนนักศึกษาอื่นผู้ซึ่งโดยปกติแล้วมีสุขภาพดี แต่ในระหว่างเดินทางต้องมีเหตุอันเป็นที่ต้องดูแลหอบหิ้วกันไปตลอดทาง ในตอนไปศึกษาและดูกิจการต่างประเทศ พี่เสริฐและผู้เขียนถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มที่ไปสายยุโรป พี่เสริฐเป็นผู้ที่พวกเราห่วงที่สุด ผู้เขียนในฐานะที่เป็นแพทย์ และรับมอบหมายจากวิทยาลัยให้เป็นแพทย์ประจำกลุ่มนี้ ประกอบกับคุณนันทนาผู้ปกครองของพี่เสริฐได้ฝากฝังให้ช่วยดูแล จึงต้องมีหน้าที่ดูแลพี่เสริฐโดยใกล้ชิดเป็นพิเศษ ในบางครั้งเราก็พักห้องเดียวกัน พี่เสริฐระมัดระวังตัวและเชื่อฟังคำสั่งหมอ บางแห่งในการดูกิจการที่นักศึกษาจะต้องเดินไกลหรือเดินขึ้นสู่ที่สูง พี่เสริฐก็กลายเป็นเด็กเฝ้ารถ ในยามว่างที่เพื่อนนักศึกษาออกไปเดินซื้อของหรือยามค่ำคืนที่นักศึกษาประเภทขยันบางท่านออกไปศึกษาภูมิประเทศตามลำพัง พี่เสริฐก็รับอาสาเฝ้าโรงแรมให้ การศึกษาและดูงานในต่างประเทศของพี่เสริฐจึงเป็นไปโดยราบรื่นปลอดภัยและกลับมาถึงบ้านโดยสวัสดิภาพ

เมื่อสำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรแล้ว พวกเราก็แยกย้ายกลับไปปฏิบัติหน้าที่และภารกิจของตน พี่เสริฐยังคงรับหน้าที่ประธานรุ่นต่อไปอีก ๑ ปี พวกเราได้มีการพบปะกันอยู่เป็นประจำ โดยถือเอาวันที่ ๑๓ เป็นวันนัดพบสังสรรกันในระยะหลังนี้ สุขภาพของพี่เสริฐทรุดโทรมลง บางครั้งก็ต้องเข้าโรงพยาบาล แต่ด้วยเหตุที่เป็นคนเอาการเอางาน พอค่อยทุเลาพี่เสริฐก็ไปตรากตรำงานอีก ลูกชายพี่เสริฐเคยมาปรารภกับผู้เขียนว่า คุณพ่อไม่ค่อยสบายแก่เป็นห่วงงาน ไม่ค่อยยอมหยุดพัก

บัดนี้ พี่เสริฐได้จากพวกเราไปแล้ว พี่เสริฐเป็นคนดี จึงจากไปดี แม้ว่าการตายจะเป็นเรื่องที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่พวกเราก็อดที่จะรู้สึกเสียดายและสลดใจเสียไม่ได้ จึงขออธิษฐานให้ดวงวิญญาณของพี่เสริฐจงไปสู่สุคติ และถ้าการเกิดใหม่ภพใหม่มีจริง พวกเราก็ขอให้ได้ไปเกิดเป็นเพื่อนกับพี่เสริฐอีกเหมือนในภพนี้

ร.ต. นายแพทย์วิเชียร สืบแสง วปอ.

คำไว้อาลัย
" นามนั้นสำคัญไฉน "

พล.ต.ต ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ อดีตรองผู้บัญชาการศึกษา นามสกุลเดิม " ถนัดภาษา " ต่อมาในระหว่างที่ท่านดำรงยศเป็น ร้อยตำรวจเอก ประมาณ พ.ศ. ๒๔๘๘ ท่านได้เปลี่ยนนามสกุลเดิม เป็น " ถนัดพจนามาตย์ " ซึ่งเป็นนามบรรดาศักดิ์ของท่านบิดา ผู้ได้รับพระราชทานยศและบรรดาศักดิ์เป็น หลวงถนัดพจนามาตย์

นามและนามสกุลของท่าน เป็นเครื่องแสดงถึงคุณสมบัติในกายท่านอย่างเหมาะสม เพราะท่านเป็นผู้มีอัธยาศัยอันเยือกเย็น มีแนวความคิดเห็นในทางเสริมสร้าง ประพฤติปฏิบัติยึดมั่นในหลักคุณธรรมความดี มีสติปัญญาความคิดริเริ่มอันปราดเปรื่องอยู่เสมอ ท่านเป็นนักฟุตบอลชั้นดีมาตั้งแต่วัยรุ่น จากโรงเรียนมัธยมวัดสุทธิวราราม ในระหว่างเป็นนักเรียนนายร้อยตำรวจได้รับมอบให้เล่นตำแหน่ง กลางศูนย์ และหลังซ้ายหรือหลังขวา ยังเป็นนักแบดมินตันชั้นดี เมื่อออกรับราชการเป็นนายร้อยตำรวจแล้วเพิ่มเติมขึ้นอีก ท่านจึงมีความโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อบุคคลทั่วไปแบบน้ำใจนักกีฬารวมอยู่ด้วย เพื่อนนักเรียนนายร้อยตำรวจร่วมรุ่นให้นามสมยาท่านอีกนามหนึ่งว่า " ผู้ใหญ่ " ซึ่งบางโอกาสหรือก่อนนามสมญานี้ก็เรียกท่านว่า " ผู้ใหญ่บ้าน " เพราะท่านมีคุณลักษณะเป็นผู้ใหญ่กว่าผู้อื่น และมีคุณธรรมอันน่าเลื่อมใสน่ารักใคร่นับถือ ข้าพเจ้าเข้าใจว่าการที่เพื่อน ๆ ให้สมญาเช่นนั้น ก็เพราะต้องการจะประชดประชันเสียดสี และล้อเลียนพร้อม ๆ กับความยกย่องสรรเสริญในตัวท่านไปในเวลาเดียวกันด้วยแต่ลงท้ายด้วยคุณธรรมความดีของท่าน เพื่อน ๆ ได้มีความเห็นโดยอัตโนมัติว่า ท่านมีระดับเหนือ " ผู้ใหญ่บ้าน " ที่เรียกกันเสียแล้ว จึงเรียกท่านว่า " ผู้ใหญ่ " เป็นนามสมญาถาวรไปจนจบการศึกษาในเวลานั้น

คุณธรรมประกอบนามอันประเสริฐเรื่องหนึ่งที่เพื่อนทั้งหลายยังจดจำรำลึกกันอยู่จนถึงปัจจุบันนั้น มีอยู่ว่าในระหว่างเรียนชั้นปีที่ ๒ ค่ำวันหนึ่งเป็นวันที่ระลึกสังสรรค์ของโรงเรียน ฯ มีการชุมนุมร่วมกันในระหว่างครูอาจารย์ผู้บังคับบัญชาและนักเรียนทั้งกองร้อย เราไม่มีวงดนตรีประจำกองร้อยหรือประจำชั้น นอกจากนักดนตรีไวโอลินสมัครเล่นหน้าประจำอยู่ ๒ – ๓ คน

ห้องเรียนถูกจัดเป็นเวทีแสดงชั่วคราว คนที่มีแววในการสร้างความครึกครื้นและความสุขเป็นอดิเรกให้แก่เพื่อน ถูกคะยั้นคะยอออกแสดงต่อหน้าผู้บังคับบัญชาและครูอาจารย์ พ่อขุนทองดาราของรุ่นที่ดังอยู่ในด้านความครึกครื้นและการบันเทิงถูกออกโรงแสดงฝีมือทางยี่เกและลำตัด ซึ่งต้องใช้คำกลอนสด โดยมีลูกคู่ร้องรับ แต่การแสดงไปโดยขาดตัวเอกประกบคู่ก็กร่อย ๆ จืด ๆ "ผู้ใหญ่" ของเราก็ถูกเพื่อนยุยงเสี้ยมสอนและคะยั้นคะยอให้ออกโรงทาบกับพ่อขุนทองหรือขุนลงหินในขณะนั้น ด้วยสัญชาติญาณในการบริการผู้อื่นให้มีความสุขและความรื่นเริงอันมีอยู่ในกายของท่าน "ผู้ใหญ่" ของเราจึงยอมออกโรงว่าลำตัดด้วยคำกลอนปฏิภาณหรือกลอนสดที่มีแววอยู่แล้วจนได้ การประชันบทกันครั้งนี้ ผู้ชมรู้สึกว่า ตัวเอกทั้งสองแสดงขนาดมือเข้าขั้นถึงอกถึงใจพระเดชพระคุณผู้ร่วมชมทั้งมวล ไม่แพ้ผู้แสดงจำอวดและลำตัดอาชีพทั้งหลาย จึงสร้างความสุขสำราญความครึกครื้นให้แก่พวกเราผู้ชม ซึ่งล้วนเคยชินต่อการขัดเกลาให้จำกัดตนด้วยระเบียบ กฎเกณฑ์และวินัยอย่างเคร่งครัด จนอ่อนไหวต่อการบันเทิงเริงรมย์ที่นาน ๆ จะเจอสักครั้งหนึ่งที่ถึงขนาดของพ่อขุนทองและท่าน "ผู้ใหญ่" แสดงให้ชมเช่นนี้ พอเสร็จการแสดง พล.ต.ท. อาจารย์หลวงโชติชนาภิบาล ที่นั่งชมอยู่ในหมู่ครูอาจารย์ในที่นั้น ได้กล่าวแสดงความชื่นชมยินดีและชมเชยว่า "นายเสริฐ เป็นคนขรึม ๆ เฉย ๆ เรียบร้อย ไม่นึกเลยว่าจะเป็นตัวจำอวดที่สร้างความครึกครื้นได้ถึงเพียงนี้"

ท่านเป็นผู้มีเกณฑ์ชะตาที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ในภารกิจอันใหญ่ยิ่งหนักหน่วง สมคุณค่าของตัวท่านเองอยู่ตลอดเวลา และท่านก็เป็นผู้ที่ทำงานขยันขันแข็ง มีความพากเพียรอดทนเพื่อให้งานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จไปโดยเรียบร้อยตามกำหนดเวลา ท่านไม่เคยแสดงความเบื่อหน่าย ท้อถอยต่องานในหน้าที่แต่อย่างใดมีแต่ยิ่งนานวัน ก็ใช้ประสบการณ์ประกอบกับความเป็นผู้มีอัจฉริยะ ปฏิภาณ ทำการปรับปรุงแก้ไขปัญหาอุปสรรคข้อขัดข้องในงานนั้นให้พัฒนาการก้าวหน้าเป็นอย่างดี

ข้าพเจ้าได้มีโอกาสร่วมรับราชการในสังกัดกองบัญชาการศึกษาร่วมกับท่าน เมื่อท่านดำรงตำแหน่งเป็นรองผู้บังคับการตำรวจภูธรเขต ๗ และกรมตำรวจได้แต่งตั้งท่านเป็น ผู้รักษาการในตำแหน่งผู้กำกับการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ (สามพราน) อีกตำแหน่งหนึ่ง เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๐๘ โดยข้อเท็จจริงแล้ว ท่านต้องปฏิบัติหน้าที่ตำแหน่งผู้กำกับการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ (สามพราน) อันเป็นภารกิจหน้าที่โดยตรงเพียงตำแหน่งเดียวเท่านั้น ตำแหน่ง

ผู้กำกับการโรงเรียนนายร้อยตำรวจซึ่งเมื่อประมาณ ๑ ปีเศษที่ล่วงมานี้ได้ถูกยกฐานะเป็นตำแหน่งผู้บังคับการโรงเรียนนายร้อยตำรวจไปแล้ว ซึ่งผู้ได้รับตำแหน่งนี้จะได้รับพระราชทานยศเป็น พลตำรวจตรี ท่านได้เข้ารับตำแหน่งผู้กำกับการโรงเรียนนายร้อยตำรวจในวาระที่มีงานคั่งค้างต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างหนักหน่วงและโดยรีบด่วน ประกอบกับการจัดงานประเพณีประจำปีและพิธีการ ซึ่งอาศัยความเป็นผู้มีบุคลิกลักษณะ ประกอบด้วยอัจฉริยะภาพและมารยาททางสังคมอันนุ่มนวลเหมาะสม กับความเป็นประมุขของสถาบันอันสำคัญของชาติไม่น้อยไปกว่างานด้านการปกครองและการบริหารที่ต้องปฏิบัติ โดยอาศัยหลักจิตวิทยาและพรหมวิหาร ซึ่งท่านมีคุณสมบัติเหล่านี้โดยพร้อมมูลและท่านก็เป็นอาจารย์สอน วิชา "ประมุขศิลป" และวิชาอื่น ๆ เป็นประจำให้แก่หลักสูตรโรงเรียนนายร้อยตำรวจ, โรงเรียนสืบสวนและโรงเรียนสารวัตรและผู้บังคับกองตลอดมา จนถึงวาระสุดท้ายแห่งชีวิตของท่าน

ต่อมา กรมตำรวจได้แต่งตั้งเลื่อนตำแหน่งท่านจากผู้กำกับการโรงเรียนนายร้อยตำรวจเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนสืบสวน เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๐ เพราะผู้บังคับบัญชาของท่านในกองบัญชาการศึกษาตลอดจนถึง ฯพณฯ อธิบดีกรมตำรวจในขณะนั้น ทราบถึงผลงานอันดีเด่นของท่านที่ดำรงตำแหน่งนี้ และได้พื้นผ่าภาระอันใหญ่หลวงในการปรับปรุงพัฒนากิจการบริหารงานโรงเรียนนายร้อยตำรวจให้ได้รับความเจริญก้าวหน้าไปอย่างน่าสรรเสริญเพียงใด ท่านจึงได้รับพระราชทานยศเป็น "พลตำรวจตรี" เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๑

เมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๑๓ ท่านก็ได้เลื่อนตำแหน่งขึ้นเป็นผู้รักษาการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้บัญชาการศึกษา และได้เข้าเป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรในปีเดียวกันนั้นด้วย ส่วนข้าพเจ้าก็ได้รับการแต่งตั้งจากตำแหน่ง รองผู้บังคับการตำรวจภูธรเขต ๙ จว. สงขลา กลับมาดำรงตำแหน่ง รองหัวหน้ากองอำนวยการศึกษา เป็นครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๑๓ และอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาโดยตรงของท่านอีกชั้นหนึ่ง

ต่อมา ท่านก็ได้รับการแต่งตั้งเป็นรองผู้บัญชาการศึกษา เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ อันเป็นตำแหน่งสุดท้ายของท่าน

ในวาระที่ข้าพเจ้าได้มาร่วมงานกับท่านในครั้งหลังนี้ ท่านทำงานอยู่ที่ตึกเดียวกันกับข้าพเจ้า เพียงแต่ท่านอยู่ห้องชั้นบนอันเป็นที่ทำการกองบัญชาการศึกษา แต่ข้าพเจ้าอยู่ห้องชั้นล่างอันเป็นที่ทำการกองอำนวยการศึกษา

กองอำนวยการศึกษา มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวแก่จัดการเรื่องการศึกษาของโรงเรียนตำรวจในสังกัดกองบัญชาการศึกษา และหลักสูตรการฝึกอบรมที่ได้รับมอบทุกระดับให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนและหลักสูตรที่กรมตำรวจได้กำหนดไว้ ท่านอดีตรองผู้บัญชาการศึกษาจึงมีงานที่สัมพันธ์กับข้าพเจ้าอยู่เป็นประจำ ท่านต้องบัญชาใช้งานทั้งโดยตรงและโดยปริยายแก่ข้าพเจ้า บางครั้งจำเป็นต้องเรียกข้าพเจ้าเข้าไปสั่งการและปรึกษาหารือในห้องทำงานของท่าน บางครั้งเมื่อมีงานทั้งราชการและส่วนตัวนอกสถานที่ ท่านนั่งรถไปคันเดียวกับข้าพเจ้าตามสภาพการงานที่ต้องประสานและสัมพันธ์กันอยู่ มีอยู่บ้างที่ท่านแวะมาตามห้องกองกำกับการ ๑, ๒ และ ๓ ของกองอำนวยการศึกษา สอบถามงานการที่ตกค้างและเลยมาหยุดที่โต๊ะทำงานของข้าพเจ้า สนทนากิจการงานหรือเรื่องส่วนตัวตามที่ต้องการ และมีกิจการประชุมร่วมกันเป็นประจำ ที่อาจมีแนวความคิดเห็นและทัศนไม่ร่วมกันอยู่บ้าง หรือลงรอยกันเป็นธรรมดา แต่ส่วนใหญ่ท่านได้แสดงทักษะและทัศนที่ชอบที่ควรอันน่ารับฟังนำไปสู่มติของที่ประชุมตามวิสัย "ถนัดพจนามาตย์" ประจำตัวท่าน ในระยะนี้ข้าพเจ้าจึงได้รับทราบว่าท่านเริ่มมีอาการป่วยเป็นโรคหัวใจตั้งแต่เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนสืบสวนมาแล้ว แพทย์ให้ท่านงดออกกำลังและบริหารร่างกายอันเป็นสิ่งที่ท่านชอบปฏิบัติมาก่อนแล้วทั้งสิ้น

ดังได้กล่าวมาข้างต้นแล้วว่า เกณฑ์ชะตาชีวิตของท่านจะต้องได้รับภารกิจอันหนักและใหญ่ยิ่ง และท่านก็สามารถปฏิบัติหน้าที่ประสบความสำเร็จอย่างงดงามอยู่เสมอ แต่เมื่อท่านมีอายุอยู่ในบั้นปลายแห่งอายุราชการและมีโรคอันเป็นภัยร้ายแรงคุกคามอยู่ภายในตัวท่านอีกส่วนหนึ่งแล้ว ท่านจะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จราบรื่นงดงามดังเช่นแต่กาลก่อนในคราวเดียวกัน ย่อมเป็นไปได้โดยยากยิ่ง และเป็นการเสี่ยงต่ออันตรายแก่ชีวิตอย่างท่านเพียงไร บุคคลที่อยู่ในตำแหน่งหน้าที่อันสูงส่งและใหญ่หลวงเช่นนี้ อาจจะไม่กระทำ แต่บุคคลเช่นท่านนั้นก็มิได้คำนึงถึง คงมุมานะและบากบั่นปฏิบัติงานไปโดยอำนาจความมานะอดทน ไม่พรั่นพรึงต่ออุปสรรคข้างหน้าแม้จะถึงแก่อันตรายก็มิได้หวาดหวั่น

ท่านต้องเข้าศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรเมื่อเดือนกันยายน ๒๕๑๓ เป็นเวลา ๑ ปี ทั้ง ๆ ที่มีอาการโรคหัวใจไม่อยู่ในขั้นปลอดภัย ท่านต้องยอมรับการแต่งตั้งเป็นหัวหน้านักศึกษาวิทยาลัยนี้ ตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษา เพราะความเป็นผู้อาวุโสและบุคคลิกภาพของท่าน ภาคเช้าต้องเข้าศึกษาที่วิทยาลัย ภาคบ่ายท่านมาปฏิบัติงานหน้าที่รองผู้บัญชาการศึกษาตามเวลา

ราชการที่กำหนด และต้องไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ภายในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัดทั่วไปภายในราชอาณาจักร ระหว่างภาคเรียนของวิทยาลัย ฯ ท่านต้องร่วมเดินทางไปศึกษาดูงานต่างประเทศ ภาคอเมริกาและยุโรป ท่านเล่าถึงอาการป่วยในระหว่างศึกษาวิทยาลัย ฯ นี้อยู่ครั้งหนึ่งว่า เมื่อไปต่างประเทศในฐานะหัวหน้านักเรียนและต้องเตรียมเข้าที่พักและออกจากที่พักทำให้เกิดความเหน็ดเหนื่อย อ่อนเพลีย ทรุดโทรมมากขึ้น ก็ต้องทนเดินทางไปให้จบสิ้นบางเวลารู้สึกเหน็ดเหนื่อยจนมีอาการจะเป็นลมหน้ามืดและหัวใจเกือบจะหยุดเต้น แต่ท่านก็พยายามติดตามการศึกษาไปจนครบถ้วน และจบการศึกษาในเดือนกันยายน ๒๕๑๔ ซึ่งอาการป่วยโรคหัวใจของท่านก็ไม่บรรเทาเบาบางลง เพราะท่านยังคงพยายามปฏิบัติงานโดยไม่ย่อท้อ

ท่านเขียนวิทยานิพนธ์ประกอบการศึกษาของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เรื่อง "การบ่อนทำลายในประเทศไทย" ก็ได้รับการยกย่องเชื้อเชิญให้บรรยายแก่นักศึกษารุ่นต่อไปในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ใช้เวลาบรรยายเป็นเวลา ๒–๓ ชั่วโมง ทั้ง ๆ ที่ท่านมีอาการป่วยมาก ท่านนึกถึงแต่คุณธรรมความดีในการปฏิบัติหน้าที่การงานและชื่อเสียงเกียรติยศของสถาบันและตัวท่านเอง ท่านแจกวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้แก่เพื่อนฝูง มิตรสหายและ ผู้บังคับบัญชาที่ใกล้ชิดกับท่าน ท่านไม่ใคร่เอ่ยถึงโรคหัวใจที่คอยคุกคามสุขภาพของท่าน ทั้งที่มีเครื่องส่อแสดงจากร่างกายและอิริยาบถของท่าน ท่านมักกล่าวถึงแต่การงานของท่าน สถานการณ์บ้านเมืองและแนววิธีปฏิบัติตามอุดมการณ์ เพื่อเผยแพร่ทัศนของท่านให้เป็นประโยชน์แก่บ้านเมืองยิ่งกว่าเรื่องอื่น ๆ หลังจากโรคหัวใจคุกคามจนเข้าโรงพยาบาลของโรงงานยาสูบ ถนนสีลม เป็นครั้งที่ ๒ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ นี้แล้ว แพทย์ประจำตัวขอร้องให้ลาออกจากราชการเสีย เพื่อท่านจะอายุยืนยาวไปอีกตามสมควร ท่านก็มิได้เชื่อฟัง ท่านก็คงมาปฏิบัติงานเป็นปกติ

แม้จะใกล้วาระสุดท้ายของท่านเข้ามาแล้ว ท่านก็คงมาปฏิบัติงานอย่างเคยท่านมีอาการอ่อนเพลียปรากฏในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่รองผู้บัญชาการศึกษาของท่านอยู่บ้าง แต่ท่านก็อาสาปฏิบัติงานโดยไม่ต้องให้ท่านผู้บัญชาการศึกษาและผู้ใหญ่ เพื่อนร่วมงานขอร้อง ถ้าหากงานนั้นมีความสำคัญอันทรงคุณค่าแก่กองบัญชาการศึกษาแล้ว ท่านเป็นต้องอาสาสมัครเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่เอง งานดังกล่าวนั้นท่านยังค้างปฏิบัติอยู่อีก ๒ เรื่อง เพราะท่านได้ล่วงลับไปเสียก่อน และท่านผู้บัญชาการศึกษาคนปัจจุบันยังกล่าวขวัญแสดงความอาลัยระลึกถึงภารกิจที่ยังค้างอยู่เสมอ คือ

๑. การบรรยายสรุปกิจการของกองบัญชาการศึกษาในที่ประชุมฝ่ายอำนวยการกรมตำรวจที่เวียนมาถึงรอบของกองบัญชาการศึกษา

๒. เป็นประธานการตรวจสอบภาควิชาการและการฝึกนักเรียนพลตำรวจโรงเรียนตำรวจภูธร ๕ จังหวัดลำปาง กำหนดระหว่างวันที่ ๒๑ – ๒๒ ธันวาคม ๒๕๑๕

งานเรื่องที่ ๑ นั้น ท่านขออาสาต่อท่านผู้บัญชาการศึกษาในที่ประชุมชั้นผู้ใหญ่ของ บช.ศ. ท่านได้จัดการเตรียมหัวข้อและเค้าโครงการบรรยายไว้เรียบร้อยแล้ว เพราะส่งมาให้กองอำนวยการศึกษาจัดการพิมพ์ร่างหัวข้อคำบรรยาย เขียนแผนภูมิ ทำหัวข้อลงในแผ่นแอซิเตตสำหรับออกภาพพร้อมมูล แต่ยังไม่ถึงกำหนดการบรรยาย

งานเรื่องที่ ๒ ตามโครงการตรวจสอบภาควิชาการและการฝึก การตรวจสอบการฝึกชัยยะ และกำหนดการแจกประกาศนียบัตร ที่กำหนดตารางการปฏิบัติสำหรับผู้ใหญ่นั้น ท่านผู้บัญชาการศึกษาให้เรียนถามรองผู้บัญชาการทั้งสองเสียก่อน และสมัครไปโรงเรียนใด ท่านอดีตรองผู้บัญชาการศึกษาได้บันทึกเสนอท่านผู้บัญชาการศึกษาลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ ว่า "ข้าพเจ้าสมัครใจไปตรวจสอบ รร.ภ. ๓ เพราะอยู่ใกล้หน่อย แต่ถ้าหากประสงค์จะให้แบ่งเบาภาระของผู้บังคับบัญชายึกจะจัดให้ข้าพเจ้าไปตรวจสอบ รร.ภ. ๔ หรือ ๕ รร. ใด รร. หนึ่งอีกก็ได้"

กองบัญชาการศึกษา จึงออกคำสั่งที่ ๑๖๔/๒๕๑๕ ลงวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๑๕ ให้ท่านเป็นประธานคณะกรรมการตรวจสอบความรู้นักเรียนพลตำรวจโรงเรียนตำรวจภูธร ๕ จังหวัดลำปาง เดินทางโดยรถไฟตามกำหนดเวลาดังกล่าวและให้ข้าพเจ้าเป็นรองประธานกรรมการร่วมไปครั้งนี้ พร้อมกรรมการผู้อื่นรวม ๙ นายแต่ท่านมิได้เดินทางไปปฏิบัติงานเรื่องนี้พร้อมกับข้าพเจ้าเสียแล้ว เพราะอาการป่วยของท่านกลับกำเริบขึ้นอีกต้องกลับไปเข้าโรงพยาบาลโรงงานยาสูบ ให้นายแพทย์คนเดิมเยียวยารักษา ตั้งแต่วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๑๕ ครั้งนี้อาการของท่านมีแต่ทรุดลงไปทุกวันเพราะอาการหนักมากจนสุดที่จะเยียวยาแก้ไข ท่านจึงจากไปด้วยอาการอันสงบ ยังความโศกเศร้าอาลัยให้แก่ครอบครัวของท่านเป็นอย่างยิ่งตลอดไปถึงบรรดาผู้ใหญ่ผู้น้อย มิตรสหาย ในวงการต่าง ๆ ที่ท่านร่วมปฏิบัติราชการและร่วมการศึกษาหลายหลักสูตรหลายสถาบัน เพราะท่านเป็นผู้ร่วมงานอย่างแข็งขันมีผลงานในการสร้างคุณงามความดีไว้ให้เป็นอนุสรณ์ในความทรงจำของทุกแห่ง หากท่านมิได้มีโรคประจำตัวอย่างใด และสุขภาพเป็นปกติ

ดีตามอายุวัยของท่านที่ทำให้ท่านสามารถทำการงานตามธรรมดาแล้ว ท่านคงจะสร้างผลงานอันทรงคุณค่าและมีชื่อเสียงเกียรติคุณขจรขยายไปยิ่งกว่านี้อีกมาก

เพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งความอาลัยในคุณธรรมความดีของท่านผู้ประเสริฐ และ ถนัดพจนามาตย์ สมนามจึงขอนำชีวประวัติโดยย่อในงานและการศึกษาของท่านไว้ในสุดท้ายนี้ด้วย

เกียรติประวัติในหน้าที่การงาน พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ อดีตรองผู้บัญชาการศึกษามีดังนี้

๑ พ.ค. ๒๔๘๒	รองสารวัตรสถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง	ยศ ร.ต.ต.
๑ ส.ค. ๒๔๘๓	ผู้บังคับหมวดตำรวจสันติบาล กองที่ ๑	ยศ ร.ต.ต.
๑๑ ก.พ. ๒๔๘๔	รองสารวัตรแผนก ๒ ตำรวจสันติบาล กอง ๔ (รักษาความปลอดภัย)	ยศ ร.ต.ต.
๑ ก.ค. ๒๔๘๕	รองสารวัตรแผนก ๒ (ต่างประเทศ) ตำรวจสันติบาล	ยศ ร.ต.ท.
๑๘ มิ.ย. ๒๔๘๖	หัวหน้าสถานีตำรวจภูธรสวายดอนแก้ว จังหวัดพระตะบอง	ยศ ร.ต.ท.
๒๐ ต.ค. ๒๔๘๖	ผู้บังคับสถานีตำรวจภูธรสวายดอนแก้ว จังหวัดพระตะบอง	ยศ ร.ต.ท.
๑๘ ธ.ค. ๒๔๘๘	ผู้บังคับกองสถานีตำรวจรณนภากาศ จังหวัดพระตะบอง	ยศ ร.ต.อ.
๒๖ พ.ย. ๒๔๘๙	ผู้บังคับกองสถานีตำรวจภูธรอรัญญประเทศ จังหวัดปราจีนบุรี	ยศ ร.ต.อ.
๒๐ ต.ค. ๒๔๙๐	สารวัตรแผนก ๕ (สืบสวนสอบสวน) กองตำรวจสอบสวนกลาง	ยศ ร.ต.อ.
๑๙ พ.ค. ๒๔๙๔	ประจำกองบัญชาการตำรวจภูธร	ยศ ร.ต.อ.
๗ เม.ย. ๒๔๙๖	รองผู้กำกับการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ กองการศึกษา (ตั้งอยู่ที่สนามกีฬาแห่งชาติ ปทุมวัน พระนคร)	ยศ พ.ต.ต.

๓๑ ธ.ค. ๒๔๙๖	เป็นประจำกองบังคับการตำรวจสันติบาล (ไปประจำกองทูตทหารประจำประเทศลาว)	ยศ พ.ต.ต.
๕ ก.ย. ๒๔๙๙	ประจำกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ส่วนที่ ๒	ยศ พ.ต.ท.
๑๖ เม.ย. ๒๕๐๑	หัวหน้าแผนกข่าว กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน	ยศ พ.ต.ท.
๒๒ ธ.ค. ๒๕๐๓	ผู้กำกับการข่าว ฝ่ายอำนวยการตำรวจภูธรชายแดน กองบัญชาการตำรวจภูธร	ยศ พ.ต.อ.
๑๙ เม.ย. ๒๕๐๖	รองผู้บังคับการตำรวจภูธรเขต ๗ (ทำหน้าที่ฝ่ายชายแดน) และผู้รักษาการในตำแหน่งผู้กำกับการตำรวจชายแดน เขต ๗ อีกตำแหน่งหนึ่ง	
๒๕ ส.ค. ๒๕๐๗	พ้นจากตำแหน่ง ผกก. ตำรวจชายแดน เขต ๗	ยศ พ.ต.อ. (พิเศษ)
๒๕ ส.ค. ๒๕๐๘	ผู้รักษาการในตำแหน่งผู้กำกับการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ (สามพราน) กองบัญชาการศึกษา อีกตำแหน่งหนึ่ง	
๑ ต.ค. ๒๕๑๐	ผู้อำนวยการโรงเรียนสืบสวน	ยศ พ.ต.อ. (พิเศษ)
๑ ต.ค. ๒๕๑๑	ผู้อำนวยการโรงเรียนสืบสวน	ยศ พล.ต.ต.
๑๓ ส.ค. ๒๕๑๓	มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งเป็นผู้ช่วยผู้บัญชาการศึกษา	ยศ พล.ต.ต.
๑๓ ต.ค. ๒๕๑๔	ผู้รักษาการในตำแหน่งรองผู้บัญชาการศึกษา	
๑ พ.ย. ๒๕๑๔	รองผู้บัญชาการศึกษา	ยศ พล.ต.ต.

เกียรติประวัติในการศึกษาอบรมเพิ่มเติมในระหว่างรับราชการของท่าน

พ.ศ. ๒๔๙๒ ถึง ๒๔๙๔	หลักสูตรโรงเรียนเสนาธิการทหารบก ๒ ปี
พ.ศ. ๒๕๐๐	หลักสูตรปกติโรงเรียนเสนาธิการผสม เวลาศึกษา ๑๘ สัปดาห์
พ.ศ. ๒๕๐๔	หลักสูตรฝ่ายอำนวยการ โรงเรียนสงครามจิตวิทยา รุ่นที่ ๖ เวลา ๔ เดือน รับประกาศนียบัตร เมื่อ ๓ เม.ย. ๒๕๐๔
พ.ศ. ๒๕๐๔	หลักสูตรสงครามจิตวิทยาชั้นมูลฐานแห่งกองทัพบกสหรัฐฯ รับประกาศนียบัตรเมื่อ ๓๑ มีนาคม ๒๕๐๕
พ.ศ. ๒๕๐๕	หลักสูตรฝ่ายอำนวยการวิชาการรบพิเศษและการต่อต้านการก่อการร้าย ดำเนินการโดยการร่วมมือระหว่างกองทัพบกไทยและกองทัพบกอเมริกัน รับประกาศนียบัตรเมื่อ ๓๑ ส.ค. ๒๕๐๕
พ.ศ. ๒๕๐๗	หลักสูตรโรงเรียนการสงครามพิเศษแห่งกองทัพบกสหรัฐฯ รับประกาศนียบัตร เมื่อ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๐๗
พ.ศ. ๒๕๐๗	ฝ่ายการศึกษาอบรมจากโรงเรียนตำรวจระหว่างประเทศตามหลักสูตรสำหรับนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ได้รับประกาศนียบัตรจากกองสวัสดิภาพประชาชน หน่วยพัฒนาการระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา เมื่อ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๐๗
พ.ศ. ๒๕๑๓–๒๕๑๔	หลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่น ๑๓ เวลาศึกษาประมาณ ๑ ปี จบการศึกษาเมื่อ ๑๔ กันยายน ๒๕๑๔

อนึ่งท่านได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นนายตำรวจราชสำนักเวรตั้งแต่วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๔๙๖ ติดต่อกันมาทุกระยะ ๓ ปี จนกระทั่งถึงวาระสุดท้ายของท่าน

ด้วยอำนาจแห่งคุณธรรมความดี และกุศลผลบุญที่ พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ได้บำเพ็ญไว้ตลอดอายุขัยของท่าน ประกอบด้วยอานิสงส์ของบุคคล ญาติมิตรสหายทั้งหลายที่อาลัยระลึกถึง ได้ร่วมจิตอธิษฐานอำนวยพรไว้ จงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของท่านประสบสุคติ อันควรแก่วิสัยในสัมปรายภพนั้นเถิด.

พล.ต.ต. ตรูจิตต์ อรรถจินดา
ผู้รักษาการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้บัญชาการศึกษา

ระลึกถึงท่านรอง ฯ ประเสริฐ

เมื่อวันเสาร์ที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๑๕ เวลาประมาณ ๐๗.๐๐ น. พ.ต.ท. สำราญ โบสุวรรณ ได้ไปหาข้าพเจ้า ณ ที่บ้านพัก และแจ้งว่าท่าน พล.ต.ต. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ รองผู้บัญชาการศึกษา ได้ถึงแก่กรรมเสียแล้วที่โรงพยาบาลยาสูบด้วยโรคเกี่ยวกับหัวใจเมื่อตอนใกล้รุ่งของเมื่อคืนนี้ ข้าพเจ้ารู้สึกตกตะลึงและใจหายไปครู่หนึ่ง ก่อนที่จะสั่งให้ พ.ต.ท. สำราญ นำความเสียใจไปเรียนให้ครอบครัวของท่านรอง ฯ ประเสริฐทราบ จนได้สติแล้วจึงได้โทรศัพท์เรียนให้ พล.ต.ท. ศรีศุข มหินทรเทพ ผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ ซึ่งเป็นเพื่อนร่วมรุ่นนายร้อย จปร. รุ่นเดียวกับท่านทราบ ต่อมาจึงได้แจ้งให้ข้าราชการในกองบัญชาการศึกษาทราบเพื่อเตรียมการอาบน้ำศพที่วัดมกุฏกษัตริย์ ฯ ในเย็นวันนั้น แม้ว่าข้าพเจ้าจะเคยทราบอยู่ก่อนแล้วว่าท่านรอง ฯ ประเสริฐ ได้ป่วยเป็นโรคหัวใจมาประมาณ ๒ ปีแล้ว แต่ท่านก็อยู่ในความดูเอาใจใส่ของแพทย์ผู้ชำนาญโรคนี้โดยเฉพาะอย่างใกล้ชิด และได้รับการรักษาจนหายดีแล้ว ถึงกับได้รับอนุญาตให้เดินทางไปราชการต่างประเทศร่วมคณะกับนักศึกษา วปอ. รุ่น ๑๓ จนกระทั่งกลับมาด้วยความปลอดภัยและมีสุขภาพเป็นปกติ เมื่อกลับมาแล้วท่านก็ได้มาปฏิบัติหน้าที่ราชการเหมือนอย่างเคย จนเมื่อประมาณ ๔–๕ เดือนก่อนเข้าโรงพยาบาลครั้งสุดท้ายนี้ ท่านจึงได้เข้าไปเช็คร่างกายจากแพทย์ในโรงพยาบาลอีก ซึ่งปรากฏว่ามีอาการผิดปกติของหัวใจเกิดขึ้นอีก แพทย์ได้กำหนดการรักษาและควบคุมอย่างใกล้ชิดอยู่ระยะหนึ่งก็หายเป็นปกติกลับมาปฏิบัติราชการได้อีกเหมือนเดิม และเมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๑๕ ทางกองบัญชาการศึกษาได้วางแผนกำหนดการที่จะไปทำการตรวจสอบการฝึกอบรมนักเรียนพลตำรวจที่โรงเรียนตำรวจภูธร ๕ ลำปางในวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๑๕ ท่านยังอาสาที่จะไปทำการตรวจแทนข้าพเจ้า ด้วยเห็นว่าข้าพเจ้ามีภารกิจประจำอยู่มาก แต่ครั้นใกล้เวลากำหนด ปรากฏว่าท่านไปไม่ได้ เนื่องจากอาการของโรคหัวใจกำเริบขึ้นอีก จึงได้ขออนุญาตงดเดินทาง ข้าพเจ้าได้อนุญาตและจัดนายตำรวจผู้อื่นไปแทน แต่ก็ไม่คิดว่าอาการป่วยครั้งหลังนี้จะเป็นการมาพรากชีวิตท่านไปจากความอบอุ่นของพวกเราโดยรวดเร็วเช่นนี้

ท่านรอง ฯ ประเสริฐ เคยเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าพเจ้ามาก่อน ในสมัยที่ท่านดำรงตำแหน่ง รองผู้กำกับการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๕ ขณะนั้นโรงเรียนนายร้อยตำรวจยังอาศัยอยู่ในบริเวณสนามกีฬาแห่งชาติ ส่วนข้าพเจ้าเป็นผู้บังคับกองร้อยที่ ๓ ท่านรอง ฯ ประเสริฐ เป็นผู้ที่เคร่งครัดต่อระเบียบวินัย มีความมานะ อดทน และขยันขันแข็งในหน้าที่การงานอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะดำรงตำแหน่งในระดับใด ตั้งแต่รองผู้กำกับการจนถึงรองผู้บัญชาการ อันเป็นตำแหน่งสุดท้ายในชีวิต ท่านได้สำนึกและรู้สึกมีความรับผิดชอบอย่างดีที่สุด ไม่ว่าจะได้รับมอบหมายให้ทำสิ่งใด เป็นต้องพยายามปฏิบัติและดำเนินการตามนโยบายของผู้บังคับบัญชาจนสำเร็จลุล่วงได้ผลดีสมมุ่งหมายทุกประการ โดยปกติแล้วเป็นผู้มีอัธยาศัยและอารมณ์ดี มีความสุขุมคัมภีรภาพ รักหมู่ รักคณะ มีความเมตตากรุณาต่อผู้ใต้บังคับบัญชาเสมอ จึงทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเคารพรักไว้วางใจ และนับถือในตัวท่านอยู่ทุกแห่ง และก็เป็นที่ไว้วางใจของผู้บังคับบัญชาโดยตลอดด้วย

ข้าพเจ้าอยู่ในใต้บังคับบัญชาของท่าน ใน พ.ศ. ๒๔๙๕ ประมาณครึ่งปี ท่านก็ได้รับแต่งตั้งจากทางราชการให้ไปปฏิบัติหน้าที่ยังต่างประเทศ และต่อมาข้าพเจ้าก็ถูกแต่งตั้งออกจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจด้วยเช่นกัน จึงทำให้ห่างเหินกันไประยะหนึ่ง ประมาณ ๑๐ ปีเศษ ท่านจึงได้กลับมาดำรงตำแหน่งผู้กำกับการโรงเรียนนายร้อยตำรวจอีกใน พ.ศ. ๒๕๐๙ ในขณะที่ข้าพเจ้ากลับมาประจำตำแหน่งในกองอำนวยการศึกษา กองบัญชาการศึกษานี้ และต่อมาด้วยผลงานอันดีเด่นของท่าน ทั้งในด้านการบริหาร และการปกครองบังคับบัญชาทางราชการกรมตำรวจ จึงได้แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนสืบสวน ซึ่งต่อมาก็ได้รับพระราชทานยศเป็นพลตำรวจตรี และได้เลื่อนเป็นผู้ช่วยผู้บัญชาการ และรองผู้บัญชาการศึกษาตามลำดับ

เมื่อท่านต้องมามีอันเป็นต้องจากพวกเราไป ด้วยการถึงแก่กรรมลงโดยกระทันหันเช่นนี้ จึงเป็นที่น่าเสียดาย และ สุดที่พวกเราจะหักห้ามความอาลัย อาวรณ์ไว้ได้ ทั้ง ๆ ที่รู้อยู่ว่าการ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ย่อมเป็นธรรมดา ของสิ่งมีชีวิตทั้งหลายก็ตาม เพราะเป็นการสูญเสียบุคคลผู้ซึ่งประกอบด้วยคุณงามความดี ตั้งนิสัยใจคอ ตลอดจนความประพฤติ และมีความรู้ความสามารถ จัดได้ว่าเป็นมันสมองของกองบัญชาการศึกษาท่านหนึ่ง ซึ่งจะยังประโยชน์ต่อทางราชการอีกเป็นอันมาก และกำลังจะมีอนาคตก้าวไปได้ไกลกว่านี้อีกทีเดียว

ในนามของกองบัญชาการศึกษา ข้าพเจ้าขอแสดงความอาลัย และเศร้าสลดใจมายังครอบครัวของท่านรอง ฯ ประเสริฐ อีกวาระหนึ่ง แต่ท่านรอง ฯ ก็ได้จากเราแต่เพียงสรีรร่างเท่านั้น คุณงามความดีอันเป็นนามธรรมประดับชีวิตท่าน ในขณะที่มีชีวิต มิได้จากไปด้วย ยังคงประทับฝังใจเราอยู่ไม่รู้ลืม และด้วยคุณงามความดีเด่นอันนี้เอง มีหลักฐานเป็นประจักษ์พยานให้เห็นอยู่ในขณะที่ท่านทั้งหลายได้มาร่วมพิธีพระราชทานเพลิงในวันนี้ คือ ศพของท่านได้รับพระมหากรุณาธิคุณ พระราชทานโกษฐ์เป็นเกียรติยศ เพราะได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ประถมาภรณ์มงกุฎไทย หลังจากที่ท่านได้ถึงแก่กรรมแล้วเพียงไม่กี่วัน

ด้วยเดชะผลบุญ แห่งคุณงามความดีที่ท่านรอง ฯ ประเสริฐ ได้กระทำมาแล้วแต่กาลก่อน รวมทั้งครอบครัว บุตร ธิดา และญาติมิตร ได้พร้อมใจกันจัดงานบำเพ็ญกุศลขอพระราชทานเพลิงศพ และบำเพ็ญทักษิณานุประทานและธรรมทานในวาระนี้ จงเป็นผลดลบันดาลให้วิญญาณของท่านรอง ฯ ประเสริฐ ได้สู่ซึ่ง สุคติโลกสวรรค์ ในสัมปรายภพด้วยเทอญ.

พลตำรวจโท สรพล มัลลิกะมาลย์

ผู้บัญชาการศึกษา

๑๑ เมษายน ๒๕๑๖

บันทึกย่อคำบรรยาย
วิชาประมุขศิลป์
สำหรับ นรต. ชั้นปีที่ ๔ ปี ๒๕๐๙

โดย พ.ต.อ. ประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์

อารัมภบท ตามธรรมดาผู้ที่เป็นหัวหน้าคนทั้งหลายนั้น ต่างก็ต้องการที่จะเป็นหัวหน้าที่ปฏิบัติงานดีเด่น มีสมรรถภาพในการที่จะทำและควบคุมคนในความดูแลบังคับบัญชาของตนให้เชื่อฟัง ปฏิบัติตามคำสั่ง และอยู่กันด้วยความเรียบร้อย แต่มิใช่เป็นเรื่องที่ใคร ๆ ก็จะทำให้เป็นไปตามความต้องการได้ง่าย ๆ ผู้ที่จะมีความสามารถปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าคนได้ดีนั้นย่อมจะเป็นผู้ที่ได้เรียนรู้, ผ่านการปฏิบัติงานและมีประสพการมาก จึงจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ในการเป็นหัวหน้าคนได้ ซึ่งถ้าหากเรียนรู้วิชานี้ด้วยแล้วก็จะทำให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ของหัวหน้าคนได้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของวิชาประมุขศิลป์

วิชานี้เป็นวิชาที่สอนให้คนชั้นหัวหน้าคนรู้จัก :-

— ปฏิบัติตนให้มีคุณสมบัติอันเหมาะสมแก่การเป็นหัวหน้าคน
— หาความรู้สำหรับใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของหัวหน้าคน
— ปฏิบัติงานต่าง ๆ ในหน้าที่ของหัวหน้าคนให้ได้ผลดี

เพื่อให้เป็นหัวหน้าที่ดีภายใต้การควบคุมดูแลของตน หรือเพื่อให้สามารถเป็นหัวหน้าคนที่ดีได้ในเวลาต่อไป และจะสามารถทำหน้าที่หัวหน้าคนได้อย่างได้รับ-ความนิยม ทั้งนี้ เพราะวิชาประมุขศิลป์เป็นวิชาที่ :-

— สอนให้รู้จักควบคุมคนที่อยู่ในบังคับบัญชาให้เชื่อฟัง และปฏิบัติตาม
— ให้ความรู้สำหรับผู้ที่เป็นหัวหน้าคน หรือผู้บังคับบัญชาคน
— มีความสำคัญต่อบุคคลที่มีหน้าที่ควบคุมปกครองบังคับบัญชาจำนวนมากๆ หรือควบคุมบังคับบัญชากลุ่มคนที่มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติงานต่อประชาชน ซึ่งจะต้องเรียนรู้และนำไปใช้ เช่น ผู้บังคับบัญชาฝ่ายทหาร, ฝ่ายตำรวจ เป็นต้น
— ผู้ที่เรียนรู้ไปแล้วนำไปใช้ในกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ได้ทุกฝ่ายในการควบคุมปกครองบังคับบัญชาคนของตน เช่น หน่วยราชการ ฝ่ายทหาร, ฝ่ายพลเรือน, องค์การรัฐบาล, บริษัทการค้า, กลุ่มกรรมกร

ตอนที่ ๑ กล่าวทั่วไป

๑. ความมุ่งหมายในการศึกษาวิชาประมุขศิลป์

ศึกษาเพื่อนำไปใช้ในการ :—

๑.๑ ปฏิบัติตนให้มีคุณลักษณะของผู้นำ

๑.๒ แนะนำอบรมฝึกสอนผู้ใต้บังคับบัญชา ให้เป็นผู้ปฏิบัติงานดี มีคุณภาพสูง

๑.๓ ปฏิบัติหน้าที่ของตนให้สามารถทำและดำรงการ ปฏิบัติ งาน ของ หน่วย ให้ดำเนินไปอย่างดี และมีประสิทธิภาพสูง

๒. ประวัติความเป็นมาของวิชาประมุขศิลป์

— สมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ ยังไม่ปรากฏว่ามีการจัดสอนเรื่องนี้ขึ้นเป็นวิชา และยังไม่มีการเขียนเรื่องของวิชานี้ขึ้นเป็นตำรา

— สมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๑ มีความสนใจในเรื่องราวเกี่ยวกับลักษณะของผู้นำอยู่บ้าง ในวงการทหารทั่วไป ต่อมาหลังสงครามโลกครั้งที่ ๑ ปรากฏว่าได้เริ่มมีการแนะนำอบรมเรื่องนี้ขึ้นบ้างในวงการทหาร และอบรมกันกว้างขวางขึ้นตามลำดับ แต่ก็ยังมิได้จัดขึ้นสอนเป็นวิชาอย่างใด

— ต่อมาหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๘๘) แล้ว จึงได้มีการรวบรวมเรื่องนี้เรียบเรียงขึ้นเป็นตำรา และจัดขึ้นเป็นวิชาให้มีการสอนขึ้นในสถาบันทางทหารทั่วไป และขยายกว้างขวางขึ้นตามลำดับ

— ปัจจุบันมีการสอนวิชานี้ในสถาบันทางพลเรือนบางแห่งด้วยแล้ว

๓ ความหมายของคำสำคัญ

๓.๑ ความหมายของ "ผู้บังคับบัญชา" กับ "ผู้นำ"

สองคำนี้มีความหมายในลักษณะทำนองเดียวกับคำ "ประมุข"

ประมุข ตามพจนานุกรมแปลว่า ผู้เป็นหัวหน้า

ประมุข หมายถึง ผู้เป็นหัวหน้า หรือผู้บังคับบัญชา หรือผู้นำ

หัวหน้า แปลว่า ผู้เป็นใหญ่ในหมู่หนึ่ง ๆ, ผู้ออกหน้า, นายงาน

บังคับ แปลว่า ใช้อำนาจให้ทำ, สั่งด้วยอำนาจให้ทำ, ว่ากล่าวปกครอง

บัญชา แปลว่า สั่ง, คำสั่ง

ผู้บังคับบัญชา จึงหมายถึง ผู้มีอำนาจว่ากล่าวปกครองและสั่งให้ปฏิบัติงาน

นำ แปลว่า ไปข้างหน้า, ออกหน้า, ขึ้นต้น, ให้ทำตาม, ทำก่อนหรือทำตัวอย่างให้คนอื่นทำตาม

ผู้นำ หมายถึงผู้ไปข้างหน้า, ผู้ออกหน้า, ผู้ขึ้นต้น, ผู้ให้ทำตาม ผู้ทำก่อนหรือทำตัวอย่างให้คนอื่นทำตาม

จะเห็นได้ว่า "ประมุข" "หัวหน้า" "ผู้บังคับบัญชา" "ผู้นำ" ๔ คำนี้ โดยทั่วไปย่อมมีความหมายทำนองเดียวกันทั้งสิ้น คือ หมายถึงบุคคลผู้เป็นหัวหน้า หรือเป็นใหญ่ในกลุ่มชนกลุ่มหนึ่ง ๆ หรือหน่วยหนึ่ง ๆ แต่ "ผู้นำ" นั้น มีความหมายเด่นเหนือคำอื่น โดยหมายถึงผู้เป็นหัวหน้าที่ออกหน้า หรือทำตัวอย่างแก่คนอื่น อันเป็นลักษณะที่เด่นไปจากคนอื่นทั้งหมดในกลุ่มหรือหน่วยนั้น ๆ คำดังกล่าวเหล่านี้มี ๒ คำที่จะได้รับการกล่าวถึงต่อไปมากกว่าคำอื่น คือ "ผู้นำ" กับ "ผู้บังคับบัญชา"

๓.๒ ความหมายที่แตกต่างกันระหว่าง "ผู้นำ" กับ "ผู้บังคับบัญชา"

สองคำนี้มีความหมายแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย คือ

"ผู้นำ" ได้แก่ผู้ที่เป็นหัวหน้าของกลุ่มหรือหน่วยเพียงคนเดียว มิได้หมายถึงบุคคลที่เป็นรอง หรือ ผู้ช่วยหัวหน้านั้นด้วย

"ผู้บังคับบัญชา" ได้แก่บุคคลในหมู่หัวหน้าของกลุ่มหรือหน่วยซึ่งอาจมีหลายคนในกลุ่มหรือหน่วยนั้น ๆ คือหัวหน้ากับรองและผู้ช่วยหัวหน้านั้น ถ้าหากกลุ่มคนนั้นหรือหน่วยนั้นมีการตั้งรอง และผู้ช่วยหัวหน้าขึ้นไว้ด้วย จึงนับได้ว่ากลุ่มคนนั้นหรือหน่วยนั้นมีผู้บังคับบัญชา ๓ ท่าน กลุ่มใดหรือหน่วยใดอาจมีผู้บังคับบัญชามากกว่าที่กล่าวนี้ก็ได้ สุดแล้วแต่กลุ่มชนนั้นหรือหน่วยนั้น ๆ จะมีการแต่งตั้งรองและผู้ช่วยหัวหน้าไว้กี่คน

ในทางราชการอาจกล่าวได้ว่า "ผู้นำ" เป็นผู้บังคับบัญชาของหน่วย แต่จะกล่าวว่า ผู้บังคับบัญชาทุกคน แต่ละคนย่อมเป็นผู้นำของหน่วยนั้น ยังไม่ถูกต้อง ผู้ที่เป็นผู้บังคัญบัญชาอาวุโสสูงสุดของหน่วยเท่านั้นที่นับว่าเป็นผู้นำของหน่วย ส่วนผู้บังคับบัญชาที่รองลงมาจะนับว่า เป็นผู้นำของหน่วยได้ต่อเมื่อได้ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้บังคับบัญชาอาวุโสสูงสุด ในระหว่างที่มิได้อยู่ปฏิบัติหน้าที่เท่านั้น ดังนั้น ผู้บังคับบัญชาทุกคนย่อมมีโอกาสที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ผู้นำในเวลาใดเวลาหนึ่งอยู่เสมอ

๔. ลักษณะและภาวะของผู้เป็นหัวหน้า

๔.๑ ลักษณะที่ปรากฏของผู้เป็นหัวหน้า เป็นหัวหน้าขึ้นได้เพราะประการใดประการหนึ่ง หรืออาจเพราะหลายประการรวมกันดังต่อไปนี้:—

๑. ได้รับการยกย่องตั้งขึ้นหรือเลือกขึ้น

๒. เป็นผู้มีความเข้มแข็งสามารถกว่าผู้อื่นใดในพวก

๓. เป็นผู้มีอาวุโสสูงกว่าผู้อื่นใดในพวก

คนที่ตั้งตนเองขึ้นเป็นหัวหน้าได้นั้น เพราะมีความเข้มแข็งสามารถตามประการที่ ๒

๔.๒ ภาวะของผู้เป็นหัวหน้า (หรือผู้บังคับบัญชา)

— มีอำนาจ
— มีหน้าที่ (สิทธิ์)
— มีความรับผิดชอบ

ในการปกครองบังคับบัญชาสั่งงานให้เพียงพอที่จะปฏิบัติภาระกิจให้เป็นผลสำเร็จ ในการที่จะนำดำรง, การปฏิบัติงานให้ดีหรือมีประสิทธิภาพ

๕. การแบ่งอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของหัวหน้าหรือผู้บังคับบัญชา

ตามที่หัวหน้ามีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบดังกล่าวในข้อ ๕ นั้น แต่ผู้เดียวย่อมไม่อาจควบคุมปกครองบังคับบัญชาและสั่งการปฏิบัติงานให้ทั่วถึงได้ จึงจำต้องมีการแบ่งอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบดังกล่าวนี้ โดยจัดให้ผู้ที่เหมาะสมเข้าร่วมช่วยทำการควบคุมดูแลปกครองบังคับบัญชา และสั่งปฏิบัติงานให้กว้างขวางทั่วถึงอย่างใกล้ชิดลดหลั่นกันเป็นชั้น ๆ หรือ ขั้น ๆ ลงมา ทำให้ประสิทธิภาพของหน่วยดีขึ้น

แต่ละคนที่จัดให้เข้าร่วมทำการควบคุมดูแลปกครอง และสั่งปฏิบัติงานดัง-กล่าวข้างต้นนี้ ก็นับว่าเป็นหัวหน้าหรือผู้บังคับบัญชาทั้งนั้น แต่เป็นหัวหน้าหรือผู้บังคับบัญชาชั้นรอง ๆ ลงมาตามลำดับ ผู้บังคับบัญชานับแต่คนที่สูงสุด และคนรองลดหลั่นกันลงมาถึงคนที่อาวุโสน้อยที่สุดตามลำดับนี้ เรียกว่า **สายการบังคับบัญชา**

๖. ความมุ่งหมายในการปฏิบัติงานของผู้บังคับบัญชา หรือผู้นำโดยทั่วไป

๖.๑ ต้องการให้การปฏิบัติเป็นไปตามความมุ่งหมายของผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือ

๖.๒ ต้องการให้ได้ผลดี (สำเร็จอย่างพึงพอใจ)

๖.๓ ต้องการให้การปฏิบัติเป็นไปโดยเรียบร้อย

๗. ความหมายของ "ประมุขศิลป์"

"ศิลป์" ตามพจนานุกรม แปลว่า ฝีมือ, ฝีมือทางการช่าง, การแสดงออกมาให้ปรากฏขึ้นได้อย่างงดงามน่าพึงชม และเกิดอารมย์สะเทือนใจ

"ศิลป์" ในวิชานี้ หมายถึง ความสามารถในการรู้จักและเข้าใจปฏิบัติ (ฝีมือ) อย่างงดงาม ก่อความพอใจแก่คนทั้งหลาย

"ประมุขศิลป์" จึงหมายถึง ความสามารถในการรู้จักและเข้าใจปฏิบัติการต่างๆ แห่งความเป็นผู้นำ (การนำ) ที่ก่อให้เกิดความพอใจ (ผลดี) แก่ผู้ร่วมงานทั้งหลาย (หน่วย)

ผู้ร่วมงานทั้งหลายดังกล่าวนี้ ได้แก่ผู้บังคับบัญชา, ผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง

กล่าวสั้น ๆ เพื่อความเข้าใจง่าย "ประมุขศิลป์" หมายถึง ความสามารถในการรู้จักและเข้าใจปฏิบัติความเป็นผู้นำ (หรือหน้าที่ผู้นำ) ทำให้เกิดประสิทธิภาพแก่หน่วย

"ประมุขศิลป์" หรือศิลป์แห่งความเป็นผู้นำ จึงเห็นได้ว่ามีลักษณะสำคัญประกอบอยู่ ๓ ประการ คือ:-

๑. เข้าใจทำตนและทำงานในหน้าที่ของผู้นำดี

๒. ทำให้หน่วยมีประสิทธิภาพสูง

๓. ได้รับความนิยมยกย่องจากบุคคลที่ร่วมงานทั้งหลาย

ผู้ใดเข้าใจปฏิบัติความเป็นผู้นำ ผู้นั้นมีความเป็นผู้นำ ถ้าผู้ใดยังไม่มีความเป็นผู้นำ ผู้นั้นต้องสร้างมันขึ้น

๘. วิชาประมุขศิลป์ มีความสำคัญและจำเป็นแก่ผู้บังคับบัญชาตำรวจ

ผู้บังคับบัญชาตำรวจต้องปฏิบัติหน้าที่ในการควบคุมปกครองบังคับบัญชาและนำคน (ตำรวจ) จำนวนมาก ให้อยู่ในระเบียบวินัย, เชื่อฟัง และปฏิบัติงานตามคำสั่งให้ดี ซึ่งต้องนำเอาความรู้ในวิชาประมุขศิลป์หรือความรู้เกี่ยวกับความเป็นผู้นำหรือหัวหน้าคน มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ทำนองเดียวกับผู้บังคับบัญชาทหาร หรือยิ่งกว่า ทั้งนี้เพราะ

- ตำรวจมีหน้าที่ปฏิบัติงานต่อประชาชน หรือเกี่ยวข้องกับประชาชน หรือคนจำนวนมาก
- หน่วยตำรวจมีกำลังคนอยู่ในการควบคุมปกครองบังคับบัญชาเป็นจำนวนมาก
- การควบคุมปกครองบังคับบัญชาตำรวจให้เรียบร้อย ต้องกระทำโดยกำหนดให้มีระเบียบวินัยทำนองเดียวกับทหาร
- ตำรวจมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการรักษาความสงบเรียบร้อยของชุมชน การปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวของตำรวจ ย่อมกระทบกระเทือนต่อความสะดวกสบายและความพอใจของประชาชนบางคนอยู่เสมอ
- ตำรวจมีอำนาจในการใช้อาวุธในการปฏิบัติหน้าที่ได้ตามกฎหมาย
- ตำรวจมีหน้าที่ในการปราบปรามคนร้าย จึงย่อมมีการเสี่ยงอันตรายในการปฏิบัติหน้าที่อยู่ด้วยเสมอ

ดังนี้ ผู้บังคับบัญชาตำรวจจึงต้องมีการควบคุมปกครองบังคับบัญชาและนำตำรวจเป็นอย่างดี เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจเป็นไปด้วยดี ได้ผลสมความมุ่งหมาย โดยปราศจากอันตรายหรือการเสียหายอย่างใดๆ แก่ตำรวจผู้ปฏิบัติหน้าที่นั้น ๆ เองหรือแก่ประชาชนคนหนึ่งคนใด การที่จะทำการควบคุมปกครองบังคับบัญชาและนำตำรวจได้ดีกล่าวนี้ ก็จำเป็นจะต้องนำเอาความรู้ในวิชาประมุขศิลป์มาใช้

ตอนที่ ๒ เรื่องสำคัญแห่งวิชานี้

๑. เครื่องช่วยหรือปัจจัยที่ทำให้มีความเป็นผู้นำ

เครื่องช่วยหรือปัจจัยดังกล่าวนี้เป็นเรื่องใหญ่ที่สำคัญ มี ๓ ประการ คือ

— ลักษณะแห่งความเป็นผู้นำ

— หลักการแห่งความเป็นผู้นำ

— เท็คนิคแห่งความเป็นผู้นำ

จะได้กล่าวต่อไปในตอนหลัง

๒. หนทางเบื้องต้นที่จะนำไปสู่ความเป็นผู้นำ

๒.๑ **ทางสติปัญญา** เป็นเรื่องของการได้ทราบหรือได้รับความรู้

— จากการได้ศึกษา ได้ยินได้ฟัง ได้พบได้เห็น

— จากการได้ปฏิบัติฝึกฝนมา

— จากการค้นคิดพิจารณา

— จากการท่องบ่นทบทวนจดจำได้

อันนำไปสู่:-

— ความมีความรู้กว้างขวาง

— ความมีปัญญาไว

— ความมีสามัญสำนึกดี

— ความมีดุลยพินิจดี

— ความมีเหตุผลดี

— ความสามารถเห็นเหตุการณ์ไกล

๒.๒ **ทางร่างกาย**

เป็นเรื่องที่เกิดจากธรรมชาติสร้าง และคนปรุงแต่งให้มี :-

— ลักษณะดี (รูปร่างหน้าตา, ทรวดทรง, สมประกอบครบถ้วน)

- สุขภาพดี
- ท่วงทีและเสียงพูดดี
- กำลังกายแข็งแรง
- แต่งกายดี

๒.๓ ทางอุปนิสสัย

เป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เคยชิน

- ตรงไปตรงมา
- ซื่อสัตย์ต่อกัน (ไม่คดโกงหักหลังใคร)
- ปฏิบัติตนเป็นที่เชื่อถือไว้ใจได้ (มักเห็นได้จากการพูดและการแสวงประโยชน์)
- สำนึกในหน้าที่ของตน หรือซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ราชการ
- เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่โอบอ้อมอารีย์
- มารยาทดี
- สุภาพเรียบร้อย
- พูดจาดี
- กล้าหาญ (มี ๒ ลักษณะ คือมีความหวั่นไหวเกิดขึ้น แต่ข่มหรือระงับได้ประการหนึ่ง และมีความมั่นคงไม่หวั่นไหวเลยอีกประการหนึ่ง)

๒.๔ ทางอารมย์

เป็นเรื่องของการแสดงออกของความรู้สึกทางจิตใจในทางที่ดี

- มองในแง่ดี
- เยือกเย็น
- บังคับตนเองได้
- ปรับปรุงตนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม
- กระตือรือร้น
- มีอารมย์ขัน
- มีความสนใจกว้างขวาง
- รักส่วนรวม
- เห็นอกเห็นใจคนอื่น
- สังคมดี
- แนบเนียนดี
- เชื่อมั่นตนเอง

๓. เรื่องที่ควรทราบก่อนปรับปรุงตัวเองเพื่อให้มีความเป็นผู้นำ

๓.๑ อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บังคับบัญชา

ก. อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบจัดเป็นส่วนใหญ่ ๆ ได้ ๒ ประการ คือ

— ส่วนการปฏิบัติงานของตนให้ลุล่วงไป

— ส่วนที่เกี่ยวเนื่องกับผู้ใต้บังคับบัญชา

ข. อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บังคับบัญชาโดยทั่วไปมีในประการดังนี้

๑. การปกครอง ให้อยู่กันด้วยความสงบเรียบร้อย อยู่ดี กินดี

๒. การบริหารงาน อำนวยการให้ทำการงานตามหน้าที่ไปโดยถูกต้องเรียบร้อย

๓. การควบคุมคน ให้เชื่อฟังอยู่ในระเบียบวินัย และปฏิบัติตามคำสั่ง

๔. การสร้างความสามารถให้แก่คนของหน่วย (ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้เกี่ยวข้อง)

๕. การปฏิบัติงานและตรวจการปฏิบัติงาน ให้ปฏิบัติไปตามกำหนดและมุ่งหมาย

๖. การดำรงรักษาคุณภาพของคนและสิ่งของ ของหน่วย

๗. การสร้างเสริมประสิทธิภาพของหน่วย

๘. การลงทัณฑ์

๙. การบำเหน็จ

๓.๒ ผู้บังคับบัญชาหรือผู้นำต้องการอะไรจากผู้ใต้บังคับบัญชา

๓.๒.๑. ความต้องการส่วนใหญ่ ๆ ที่เป็นเป้าหมาย ต้องการได้จากผู้ใต้บังคับบัญชา คือ

๑. การเชื่อฟังอย่างเต็มใจและยินดี

๒. การร่วมมือปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

ทั้งสองประการนี้ทำให้ผู้บังคับบัญชาต้องนำเอาจริยธรรมกับจิตวิทยามาใช้

๓.๒.๒ ความต้องการโดยทั่วไป ที่ต้องการได้จากผู้ใต้บังคับบัญชา

๑. การปฏิบัติตนดี

๒. การสร้างเสริมสมรรถภาพให้แก่ตนเอง

๓. ความร่วมจิตร่วมใจ

๔. ความสามัคคีภายในหน่วย

๕. ความซื่อสัตย์ต่อหน้าราชการ

๖. ความรักส่วนรวม กรมกอง ประเทศชาติ

๗. ความนับถือเชื่อมั่นต่อผู้บังคับบัญชา

๘. การเชื่อฟังและประพฤติตนตาม

๙. การปฏิบัติตามคำสั่งโดยดี

๓.๓ ผู้ใต้บังคับบัญชาต้องการอะไรจากเรา

โดยธรรมดาผู้ใต้บังคับบัญชา ใคร่ที่จะได้รับจากผู้บังคับบัญชาดังต่อไปนี้

๑. การปกครองโดยเสมอภาคเที่ยงธรรมหรือยุติธรรม

๒. ความเอาใจใส่ต่อความเป็นอยู่ของเขา (สวัสดิการ)

๓. ความเมตตากรุณาปรานีเห็นอกเห็นใจต่อเขา

๔. ความมีอารมย์ดี เป็นปกติวิสัย

๕. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โอบอ้อมอารีย์

๖. ความช่วยเหลือในบางกรณีที่เดือดร้อนหรือมีปัญหายุ่งยาก

๗. ความเข้มแข็งที่อาจปกป้องคุ้มครองเขาได้

๘. การแนะนำฝึกสอนให้เขามีความรู้ความสามารถ

๙. การสนับสนุนในเรื่องความรู้ความก้าวหน้าทางราชการ

เรื่องดังกล่าวนี้ทำให้ต้องใช้จิตวิทยาเป็นส่วนใหญ่

๓.๔ จิตวิทยาเกี่ยวกับฝูงชนหรือคนจำนวนมาก

ตามธรรมดาคนทั้งหลายนั้นเมื่อมารวมหรือชุมนุมกันอยู่นั้น แต่ละคน มักจะมีจิตใจกล้าแข็งคึกคะนองผิดไปจากปกติ แต่ความคิดในเรื่องเกี่ยวกับเหตุผล สติสัมปชัญยะ ความยั้งคิด ความรู้คิดผิดชอบ การเชื่อฟังเจ้าหน้าที่และกฎหมายของบ้านเมืองกลับลดลงตามลำดับ พอจะรวบรวมอาการที่แสดงออกจากความรู้สึกทางจิตใจของฝูงชนหรือคนจำนวนมากได้ดังต่อไปนี้ :—

๑. ขาดการคุมสติ คล้ายถูกสกดจิตอย่างอ่อน ๆ
๒. เริ่มขาดความรู้คิดผิดชอบ ตกอยู่ในฐานะพวกมากลากไป
๓. มักคล้อยตามไปกับผู้นำหรือฝูง หรือส่วนใหญ่ของฝูง
๔. มีการทำเลียนแบบหรือตามอย่างกัน
๕. เกิดกำลังแข็งขันขึ้นเอง และรุนแรงขึ้นตามลำดับ
๖. มีความคึกคะนองใจ กล้าทำบุ่มบ่ามขึ้นได้ง่าย
๗. คนในวันหนุ่มสาวมักทำการใด ๆ ไปตามความรู้สึกที่ขาดสติสัมปชัญยะ
๘. มีความคิดที่จะทำอะไรต่าง ๆ ในทางก่อให้เกิดความเสียหาย
๙. ขาดความเกรงกลัว ละอาย ต่อการกระทำความผิด
๑๐. มีความคิดวิตถาร และขาดความเคารพเชื่อฟังเจ้าหน้าที่และกฎหมายบ้านเมือง
๑๑. ไร้เหตุผล และไม่ยอมให้ใครขัดขวาง
๑๒. ปฏิบัติการรุนแรงและร้ายแรง

ตอนที่ ๓ เครื่องช่วยให้มีความเป็นผู้นำ

๑. ลักษณะแห่งความเป็นผู้นำ

๑.๑ เมื่อกล่าวถึงลักษณะแห่งความเป็นผู้นำ หรือลักษณะของผู้นำนั้น ย่อมหมายถึงลักษณะที่ดีงามต่าง ๆ ที่ผู้ใหญ่หรือผู้นำ (หรือผู้บังคับบัญชาพึงมีประจำตัว และปฏิบัติต่อผู้น้อย (หรือผู้ใต้บังคับบัญชา) หรือทำเป็นตัวอย่างแก่ผู้น้อยตามตำราภาษาอังกฤษกล่าวถึง ลักษณะแห่งความเป็นผู้นำมี ๑๘ ประการดังต่อไปนี้ :—

๑. ความซื่อสัตย์สุจริต

๒. ความรู้ดี

๓. ความยุติธรรม

๔. การทำตัวให้เป็นที่เชื่อถือ ไว้วางใจได้ (แก่ผู้อื่น)

๕. ความแนบเนียนรู้จักผ่อนหนักผ่อนเบาเข้าไหนเข้าได้

๖. พูดจริงทำจริงตัดสินใจแน่วแน่เด็ดขาด

๗. ความริเริ่มดี

๘. ความเข้มแข็งมั่นคงอดทนทั้งทางกายและใจ

๙. ความมีบุคคลิกลักษณะดี

๑๐. ความกล้าหาญ

๑๑. ความกระตือรือร้นคล่องแคล่ว

๑๒. มีคุณธรรมที่ตัดความเห็นแก่ตัวออกได้ (ความไม่เห็นแก่ตัว)
แต่ข้าพเจ้าเห็นควรมี ๖ ประการ คือ

๑๓. การวางตัวดี (ต่อบุคคลทุกฝ่าย)

๑๔. ความเมตตาปรานีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่โอบอ้อมอารีย์

๑๕. ความเอาใจใส่ดูแลความเป็นอยู่ของผู้ใต้บังคับบัญชา

๑๖. ความฉลาดหลักแหลมมีไหวพริบและปฏิภาณดี

๑๗. ความเยือกเย็นสุขุมรอบคอบ

๑๘. ความมีอารมย์ดี (ใจดี)

๑.๒ เมื่อได้กล่าวถึงลักษณะที่ดีงามต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ก็ใคร่กล่าวถึงลักษณะที่ไม่ดี ไม่ควรมีแก่ผู้นำหรือผู้บังคับบัญชา เพราะเป็นลักษณะที่เสื่อมเสียอย่างสำคัญ ที่ผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาต้องละเว้น คือ

๑. ความเห็นแก่ตัว

๒. ความเห็นแก่ได้

๓. ความยกตนข่มท่าน

๔. ความอคติ

๕. ความอยุติธรรม

๖. นิสสัยชั่วเรื่องชู้สาว

๗. ความเสเพล ในเรื่องต่าง ๆ เช่น :—

— ติดการพนัน

— ติดยาเสพติด, ร่วมค้ายาเสพติด

— เมาสุราแล้วไม่เป็นคนเป็นเนื่องนิจ

๘. ความมีนิสสัยอันธพาลสันดานหยาบ เช่น :—

— คุมซ่องหญิงคนชั่ว

— คุมบุคคลพวกมิจฉาชีพ

— คุมบ่อนการพนัน

— ทำตนเป็นคนข่มขู่รังแกคนอื่น

— มีวาจาหยาบคายร้ายกาจเป็นปกติวิสัย

— ทารุณลูกเมียหรือผู้อยู่ในปกครองอย่างเลวร้าย

— ไร้จรรยามารยาทในกรณีอันควรรักษาจรรยามารยาทอย่างสำคัญ

— ไม่เคารพยำเกรงบุคคลที่ควรนับถือ

— ไม่รู้จักบุญคุณของผู้มีพระคุณ

๒. หลักการแห่งความเป็นผู้นำ

ก่อนจะกล่าวถึงหลักการแห่งความเป็นผู้นำมีประการใดบ้างนั้น ควรจะได้ทราบถึงเรื่องราวอันเป็นลักษณะการนำ หรือการผูกจิตใจ, จูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาหรือคนที่เกี่ยวข้องไว้ก่อนตามควร

ลักษณะการนำหรือการผูกจิตใจจูงใจคน มีประการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ :—

๑. นำด้วยความมีอาวุโสสูงหรือมีความรู้สูง

๒. นำด้วยการหลอกลวงให้เชื่อหรือเชื่อพึ่ง

๓. นำด้วยการใช้สิ่งหรือเครื่องล่อใจ

— ใช้สิ่งของให้เป็นรางวัล, กำนัล, ตอบแทน

— ใช้สตรีเป็นเครื่องล่อ

๔. นำด้วยการหว่านด้วยเงิน

๕. นำด้วยการให้ยศหรือตำแหน่ง หรือสัญญาว่าจะให้ยศหรือตำแหน่ง

๖. นำด้วยการแบ่งผลประโยชน์ให้ได้ร่วมกัน

๗. นำด้วยการบังคับ

๘. นำด้วยการสร้างคุณงามความดี และปฏิบัติการโดยควร

ลักษณะการนำตามข้อ ๘ ดังกล่าวนี้ เป็นลักษณะที่ต้องการ และนำมาอบรมและสอนกันในวิชานี้ เพื่อให้นำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชา หรือหัวหน้าหน่วยต่อไป

การสร้าง คุณงาม ความดี ดัง กล่าวนี้ ก็ คือ การ ปฏิบัติ ตน ให้มี คุณ สมบัติ ตามลักษณะแห่งความเป็นผู้นำดังกล่าวมาแล้ว ส่วนการปฏิบัติการโดยควรนั้นก็คือการปฏิบัติตามหลักการและวิธีการอันเหมาะสม (เพื่อหวังผลตามความมุ่งหมาย) ดังจะได้กล่าวต่อไปในเรื่องหลักการแห่งความเป็นผู้นำและเท็คนิคแห่งความเป็นผู้นำ

หลักการแห่งความเป็นผู้นำ

หลักการแห่งความเป็นผู้นำ คือข้อยึดถือในการปฏิบัติของผู้นำ มีประการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ :—

๑. รู้หน้าที่และงานของตน

๒. ให้ผู้ใต้บังคับบัญชารู้ในสิ่งที่ควรรู้

๓. รับผิดชอบในงานและการกระทำของตน

๔. ปลูกฝังให้ผู้บังคับบัญชารู้จักรับผิดชอบในงานและการกระทำของเขา

๕. ปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาโดยเสมอภาคและยุติธรรม

๖. ปฏิบัติตนดีและรู้จักปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ

๗. นำและทำตัวอย่างในทางดี

๘. สร้างเสริมประสิทธิภาพให้แก่หน่วย

๙. ฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้อื่นด้วยตามควร

๑๐. ให้ความเป็นกันเองและใกล้ชิดกับผู้ใต้บังคับบัญชาตามควร เพื่อทราบทุกข์สุข และข้อขัดข้องของผู้ใต้บังคับบัญชา

๑๑. ใช้คนในหน่วยให้เหมาะสมกับขีดความสามารถของแต่ละคน

๑๒. ตัดสินใจแน่วแน่และทันเวลาแก่การปฏิบัติ

๑๓. ปฏิบัติในเรื่องการลงทัณฑ์และบำเหน็จให้เป็นไปโดยถูกต้องเหมาะสม

๑๔. มีหลักการในการปฏิบัติงาน (ข้อยึดถือในการปฏิบัติงาน) มีประการต่างๆ ดังต่อไปนี้ :—

๑๔.๑ เตรียมการดี โดยมีการปฏิบัติประการต่าง ๆ ดังนี้ :—

ก. ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในงานที่จะต้องปฏิบัติ

ข. วางแผนการปฏิบัติ

— ถูกต้องตามความมุ่งหมาย

— ครบถ้วนแก่การปฏิบัติ (รวมทั้งการสนับสนุนด้วย)

— ปฏิบัติตามกำหนดได้สะดวก

— ใช้กำลังคน, ของ, เงิน ตามความจำเป็นและมุ่งหวังผล

— มีข้อแก้ไขเมื่อติดขัด

ค. จัดคนและของที่จะใช้ให้พร้อม

ง. ฝึกซ้อมก่อนตามควร

จ. ถูกถ้วนแล้วเตรียมกำหนดการสั่งการปฏิบัติ (รวมทั้งการตรวจการปฏิบัติ, การแก้ไขปรับปรุง

- ผู้ที่จะปฏิบัติ (ใคร)
- เรื่องที่จะปฏิบัติ (ทำอะไร)
- สถานที่ที่จะปฏิบัติ (ที่ไหน)
- วิธีที่จะปฏิบัติ (อย่างไร)
- เวลาที่จะปฏิบัติ (เมื่อใด)
- เหตุผลและความมุ่งหมายในการปฏิบัติ (ทำไม)

๑๔.๒ ปฏิบัติทันทีเมื่อถึงเวลา

๑๔.๓ สั่งการแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้เข้าใจ (เพื่อปฏิบัติได้ถูกต้อง)

๑๔.๔ ควบคุมการปฏิบัติงาน (ให้เป็นไปตามความมุ่งหมายโดยทั่วถึง)

๑๔.๕ ทำการโดยมีเหตุผล (กฎ, เกณฑ์, สถิติ, แนวทางปฏิบัติที่แล้วมา ๆ มา)

๑๔.๖ ตรวจสอบให้ถี่ถ้วน

๑๔.๗ มีหลักฐานยืนยัน

๑๔.๘ ออมกำลังคน, เงิน และทรัพย์สิ่งของ

๑๔.๙ ใช้เวลาตามสมควร (พอให้เหมาะ ไม่น้อย ไม่นานเกินไป)

ตามที่ได้กล่าวมานี้ รวมแล้วจะเห็นได้ว่า การปฏิบัติของผู้นำนั้นควรจะต้องดำเนินไปตามหลักการต่าง ๆ ดังกล่าวนี้ และเพื่อให้งานได้ผลตามความมุ่งหมายก็ควรจะต้องคำนึงถึงแนวทางปฏิบัติและอุบายต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคคลที่เกี่ยวข้องเต็มใจปฏิบัติตามด้วยดีอยู่เสมอ การปฏิบัติดังกล่าวย่อมแสดงว่าเป็นการปฏิบัติตามหลักในการนำ

หลักในการนำ คือข้อยึดถือในการนำ หมายถึง ข้อยึดถืออันเป็นมูลฐาน, แนวทางปฏิบัติต่าง ๆ, อุบายต่าง ที่นำเอารวมไปใช้ในการควบคุมและชักจูงให้ผู้ใต้

บังคับบัญชาและบุคคลที่เกี่ยวข้องประพฤติ และปฏิบัติตาม ให้ถูกต้องเป็นไปตามความมุ่งหมาย

๒. เท็คนิคแห่งความเป็นผู้นำ

ควรเข้าใจคำ "เท็คนิค" ก่อนว่าหมายความว่าอย่างใด

เท็คนิค คือ วิธีปฏิบัติงานที่ถูกต้องที่สุดสำหรับงานอย่างหนึ่ง ๆโดยเฉพาะ

เท็คนิค กล่าวสั้น ๆ หมายถึงการรู้จักปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นอย่างดี

ถูกต้อง มีลักษณะดังนี้ :—

— ได้ผลตามความมุ่งหมายเต็มที่
— ไม่มีข้อยุ่งยากในการปฏิบัติ
— สำเร็จลุล่วงโดยเรียบร้อย
— ปฏิบัติได้เสมอ
— ไม่สิ้นเปลือง คน, สิ่งของ, สถานที่, เวลา เกินควรหรือจำเป็น
— ไม่มีการเสียหาย หรือเสียหายก็แต่น้อยที่สุด
— ไม่มีอันตราย หรือมีแต่น้อยที่สุด

เท็คนิคแห่งความเป็นผู้นำ จึงมีความหมายดังนี้

เท็คนิคดังกล่าวนี้ คือ วิธีการปฏิบัติที่อาศัยคุณลักษณะ และหลักการแห่งความเป็นผู้นำดำเนินการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับงานและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การปฏิบัติงานนั้น ๆ บรรลุผลตามความมุ่งหมายของหน่วย โดยพิจารณาถึงรายละเอียดเกี่ยว-กับการใช้บุคคล, อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ และทฤษฎีในการปฏิบัติงานนั้นๆ ตลอดทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญการ หรือผู้มีความถนัดจัดเจนงานเฉพาะในกรณีนั้น ๆ ให้เหมาะสม เพื่อให้การปฏิบัติงานดังกล่าวเป็นไปโดยได้ผลดีที่สุด

อาจกล่าวสั้น ๆ เพื่อให้เข้าใจความหมายโดยชัดแจ้งขึ้นได้ว่า **เท็คนิค แห่งความเป็นผู้นำ** คือวิธีการปฏิบัติที่นำเอาคุณลักษณะ (คุณสมบัติ) และหลักการแห่งความเป็นผู้นำไปใช้ในการปฏิบัติเฉพาะงานอย่างหนึ่ง ๆ ของหน่วย ให้เหมาะสมกับงานนั้น ๆ และสิ่งแวดล้อมในขณะนั้น ให้ได้ผลตามความมุ่งหมายมากที่สุด

๓.๑ **เรื่องที่ควรทราบก่อนที่จะปฏิบัติงาน** มีดังนี้ คือ:—

๓.๑.๑. รู้งานที่จะต้องปฏิบัติ ว่าจะต้องปฏิบัติอะไร, อย่างไร เพื่ออะไร

๓.๑.๒ รู้หน้าที่และความรับผิดชอบของตนในงานนั้น ๆ

๓.๑.๓ รู้จักผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคคลอื่น ๆ ที่จะร่วมปฏิบัติงานด้วยให้ดีพอ

๓.๑.๔ รู้จักสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจิตวิทยาเกี่ยวกับฝูงชนที่เกี่ยวข้องด้วย

สิ่งแวดล้อม เกี่ยวกับ:—

— บุคคลที่จะร่วมปฏิบัติงานด้วย

— สิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้อาวุธ ยานพาหนะ ฯลฯ

— สถานที่และภูมิประเทศ

— สถานการณ์และประชาชนที่เกี่ยวข้อง

— กาลเวลา

— ลมฟ้าอากาศ

๓.๒ **เท็คนิคหรือการรู้จักปฏิบัติ** จะต้องคำนึงถึงเรื่องดังต่อไปนี้:—

๑. คนที่จะร่วมปฏิบัติงาน (ให้รู้จักใช้คน)

๒. สิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้อาวุธ ยานพาหนะ ฯลฯ (ให้รู้จักใช้ของ)

๓. กาลเวลาและโอกาส

๔. สถานการณ์และประชาชนที่เกี่ยวข้อง

๕. สถานที่และภูมิประเทศ

๖. ลมฟ้าอากาศ

๗. ความมุ่งหมายของงาน

๘. ทฤษฎีในการปฏิบัติงาน

๙. วิธีการปฏิบัติแต่ละขั้น, แต่ละหน่วย

๑๐. ผู้ชำนาญการหรือจัดเจนงาน

๑๒. ความสิ้นเปลืองต่าง ๆ — คน, สิ่งของ, เงิน, สถานที่, เวลา, แรงงาน

๓.๓ **การรู้จักใช้คน** ต้องเลือกใช้คนให้ถูก โดยพิจารณาถึง :—

๑. อุปนิสสัยใจคอและจิตใจ (จิตใจหมายถึงความรู้สึกนึกคิด)

๒. ความรู้ความสามารถ

๓. ความเข้มแข็งทางกายและจิตใจ

๔. ความเกี่ยวพันกับงานนั้น ๆ

๕. เบื้องหลังได้แก่ความประพฤติ, พฤติการณ์, และประวัติเฉพาะกรณี

๖. ความนิยมขัดแย้งกับความมุ่งหมายในการปฏิบัติงาน

๗. ลักษณะผิดปกติ

— ผิดปกติทางจิตใจ เช่น ปมเขื่อง, ปมด้อย, บ้าบิน, ขุ่นแค้น ฯลฯ

— ผิดปกติทางรูปร่างหน้าตา สูงเตี้ยผิดธรรมดา, หน้าปาน, หน้าเหยเก ฯลฯ

— ผิดปกติทางร่างกาย พิกลพิการ, ตาเหล่, ขาเป๋, สายตาสั้นต้องสวมแว่น ฯลฯ

— ผิดปกติทางประสาทความรู้สึก บ้าจี้, ขี้โอ่, กะเทย หน้ากระตุก, แขนกระตุก

๘. การรู้จักวิธีใช้เครื่องมือเครื่องใช้ที่จะนำเอาไปใช้ในการปฏิบัติงาน

๙. ความรอบคอบ

๓.๔ **การรู้จักใช้ของ** เพื่อให้สามารถใช้ให้มีคุณภาพดีและนานที่สุด จะต้องรู้จักเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งของที่มีใช้หรือจะใช้ดังต่อไปนี้ :—

๑. รู้จักคุณภาพของของนั้น ๆ

๒. รู้จักจุดอ่อน จุดแข็ง ของของนั้น ๆ

๓. รู้จักการเปลี่ยนสภาพตามธรรมชาติตลอดถึงการสลายตัวของของนั้น ๆ

๔. รู้จักวิธีใช้ของนั้น ๆ

๕. รู้จักวิธีแก้ไข เมื่อเกิดติดขัดขึ้น

๖. รู้จักถอดและประกอบของนั้น ๆ (เพื่อความสะดวกในการนำไปมา)

๗. รู้จักวิธีทำให้ใช้การไม่ได้ และวิธีทำลายของนั้น ๆ

๘. รู้จักวิธีซ่อน เมื่อจำเป็นเอาไปใช้ไม่ได้ และไม่อาจอยู่ดูแลรักษาในบางโอกาส

๙. รู้จักวิธีพราง เพื่อความปลอดภัยหรือลดอันตราย

๑๐. รู้จักวิธีเก็บ เพื่อหยิบใช้ได้สะดวกรวดเร็วทันการและรู้แต่ภายในพวกเดียวกัน (เก็บเป็นที่ที่รู้กันเองเท่านั้น)

๑๑. รู้จักวิธีบำรุงรักษา

๑๒. เมื่อนำออกใช้ ในกรณีใดก็มอบให้บุคคลที่เหมาะสมเป็นผู้ใช้

๓.๕ การใช้คนในการปฏิบัติงาน

จะต้องพิจารณาดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้:—

๑. คนที่จะให้ปฏิบัติงาน จะใช้กี่คน ใครบ้าง จะให้แต่ละคนใครทำอะไร

๒. งานที่จะมอบให้

— ให้ผู้ปฏิบัติทราบงานและความมุ่งหมายของงาน

— เป็นงานที่เขาทำได้ หรือเชื่อว่าเขาจะทำได้

— มีปริมาณงานพอเหมาะสม

— กำหนดเวลาให้ตามเหมาะสม

— สั่งให้เข้าใจชัดเจนเพื่อปฏิบัติได้ถูกต้อง

๓. โอกาส

— ที่จะใช้คน (หมายถึงโอกาสที่จะออกคำสั่ง)

— ที่จะให้ลงมือปฏิบัติ

๔. การสนับสนุนการปฏิบัติงานนั้น ๆ รวมทั้งการแก้ไขเมื่อมีปัญหาหรือเหตุติดขัดต่าง ๆ เกี่ยวกับ:—

— กำลังคนเพิ่มเติมหรือทดแทน

— เสบียงอาหาร

— ยา, เวชภัณฑ์, การเจ็บป่วย และรักษาพยาบาล

— สิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้และยานพาหนะ

— อาวุธกระสุน

— การข่าว

— การติดต่อสื่อสาร และเครื่องสื่อสาร

— การปฏิบัติ :— การปฏิบัติการช่วยเหลือ, การประสานการปฏิบัติการ การร่วมหรือเสริมการปฏิบัติการ

— การแก้ไขการติดขัดด้วยปัญหาต่าง ๆ

๕. การพิจารณาผลงาน

— ชมเชยและขอบใจเมื่อเขาปฏิบัติงานเสร็จ

— ถ้างานได้ผลดีก็พิจารณาให้รางวัลหรือบำเหน็จความชอบตามควร

— ถ้าปรากฏข้อบกพร่อง ก็พิจารณาแก้ไขปรับปรุงงานนั้น และชี้แจงอบรมผู้ปฏิบัติให้เข้าใจและได้ความรู้ในกรณีนั้น ๆ ต่อไป

— ถ้าปรากฏการกระทำผิดเสียหายหรือเสื่อมเสียประการใดก็พิจารณาลงทัณฑ์อบรมสั่งสอนตามควรแก่กรณี

๓.๖ ลักษณะงานในการปกครอง

ผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาควรได้รู้งานในการปกครองว่ามีประการใดบ้าง เพราะผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาจะต้องรับผิดชอบงานในการปกครองโดยตรง หากมีข้อบกพร่องขึ้นแล้วจะปฏิเสธความรับผิดไปมิได้ งานในการปกครองมีประการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ :-

๑. การดูแลความเป็นอยู่ของผู้ใต้บังคับบัญชา เกี่ยวกับ:-

— การกินอยู่

— สุขภาพและอนามัย

— การเจ็บป่วยและการรักษาพยาบาล

— การบำรุงขวัญ

๒. การดูแลควบคุมความสงบเรียบร้อยของผู้ใต้บังคับบัญชา เกี่ยวกับ :-

— การรักษาความสามัคคี

— การรักษาระเบียบวินัย

— ข้อกำหนดให้ปฏิบัติ

— ข้อห้ามมิให้ปฏิบัติ

— การลงทัณฑ์ผู้กระทำผิด

๓. การดูแลอบรมสั่งสอนและจัดให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้รับการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อ :-

— ให้เป็นผู้ประพฤติตนดี

— ให้มีความรู้พอควร

— ให้เข้าใจความมุ่งหมายและนโยบายของทางราชการ

๔. การดูแลรักษาสิ่งของและสถานที่ เพื่อ :-

— รักษาความสะอาดอยู่เสมอ

— รักษาจำนวนไว้ให้ครบ มิให้สูญหาย

— รักษาคุณภาพให้ดี และใช้การได้อยู่เสมอ มิให้ชำรุดเสียหาย

๕. การดูแลฝึกฝนผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อ :-

— ให้ชำนาญต่อการใช้สิ่งของ เครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ และอาวุธต่าง ๆ

— ให้ชำนาญต่อภูมิประเทศและลมฟ้าอากาศ

— ให้ชำนาญในการปฏิบัติการงาน

๖. การดูแลให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงาน ได้แก่ :-

— ให้ทำงานประจำตามปกติ

— มอบหมายงานให้เฉพาะครั้งคราว (มอบภาระกิจให้)

— จัดเปลี่ยนการงานให้ทำ เพื่อความเหมาะสม หรือมิให้จำเจเบื่อหน่าย

— แต่งตั้งตำแหน่งหน้าที่งานให้ตามสมควร

— ให้บำเหน็จแก่ผู้กระทำความชอบ

๗. การระวังป้องกันภัยให้แก่หน่วย ได้แก่ :-

— การรักษาความลับของราชการ

— การรักษาความปลอดภัยแห่งบุคคล, สถานที่, เอกสาร, ทรัพย์สิ่งของต่าง ๆ มิให้สูญหาย เสียหาย เป็นอันตราย

— การป้องกันการล่วงละเมิดด้วยประการต่าง ๆ

๘. การป้องกันรักษาเกียรติและชื่อเสียงของส่วนรวม ได้แก่ :-

— เกียรติและชื่อเสียงของประเทศชาติ

— เกียรติและชื่อเสียงของหน่วย กรม กอง

— เกียรติและชื่อเสียงของผู้บังคับบัญชา

๓.๗ การบำรุงขวัญผู้ใต้บังคับบัญชา

การบำรุงขวัญ คือ การกระทำด้วยประการต่าง ๆ อย่างหนึ่ง อย่างใด เพื่อที่จะดำรงให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีกำลังใจ หรือขวัญดีอยู่เสมอ หรือกระทำเพื่อป้องกันมิให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเสียขวัญหรือกำลังใจ หรือกระทำเพื่อแก้ไขยับยั้งการเสียขวัญหรือกำลังใจที่มีอยู่ในผู้ใต้บังคับบัญชาให้หมดสิ้นไป และกลับคืนดีดังเดิม

การบำรุงขวัญ กระทำได้ด้วยวิธีต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ :-

๑. ชมเชย สรรเสริญ แสดงความยินดีด้วย เมื่อเขาทำดีหรือทำงานได้ผล

๒. แสดงการขอบคุณ, ยินดี, ดีใจ ต่อเขา ในโอกาสที่เขาปฏิบัติเป็นผลดีแก่เรา

๓. แสดงการเห็นอกเห็นใจ เห็นพ้องกับความคิดเห็นของเขาตามควร

๔. แสดงความเอาใจใส่ในความเป็นอยู่ของเขา

การบำรุงขวัญผู้ใต้บังคับบัญชา กระทำได้ด้วยวิธีต่าง ๆ ดังต่อไปนี้:—

๑. การแสดงออกทางด้านจิตใจที่ดี

— ชมเชย, สรรเสริญ เมื่อเขาประพฤติตนดี, กระทำดี แสดงความยินดีด้วยเมื่อเขาได้รับคำชมเชย

— แสดงการขอบคุณ ในโอกาสที่เขาทำดีมีแก่ใจต่อเรา

— แสดงการเห็นอกเห็น, ปลอบใจ เมื่อเขาพลาดพลั้งหรือมีเรื่องเสียใจ

— แสดงการเอาใจใส่ในความเป็นอยู่ของเขา

— แสดงการยินดี, ดีใจต่อเขา ในโอกาสที่ได้พบปะทักทาย, เขากระทำการใด ๆ อันก่อให้เกิดความครึกครื้น, สนุกสนาน, พึงพอใจ หรือในกรณีอันควรอื่น ๆ

๒. การแสดงออกทางด้านการปฏิบัติที่ดี

- เข้าดูแลปกครองอย่างใกล้ชิดและเป็นกันเอง (ทำให้ได้ทราบทุกข์สุขอย่างใกล้ชิดและทั่วถึง)
- ปรับปรุงงานด้านสวัสดิการให้ดีอยู่เสมอ (บ้านพัก, ที่ทำการ, ห้องน้ำ-ส้วม, การณาปนกิจ ฯลฯ)
- ปรับปรุงงานด้านบริการให้ดีตามควร
- แนะนำตักเตือนชักจูงนำเขาไปในทางที่ดีที่ควร
- สนับสนุนให้เขามีหน้ามีตามีเกียรติตามควรทั้งในด้านการงานและการสังคม
- ยกย่องให้ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปทราบ
- แนะนำให้บุคคลในสังคมรู้จักความดีงาม, ความสามารถของเขา
- จัดตั้งให้เขาได้รับตำแหน่งหน้าที่อันมีเกียรติตามควร
- แสดงความเมตตาปราณีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ตามควรแก่เขา

๓. การจัดทางด้านผ่อนคลายความเหนื่อยยากในการปฏิบัติงาน

- จัดให้เขาได้รับการหยุดพักผ่อนตามสมควร (หยุดพักร้อน, เปลี่ยนสถานที่, หยุดชดเชย)
- จัดให้มีคนทำงานเพียงพอ ถ้าไม่มีพอต้องจัดเพิ่ม
- จัดให้มีเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงานเพียงพอ ถ้าไม่พอต้องจัดหาเพิ่มให้
- จัดหาเครื่องทุ่นแรงในการปฏิบัติงานให้ตามควร
- จัดหายานพาหนะให้ใช้ในการไปมาในการปฏิบัติงานตามควร
- จัดสำนักงานให้ได้รับความสะดวกสบายในการอยู่ปฏิบัติงาน
- จัดระเบียบปฏิบัติภายในสำนักงานให้สะดวกไม่ยุ่งยากหรือลดความยุ่งยากในการปฏิบัติงาน

๔. การจัดทางด้านผ่อนคลายความเคร่งเครียดกดดัน

— จัดให้เขาได้รับทราบข่าวคราวทางครอบครัว, ญาติมิตร

— จัดให้เขาได้ออกไปพักผ่อนหย่อนใจตามควร

— แสดงการอลุ่มอล่วยเป็นกันเองกับเขา รับการปรับทุกข์และให้คำแนะนำตามสมควร

— ให้โอกาส, ให้อภัย, และผ่อนผันแก่เขาตามควร

— ยกทัณฑ์ให้แก่เขา (ระงับการลงโทษ) ในโอกาสอันเหมาะสม

— จัดให้เขาได้มีการเล่นกีฬาหย่อนใจ (จัดเครื่องกีฬาอย่อนใจให้แก่เขา)

— จัดงานบันเทิง, รื่นเริง, ให้ชมการแสดง, เลี้ยงอาหารแก่เขาในโอกาสอันควร

๕. การปรับปรุงทางด้านการรักษาพยาบาล และการบรรเทาทุกข์

— จัดหาคนและเครื่องช่วยในการรักษาพยาบาลและการบรรเทาทุกข์ไว้ให้พร้อม

— จัดให้มีแพทย์และพยาบาลไว้ให้เพียงพอ

— ดูแลการเจ็บป่วยและรักษาพยาบาลเขาอย่างใกล้ชิด

— จัดหายาและเวชภัณฑ์ให้ใช้ได้ผลอยู่เสมอ (ไม่ปล่อยให้เก่าเกินอายุการใช้)

— ดูแลช่วยเหลือเกี่ยวกับการเจ็บป่วยรักษาพยาบาลครอบครัวของเขาด้วย

— ดำเนินการป้องกันและกำจัดโรคระบาดและโรคติดต่อในบางโอกาส

๖. การให้ความช่วยเหลือ

— ช่วยเหลืออย่างญาติมิตรหรือกันเองในด้านความเป็นอยู่

— ช่วยเหลือเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

— ช่วยเหลือในด้านการเงิน

— ให้ความอนุเคราะห์บางประการแก่เขาตลอดทั้งครอบครัวของเขา

— ช่วยแก้ปัญหาโดยเฉพาะตัวบุคคล

— ช่วยสนับสนุนโดยตรงเฉพาะตัวบุคคล

— ตั้งเงินทุนช่วยเหลือด้านการเงินแก่เขาเท่าที่จะสามารถทำได้

๗. การให้ทรัพย์สิ่งของ (การให้เปล่าไม่เรียกชดใช้คืน)

— ให้เงินเขาไว้ใช้สอย (ด้วยความพอใจ, เมตตา, สงสาร, เหตุผลอื่น ๆ ซึ่งเป็นการให้ด้วยความสมัครใจของเราเอง)

— ให้ทรัพย์สิ่งของที่เป็นประโยชน์แก่เขา (ให้ตรงกับผู้ที่จะใช้ประโยชน์ได้)

— แบ่งปันอาหาร, ของกิน, ของใช้ให้ตามควร

— ให้เงิน หรือทรัพย์สิ่งของบางอย่างด้วยเหตุจากความพอใจเหมือนให้รางวัล

๘. การให้ตอบแทนการทำความดีความชอบ

— การให้เงินและทรัพย์สิ่งของเป็นรางวัลแก่เขาตามควร

— การให้บำเหน็จแก่เขา (เลื่อนเงินเดือน, เลื่อนยศ, เลื่อนตำแหน่ง)

— การให้ตำแหน่งหน้าที่การงานที่สำคัญหรือมีเกียรติขึ้นกว่าเดิม

— การให้เหรียญตราหรือเครื่องหมายแสดงการทำความดีความชอบต่าง ๆ

— การให้ลงบันทึกประวัติความชอบ

๙. การกำจัดสาเหตุที่ก่อให้เกิดการเสียขวัญ

ควรจะได้ทราบถึงสาเหตุที่ก่อให้เกิดการเสียขวัญขึ้นได้ แล้วคอยระมัดระวังป้องกันมิให้เกิดขึ้น หากมีเกิดขึ้นประการใดแล้วก็ทำการแก้ไขปรับปรุงเพื่อขจัดสาเหตุดังกล่าวให้หมดสิ้นไป

สาเหตุที่ก่อให้เกิดการเสียขวัญแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

— การปกครองที่เสื่อมเสีย ไร้ระเบียบวินัย

— บุคคลในกลุ่มผู้บังคับบัญชาเป็นคนที่มีนิสัยเลวร้าย แม้เพียงคนเดียวก็ตาม

— การแตกสามัคคีภายในระหว่างบุคคลในกลุ่มผู้บังคับบัญชา

— ความเป็นอยู่ของผู้ใต้บังคับบัญชาที่ขาดการบำรุงในด้านสวัสดิการ หรือมิได้รับความสุขสบายตามที่ควร
— ผู้ใต้บังคับบัญชามิได้รับความเป็นธรรม จากบุคคลในกลุ่ม ผู้บังคับ บัญชาในกรณีที่สำคัญ ๆ
— ปริมาณงานที่ผู้ใต้บังคับบัญชา จะต้อง ปฏิบัติ มีมาก และ หนัก เกินไป เป็นประจำ
— ระเบียบปฏิบัติงานมีระบบยุ่งยากแก่การปฏิบัติมากเกินไป
— งานที่ปฏิบัติเป็นงานที่เสี่ยงอันตรายมาก แต่ไม่มีการให้ผลตอบแทนเท่าที่ควร
— ผู้ใต้บังคับบัญชาถูกข่มเหงรังแกได้รับภัยในกรณีต่าง ๆ อยู่บ่อย ๆ และผู้บังคับบัญชาไม่อาจป้องกันช่วยเหลือได้
— ผู้ใต้บังคับบัญชามีความหวาดกลัวภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัวและไม่อาจป้องกันต่อสู้ได้
— ผู้ใต้บังคับบัญชาถูกชักจูงยุแหย่ให้แตกแยกกัน และมอง ผู้บังคับ บัญชาไปในแง่ร้าย
— หน่วยถูกบ่อนทำลายทางด้านจิตใจ

๑.๐ การปลุกใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้เข็มแข็งและเกิดกำลังใจในการปฏิบัติงาน

— อบรมเขาให้มีความรู้สึกรักชาติ, เกียรติ, วินัย, ความกล้าหาญ, การเสียสละ
— อบรมให้เขากล้าหาญอดทน โดยระลึกนึกถึงและเอาตัวอย่างตามบรรพ-บุรุษ ซึ่ง สามารถ ดำรง รักษา เอก ราช ของ ประเทศ ชาติไว้ได้ ด้วย ความกล้าหาญ อดทนต่อความลำบากยากเข็ญด้วยประการทั้งปวง โดยไม่ท้อถอย
— อบรมให้เขามีความเข้มแข็งทั้งกายและจิตใจ โดยดูตัวอย่างในความปรีชาสามารถของบุคคลสำคัญของประเทศชาติบางคนตามประวัติศาสตร์

— ชี้แจงให้ผู้ใต้บังคับบัญชารู้ตัวอยู่เสมอว่า การป้องกันรักษาประเทศชาตินั้น จะพึ่งพาอาศัยชาติอื่นช่วยได้เพียงใดหรือไม่ ไม่มีความแน่นอนและบริสุทธิ์ใจเท่าพวกเราเอง

— ชี้แจงให้เขา นึกถึงว่า ประเทศชาติ ของ เรา ยังมี ความ เจริญ ล้า หลัง มาก ยังต้องการความร่วมมือในการปฏิบัติงานจากพวกเราอีกมาก ให้ทุกคนกลมเกลียว และช่วยกัน เพื่อให้ประเทศชาติก้าว หน้าทัดเทียมประเทศชาติอื่น ๆ

— ชี้แจงให้เขาเข้าใจว่า การปฏิบัติงานต่าง ๆ ขอให้ถือว่า เป็นการทำเพื่อส่วนรวม แม้ทำแล้วมิได้รับผลตอบแทน ก็อย่าได้ท้อถอย

— ชี้แจงให้เขารู้ตัวว่าผู้ที่ไม่หวังดีต่อรัฐบาล, ประเทศชาติ นั้น ยังมีอยู่และคอยหาโอกาสทำความเสียหายและชักจูงให้คนในพวกเราหลง เข้าใจผิดคิดเกลียดชังรัฐบาลและก่อเรื่องเสียหายขึ้นอยู่เสมอ จึงอย่าได้หลงเชื่อและต้องช่วยกันกำจัดบุคคลดังกล่าวนี้

— อบรมชี้แจงให้เขามีความเชื่อมั่นต่อผู้บังคับบัญชาทุกระดับ และเชื่อมั่นต่อรัฐบาล

— จัดให้เขาได้เข้ารับการฝึกศึกษาอบรม ให้ได้รับความรู้ใหม่ ๆ ทางทฤษฎีและภาคปฏิบัติในการปฏิบัติงานของหน่วย ตลอดทั้งด้านยุทธวิธี ในการป้องกันต่อสู้ศัตรูด้วย

— จัดให้เขาได้เข้ารับการฝึกศึกษาอาวุธยุทโธปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ใหม่ ๆ ที่มีคุณภาพสูง และให้ทำการฝึกซ้อมให้เกิดความคึกคักและมีความชำนาญในการใช้อยู่เสมอ แต่อย่าให้บ่อยเกินไปจนเขาเกิดความเบื่อหน่าย

ตอนที่ ๔ เครื่องส่งเสริมผู้นำ

๑. การรู้จักใช้จิตวิทยาต่อผู้ใต้บังคับบัญชา

การใช้จิตวิทยา ในที่นี้หมายถึงการดำเนินการต่าง ๆ ซึ่งหวังผลทางด้านจิตใจที่ก่อให้ผู้เกี่ยวของ (ผู้ใต้บังคับบัญชา) เกิดความเลื่อมใส พอใจ-นิยม-เชื่อพึ่ง และเข้าสู่ความมุ่งหมายของเราด้วยความเต็มใจโดยมิได้หวังสินจ้างรางวัล

การใช้จิตวิทยาต่อผู้ใต้บังคับบัญชา มีข้อควรทราบและปฏิบัติดังนี้ : —

๑. เราต้องเป็น ผู้ปฏิบัติตนให้ ดีอยู่เสมอ (ให้มี คุณ สมบัติ ตาม ลักษณะ แห่งความเป็นผู้นำ) เพื่อดึงความเลื่อมใสเชื่อถือจากผู้ใต้บังคับบัญชา

๒. ต้องเอาใจใส่ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทราบ สภาพความ เป็นอยู่ และ ทุกข์สุขของผู้ใต้บังคับบัญชาโดยทั่วถึง

๓. เราต้องทราบเรื่องราวของผู้ใต้บังคับบัญชาให้ดีโดยตลอด โดยต้องทราบคุณวุฒิ, ภาวะทางจิตใจ, นิสัย ใจคอ ของ ผู้ใต้ บังคับ บัญชา อยู เสมอ เกี่ยวกับ : —

— ความรู้, ความสามารถ, ปมเขื่อง, ปมด้อย

— ความทุกข์ เดือดร้อน ความกดดันที่ผู้ใต้บังคับบัญชาประสพอยู่

— ความสุข ความสะดวก สบาย

— ความแตกแยกขุ่นเคืองระหว่างกันเอง และสาเหตุที่ก่อให้เกิดขึ้น

— ความพอใจ ชอบ รัก เคารพนับถือ ที่มีต่อใครหรืออะไร, ที่ไหนด้วย

— ความไม่พอใจ เกลียดชัง, ขุ่นเคือง, อาฆาตแค้น ที่มีต่อใคร หรืออะไร, ที่ไหน, ด้วยเหตุใด

— พฤติการณ์ที่กระทำอยู่เสมอทั้งในด้านดีและด้านเสีย

๔. การปฏิบัติของเราต่อผู้ใต้บังคับบัญชา โดยปกติควรกระทำในแนวที่มีผู้ใต้บังคับบัญชา พอใจ นิยม ชมชอบ หรือทำโดยหวังผลเพื่อความสุข

สนุก สะดวก สบาย สงบเรียบร้อย และประโยชน์ของผู้ใต้บังคับบัญชาส่วนรวม

๕. หลีกเลี่ยงการปฏิบัติที่อาจมีส่วนทำให้เกิดผลไปในทางที่ไม่เหมาะสมต่อสภาพความเป็นอยู่ หรือขัดต่อประเพณีนิยม, ความเคารพนับถือทางศาสนาหรือบุคคล, ผลประโยชน์ และความปลอดภัย ของผู้ใต้บังคับบัญชา เท่าที่จะทำได้และไม่ขัดต่อความมุ่งหมายของเรา

๖. ความซื่อต่อกัน เข้าใจซึ่งกันและกัน เห็นอกเห็นใจกัน เป็นเครื่องช่วยก่อให้เกิดความซื่ออันบริสุทธิ์ใจ ซึ่งเป็นรากฐานแห่งความเชื่อถือ, เชื่อใจ, เชื่อฟัง และเชื่อมั่น

๗. การแสดงออกทางด้านจิตใจต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ต้องแสดงออกให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเห็นว่าเรากระทำด้วยน้ำใสใจจริง หากผู้ใต้บังคับบัญชาเห็นว่าเรามิได้แสดงออกด้วยความจริงใจ เขาก็ย่อมมีความรู้สึกเชื่อถือเราไม่ถึงขนาดที่ควร

๘. การใช้จิตวิทยาต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ควรใช้โดยมิให้ผู้ใต้บังคับบัญชารู้ตัวจะได้ผลดีกว่าที่เขารู้ตัว

๙. ผู้ใต้บังคับบัญชามีจำนวนมาก ระดับความรู้ความนึกคิดจิตใจไม่สม่ำเสมอกัน ความคิดเห็นแตกแต่งกันไปเป็นหลายกลุ่ม เราจะต้องรับฟังความคิดเห็นของทุกกลุ่ม แต่น้ำหนักการรับฟังย่อมอยู่ที่กลุ่มใหญ่ ถึงแม้จะมิเข้าแนวทางที่ถูกต้องตรงความมุ่งหมายของเราก็ตาม แล้วค่อย ๆ ชักจูงความคิดเห็นกลุ่มใหญ่นั้นให้เข้าแนวทางตามเหตุผลที่ถูกต้อง ความคิดเห็นกลุ่มเล็ก ๆ ก็จะตามลงรอยกันไป แล้วค่อย ๆ ชักจูงความคิดเห็นดังกล่าวให้เข้าแนวตามความมุ่งหมายของเราต่อไป

๑๐. การปฏิบัติใด ๆ ไม่ว่าในด้านดีหรือด้านเสียที่มีต่อบุคคล ในครอบครัวหรือบุคคลที่เคารพนับถือของผู้ใต้บังคับบัญชา ย่อมมีผลถึงผู้ใต้บังคับบัญชาด้วย

๑๑. ใคร ๆ ก็ไม่ชอบถูกดูหมิ่นเหยียดหยาม หากเราจะดุว่าผู้ใต้บังคับบัญชาก็ต้องระมัดระวังอย่าให้ถ้อยคำมีความหมายที่มีส่วนเป็นการดูหมิ่น

เหยียดหยามผู้ใต้บังคับบัญชา และพาดพิงไปถึงบุคคลในครอบครัวหรือผู้ที่เคารพนับถือของเขาได้

๑๒. การถูกดุว่าย่อมเป็นสาเหตุให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความรู้สึกขุ่นเคือง ไม่พอใจ แต่ถ้าได้มีการ ชี้แจงให้ทราบ ถึง ความ เสีย หาย ใน การ บก พร่อง ผิดพลาดของเขาและสอนให้เขาทราบข้อปฏิบัติที่ถูกที่ควรแล้ว เขาย่อมเข้าใจและไม่มีความขุ่นเคือง

๑๓. การแสดงออกจิตใจที่ต่ำหรือเสื่อมทราม และมารยาทที่เลวร้าย ย่อมเป็นที่รังเกียจ, เกลียดชังของผู้ที่ได้พบเห็น แม้แต่ผู้ใต้บังคับบัญชาของตนเอง และนัยตรงกันข้าม การแสดงออกจากจิตใจที่สูงและมารยาทที่ดีงามมีสัมมาคารวะอันควร ก็ย่อมที่เลื่อมใสนิยมชมชอบแก่ผู้ที่พบเห็นตลอดทั้งผู้ใต้บังคับบัญชา

๑๔. การปฏิบัติที่เป็นการเอาใจผู้ใต้บัง คับบัญชา เพื่อ หวังได้ รับความ นิยมแก่ตนโดยมิได้นึกถึงผลทางราชการ ย่อมเป็นการปฏิบัติที่เห็นแก่ตัว และผู้ใต้บังคับบัญชาจะเกิดมีความสำคัญผิดและได้ใจ (เหลิง) อาจจะทำให้เกิดความยุ่งยากขึ้น และเสียหายแก่การปกครองภายหลังได้

๑๕. แนวการปฏิบัติที่ช่วยให้ได้ทางจิตวิทยา

— การดำเนินการด้วยวิธีต่าง ๆ ส่วนใหญ่ในการบำรุงขวัญ ดังกล่าวในข้อ ๓.๗

— การแสดงอัธยาศัยใจคอที่ดี การปฏิบัติตนดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา หรือบุคคลในครอบครัว

— การให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนได้ร่วม แสดง ความ คิดเห็น ใน การ งานหรือกิจการบางอย่างของหน่วยด้วยตามควร

— การให้เกียรติแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาในโอกาสอันควร

— การจัดให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีหน้ามีตา ในงานทางราชการ หรือสังคมอันควร

— การ กระ ทำ ที่มี ส่วน ช่วย ปลด เปลื้อง ความทุกข์ เดือด ร้อน ของผู้ใต้บังคับบัญชา
— การเยี่ยมเยียนผู้ใต้บังคับบัญชา, บุคคลในครอบครัว หรือบุคคลที่เคารพนับถือของผู้ใต้บังคับบัญชา ในโอกาสที่เขาเจ็บป่วย, ประสพเหตุอันตรายเดือดร้อน หรือในโอกาสตามประเพณีนิยม
— การมีความเห็นพ้องหรือสนับสนุนความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา
— การเข้าร่วมสังคม เล่นกีฬา เกมหย่อนใจ กับผู้ใต้บังคับบัญชาตามควร
— การช่วยเหลือ ในกรณี ส่วนตัว ประการต่าง ๆ ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาในทางที่ควร
— การอบรม สั่งสอน แนะนำ เตือนสติ ผู้ใต้ บังคับ บัญชา หรือ บุคคล ในครอบครัวของเราในกรณีอันควร
— การไม่เอาเปรียบต่อผู้ใต้บังคับบัญชาหรือบุคคลในครอบครัว ของเขาเป็นปกติวิสัย
— การยอม เสียสละ ในบางโอกาส บางกรณี เพื่อ ประโยชน์ ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาหรือส่วนรวม
— การแสดงความรู้ความสามารถพิเศษในศิลป์บางอย่าง เช่น (ดนตรี, ร้องเพลง, ฟ้อนรำ, การแสดงอื่น ๆ ฯลฯ) ให้ประจักษ์แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา
— การเล่นกีฬาได้ดีในประเภทที่ผู้ใต้บังคับบัญชาและประชาชนนิยม
— การรู้จักผ่อนผันและให้อภัย
— คุณงามความดี, เกียรติประวัติ ที่ได้สร้างไว้ตลอดมา

๑๖. การสร้างและรักษาเกียรติ

ควรจะได้เข้าใจไว้ก่อนว่า "เกียรติ" คืออะไร หรือมีความหมายอย่างไร

เกียรติ หมายถึงผลแห่งการเป็นคนดีมีสมบัติหรือคุณวุฒิเด่นจนคน ทั้งหลายเลื่องลือกันและให้ความนับถือยกย่องสรรเสริญ หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า

เกียรติ คือ ความนับถือยกย่องสรรเสริญที่คนทั้งหลายให้แก่บุคคลที่เป็นคนดีมีคุณสมบัติ หรือคุณวุฒิเด่นจนเป็นที่เลื่องลือกัน

เกียรติ เป็นเรื่องที่คนอื่นทั้งหลายให้แก่เรา ถ้าเราเป็นคนดีมีคุณสมบัติหรือคุณวุฒิเด่นดังกล่าวแล้ว มิใช่เราจะให้แก่ตัวเราเอง แต่เมื่อเราเป็นบุคคลที่มีเกียรติแล้วเราจะต้องรักษาเกียรติของเราไว้ตลอดไป

การสร้างเกียรติ

เกียรติ จะมีขึ้นได้ด้วย:—

๑. เป็นคนดี โดย — ปฏิบัติตนดี
— ปฏิบัติต่อผู้อื่นดี

๒. มีคุณสมบัติหรือคุณวุฒิเด่น โดย — มีความรู้ดี
— มีความสามารถดี

การสร้างเกียรติ จึงเป็นเรื่องที่ต้องสร้างตัวของเราให้เป็นดังนี้:—

๑. เป็นผู้ปฏิบัติตนดี
๒. เป็นผู้ปฏิบัติต่อผู้อื่นดี
๓. เป็นผู้มีความรู้ดี
๔. เป็นผู้มีความสามารถดี

ถ้าเราได้ปฏิบัติดังกล่าว คือสร้างความดี ๔ ประการข้างต้นนี้แล้วผู้อื่นก็จะเลื่องลือกัน และยกย่องสรรเสริญเรา คือให้เกียรติแก่เรา

การสร้างเกียรตินั้น เราสร้างความดีดังกล่าวนี้ได้ผลโดยคนทั้งหลายให้เกียรติแก่ตัวเรา แต่ย่อมมีผลได้เกียรติไปถึงหน่วยด้วย เมื่อแต่ละคนช่วยกันสร้างความดีดังกล่าวอยู่เสมอ ก็เท่ากันช่วยกันสร้างเกียรติให้แก่หน่วยด้วย

การรักษาเกียรติ

๑. ประพฤติและปฏิบัติดีเช่นเดียวกับการปฏิบัติในการสร้างเกียรติตลอดไป
๒. ไม่กระทำเสื่อมเสียในทางเลวร้ายใด ๆ ทั้งสิ้น

๓. ระมัดระวังผู้อื่นก่อเรื่องและดึงให้เราเข้าสู่การกระทำที่เลว ร้ายด้วย ประการทั้งปวง ไม่ว่าจะเป็นการกระทำโดยเจตนาหรือประมาท หรือรู้เท่าไม่ถึงการอย่างใดหรือไม่ก็ตาม

๔. ระวังป้องกันการบ่อนทำลายทางด้านจิตใจต่อหน่วยของเราอยู่เสมอ

๕. ระมัด ระวัง ป้องกัน หน่วย และคนใน หน่วยของเรามิ ให้ถูก กระทำให้เสียหายใด ๆ อันอาจก่อให้เราถูกเหยียดหยามดูแคลนจากคนทั่วไปได้เป็นอันขาด

๖. ป้องกันควบคุมดูแลมิ ให้คนในหน่วยของเรา กระทำความ เสื่อมเสียเลวร้ายไม่ว่าประการใด ๆ ทั้งสิ้น

๗. ชี้แจงอบรมให้ทราบทั่วกันว่าทุกคนที่อยู่ในหน่วยหรือในบริเวณที่ตั้งหน่วยของเรามีหน้าที่และมีส่วนรวมและช่วยกันในการป้องกันรักษาเกียรติของหน่วย

๓. มารยาทของผู้นำ

ผู้นำจะต้องมีมารยาทอันดีงามอยู่เสมอ

มารยาท คือ การแสดงออกทางอาการและวาจาที่ดีงาม

มารยาท แสดงออกได้ทาง:-

— อาการ

— การแต่งกาย ซึ่งปรากฏให้คนอื่นทราบได้

— วาจา

มารยาทของผู้นำ

๑. ต้องระวังการแสดงออกทุก ๆ ทาง มิ ให้ขัดต่อ:-

— ประเพณีของบุคคลที่อยู่ร่วมในที่นั้น

— ความนิยมให้เกียรติต่อกัน

— ระเบียบและข้อห้ามแห่งสังคมในที่นั้น

— ความงดงามเรียบร้อย,ความสงบเงียบในที่นั้น

— การแต่งกายตามสังคมกำหนด

๒. ต้องมีคารวะต่อ

— บุคคล ตามควร

— สถานที่ ตามแบบแผนประเพณี

— วัตถุตามกำหนด

๓. มีการให้เกียรติแก่

— บุคคลสำคัญของบ้านเมือง

— บุคคล ที่มีแบบแผนกำหนดไว้

— บุคคล ผู้มีอาวุโส

— สุภาพสตรี

๔. ท่าทาง

— ปล่อยตามธรรมชาติ ให้ดูเรียบร้อย

— หลีกเลี่ยงอาการเย่อหยิ่งยะโสมึนชา

— นอบน้อมตามควรแก่ฐานะบุคคล

๕. วาจา

— หนักแน่น ชัดเจน

— พูดให้คนฟังทันทุกถ้อยคำ

— น้ำเสียงเรียบ นุ่มนวล ไม่ห้วน

— อ่อนโยน เรียบร้อย ไม่กระด้าง

๖. ถ้อยคำ

— สุภาพ ไม่หยาบคาย ไม่ด่า บริภาษใคร

— ไม่เหยียดหยามดูแคลน เสียดสีใคร

— ตรงไปตรงมา ไม่สำบัดสำนวน

๔. อุดมคติของผู้นำ

๑, รักษาเกียรติของตัวและของหน่วยอยู่ตลอดเวลา

๒. ทำงานเพื่อหน่วยหรือราชการส่วนรวม มิใช่เพื่อตนเอง หรือบุคคลหนึ่ง

๓. คิดในแง่ดีไว้ก่อน

๔. ไม่เอาเปรียบผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้น้อย

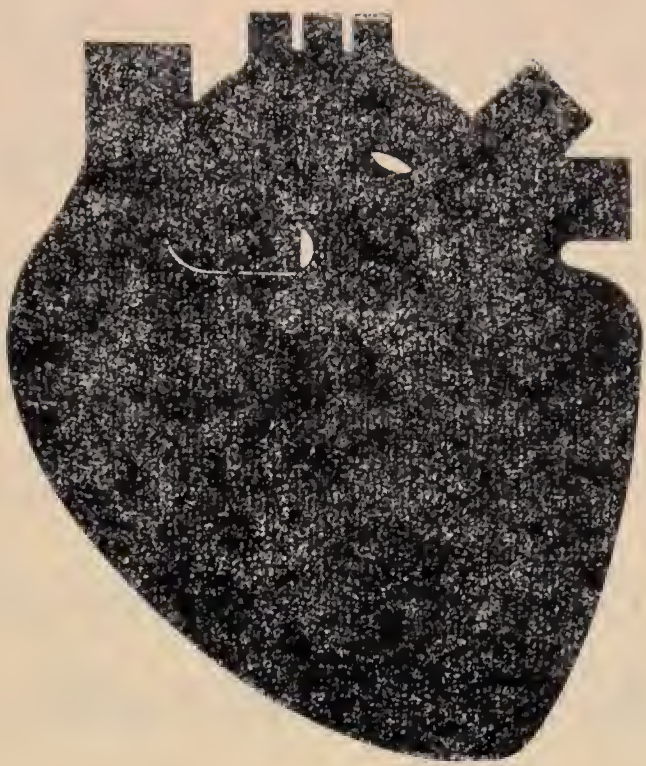
๕. จะอยู่ที่ใดก็ตาม พยายามทำงานอย่างเต็มที่เสมอ

๖. รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงานโดยไม่ถือตนเองเป็นใหญ่

๗. สนับสนุนคนดี ใครไม่ดีแก้ไข

๘. รู้จักขออภัย และให้อภัยในกรณีอันควร

๙. งานของหน่วยได้ผลดีเพราะความร่วมมือร่วมใจของผู้บังคับบัญชา และผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคน

เส้นเลือด หัวใจ ตีบแข็ง

นายแพทย์นิกิตต์ สำราจรวมผล

ภาวะสิ่งแวดล้อมของโลกในปัจจุบันนี้ ทำให้มนุษย์เราจำเป็นต้องเพิ่มประสิทธิภาพของการเคลื่อนไหวและการทำงานมากขึ้นเป็นเงาตามตัวทั้งนี้ เพื่อความอยู่รอด ซึ่งเป็นกฎทั่วไปของมนุษยชาติ โรคต่าง ๆ ที่พยายามคุกคามชีวิตมนุษย์อยู่ตลอดมา ก็ย่อมเปลี่ยนแปลงลักษณะของมันตามไปด้วย ในสมัยกลาง ประชากรของโลกหวาดกลัวต่อการระบาดของกาฬโรค ไข้ทรพิษ ไข้ไทฟอยด์ ฯลฯ เพราะโรคติดต่อเหล่านี้ได้ผลาญชีวิตประชากรชาวโลกไปเสียมากต่อมาก ต่อมาในศตวรรษที่ ๒๐ คือในปัจจุบันนี้ โรคติดต่อที่กล่าวถึงข้างบนนี้ ไม่เป็นที่หวั่นเกรงของประชากรชาวโลกอีกแล้ว เพราะวงการแพทย์สามารถกำจัด ป้องกัน และควบคุมมันได้ทั้งนี้เนื่องจากวิวัฒนาการทางการแพทย์ในสมัยนี้ และร่วมมือร่วมใจจัดตั้งองค์การอนามัยโลกขึ้น เพื่อควบคุมโรคเหล่านี้ เป็นต้น

โรคอันน่าสะพึงกลัวที่เกิดขึ้นมาในศตวรรษที่ ๒๐ สมควรที่มนุษย์เราจะหาทางป้องกันตัวเองรักษาได้ทันท่วงที ได้แก่ "เส้นเลือดหัวใจตีบแข็ง" นายแพทย์พอลวู้ด และนายแพทย์รัสเซ็ค แพทย์หัวใจ ผู้มีชื่อเสียงชั้นนำของสหรัฐอเมริกา เปรียบเทียบความรุนแรงของโรคนี้เสมือน "การระบาดของกาฬโรคในสมัยกลาง" เพราะปรากฏว่าอัตราตายของประชากรชาวโลกเนื่องจากโรคหัวใจประเภทนี้สูงขึ้นจนผิดสังเกต ยกตัวอย่างโรคเส้นเลือดหัวใจตีบแข็งนี้ ได้คร่าชีวิตประชากรชาวอเมริกาไปปีละมากกว่า ๖๐๐,๐๐๐ คน (หกแสนคน)

ตามสถิติทางแพทย์ในสหรัฐอเมริกา พบว่า ประชากรที่ถึงแก่กรรมทันทีอย่างคาดไม่ถึงหรือคาดฝัน โดยที่ไม่เคยปรากฏว่ามีร่องรอยของโรคต่าง ๆ มาก่อนเลย จะพบได้ในเมืองชิคาโก ระหว่างอายุ ๔๕–๕๔ ปี เป็นอัตรา ๒๕ เปอร์เซ็นต์ และระหว่างอายุ ๔๐–๔๙ ปี ที่เมืองบัลติมอร์ เป็นอัตรา ๑๗ เปอร์เซ็นต์ พวกที่ถึงแก่ความตายอย่างไม่คาดฝันนี่แหละ เช่น กำลังอยู่ในห้องน้ำ ในรถยนต์ อยู่ในงานปาร์ตี้ ก็ดี เมื่อมาวิเคราะห์ศพอย่างละเอียด ก็พบว่าสาเหตุการตายเนื่องจากเป็นโรคเส้นเลือดหัวใจตีบแข็ง และมีอัตราการตรวจพบสูงถึง ๔๔–๔๖ เปอร์เซ็นต์

สถิติของประเทศอื่น เกี่ยวกับโรคนี้ เช่น ประเทศในภาคพื้นยุโรป โดยเฉพาะประเทศในภาคพื้นสแกนดิเนเวีย ก็มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ เช่นกัน เช่นที่ประเทศอังกฤษในปี พ.ศ. ๒๔๖๔ มีจำนวนผู้ป่วยที่ถึงแก่กรรมด้วยโรคเส้นเลือดหัวใจตีบแข็งเพียง ๘๐๐ คน แต่ในปี พ.ศ. ๒๔๙๙ มีจำนวนสูงถึง ๔๕,๐๐๐ คน ปัจจุบันอัตราการเกิดโรคนี้ต่อจำนวนประชากรในประเทศเยอรมันนีตะวันตก–เดนมาร์ก–เนเธอแลนด์ เป็นอัตราส่วน ๓ ต่อ ๑๐๐๐ สำหรับประเทศไทยจากผลการตรวจผู้สูงอายุประจำปี พ.ศ. ๒๕๑๒ ของพนักงานและคนงานยาสูบในระหว่างอายุ ๕๐–๖๐ ปี มีจำนวนทั้งสิ้น ๘๐๐ กว่าคน ปรากฏว่า ได้พบโรคนี้ในระยะแรกที่ยังไม่ปรากฏอาการ เป็นจำนวนสูงถึง ๑๐ เปอร์เซ็นต์

ตามบทความข้างบนนี้ ท่านผู้อ่านจะเห็นได้แน่ชัดแล้วว่า โรคเส้นเลือดหัวใจตีบแข็งเป็นโรคที่ร้ายแรงเพียงใด ควรที่ประชากรชาวไทยจะได้หันมาสนใจที่จะศึกษาหาทางป้องกันและปฏิบัติตัวเองเพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดโรคนี้ ผู้เขียนจะได้หยิบยกขึ้นมาเพื่อเป็นแนวทางให้ได้รับความรู้พอเป็นสังเขป ตามหัวข้อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. โรคเส้นเลือดหัวใจตีบแข็ง คืออะไร ?

เป็นโรคที่เกิดขึ้นเนื่องจาก ความพิการบกพร่องของเหล่าบรรดาเส้นเลือดที่มาเลี้ยงหัวใจ ส่วนใหญ่เกิดจากความเสื่อมโทรมในตัวเส้นเลือดเหล่านั้น หัวใจของมนุษย์เราย่อมต้องการอาหารและอ๊อกซิเจนมาเลี้ยงดู เพื่อจะได้มีพลังสำหรับการทำงานได้เต็มที่เช่นเดียวกับอวัยวะอื่น ๆ ในร่างกาย อาหารและอ๊อกซิเจนเหล่านี้ถูกนำมาโดยสม่ำเสมอ และพร้อมที่จะเพิ่มมากขึ้นเมื่อเวลาออกกำลัง หรือลดน้อยลง เช่นในเวลามีความต้องการพักผ่อนนอนหลับเป็นต้น วัตถุดิบได้แก่อาหารและอ๊อกซิเจนถูกนำมาโดยเส้นเลือดที่ไหลผ่านเส้นเลือดที่มาเลี้ยงหัวใจนั่นเอง โรคนี้จะเกิด

ขึ้นได้ต่อเมื่อมีความบกพร่องเกิดขึ้นที่เส้นเลือดที่มาเลี้ยงหัวใจ มีผลทำให้เกิดการแคบ การตีบ หรือตันขึ้น หัวใจย่อมขาดเลือดที่มาหล่อเลี้ยง และแน่นอนที่สุดก็ย่อมขาดอาหารและอ็อกซิเจนที่จะไปหล่อเลี้ยงเพียงพอ ขาดพลังงานที่จะทำงาน การทำงานของหัวใจก็ย่อมไม่ได้ดีเท่าที่ควร จึงทำให้เกิดโรคนี้ขึ้น ความรุนแรงของโรคจะมีมากน้อยแค่ไหน ก็สุดแท้แต่ว่าหัวใจขาดเลือดมากหรือน้อย ถ้าขาดเลือดมาเลี้ยงมาก และเป็นอย่างปัจจุบัน หัวใจจะหยุดทำงานลงทันที ผลลัพธ์ก็คือ ผู้ป่วยจะถึงแก่กรรมอย่างปัจจุบัน สุดความสามารถของแพทย์จะเยียวยาได้ทัน ดังที่บางท่านได้เคยประสบเห็นมาด้วยตา หรือตามข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์บ่อย ๆ

อนึ่ง สาเหตุโดยตรงของการเกิดโรคนี้ ก็เนื่องจากมีไขมันเกาะอยู่ตามผนังของหลอดเลือดนั่นเอง เปรียบเสมือนท่อน้ำที่เก่าและขึ้นสนิม การไหลของน้ำไม่สะดวกฉันใด การไหลเวียน

รูปที่ 1. แสดงสภาพของเส้นเลือดต่าง ๆ ที่มาเลี้ยงหัวใจ จะเห็นว่า บางเส้นมีลักษณะตีบตัน ตามลูกศรชี้

ของเลือดในเส้นเลือดเหล่านี้ ก็ย่อมไม่สะดวกฉะนั้น วันดีคืนดีเลือดที่ไหลผ่านลำมากอยู่แล้ว ก็หยุดเนื่องจากเลือดจับตัวกันเป็นก้อนเลือดอุดตันขึ้น ทำให้เกิดอาการของโรคน้อย หรือมาก แล้วแต่กรณีดังกล่าวข้างต้น

เหตุผลที่พากันค้นคว้าว่า สาเหตุที่ทำให้ไขมันเกาะตามผนังเส้นเลือดได้มากมาย บางครั้งก็เร็ว บางครั้งก็จับอยู่ช้า ยังไม่มีผู้ใดทราบแน่ชัด แต่ก็พอประมวลสรุปได้ว่า เนื่องจากสาเหตุหลาย ๆ อย่างมารวมกัน อาทิเช่น

ก) สูบบุหรี่จัด

ข) ดื่มเครื่องดื่มประเภทแอลกอฮอล์จัด

ค) มีความตึงเครียด ตื่นเต้น ในจิตใจอยู่ตลอดเวลา

ง) หมกมุ่นแต่การงานประเภทนั่งโต๊ะมากเกินไป จนลืมออกกำลังกายเป็นประจำ

จ) น้ำหนักตัว อ้วนมากเกินไป โดยเฉพาะน้ำหนักที่เกิน ๓๐% ของน้ำหนักตัวที่ควรจะเป็นเมื่อเทียบกับอายุ และรูปร่าง

ฉ) มีโรคข้อประจำตัว ได้แก่โรค "เก๊าท์" ซึ่งมักจะมีกรดยูริคในเลือดสูง และปล่อยให้สูงมากกว่า ๗.๕ ม.ก. เปอร์เซ็นต์

ช) มีโรคแรงดันเลือดสูง ซึ่งเป็นโรคประจำตัวอยู่นานพอสมควรแล้วปล่อยปละละเลยไม่สนใจที่จะรักษา ปล่อยให้ความดันเลือดสูงเกิน ๑๖๕ ซีสโตลิค ม.ม. ปรอท และ ๙๕ ไดแอสโตรลิค ม.ม. ปรอท

ซ) มีไขมันในเลือดสูง ระดับของ โฆเลสเตอรอลในเลือด ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกรดไขมันชนิดอิ่มตัว มีจำนวนเกิน ๒๗๕ ม.ก. เปอร์เซ็นต์ ผู้ป่วยที่มีระดับของไขมันในเลือดสูงอาจจะพบได้ในโรคกรรมพันธุ์บางชนิด โรคเบาหวาน โดยเฉพาะคนไข้ที่เป็นโรคเบาหวานแล้วปล่อยให้น้ำตาลในเลือดสูงเกิน ๑๘๐ ม.ก. เปอร์เซ็นต์อยู่ตลอดเวลา อัตราการเกิดโรคเส้นเลือดหัวใจตีบแข็งในคนจำพวกนี้จะมีอัตราสูงกว่าธรรมดาสองถึงสี่เท่า

สาเหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้ไขมันในเลือดสูง ก็ได้จากการรับประทานอาหารประจำวันมีไขมันสัตว์เป็นส่วนใหญ่ เช่น ไขวัว มันไก่ มันเป็ด มันห่าน น้ำมันหมู ไก่ตอน หมูสามชั้น ไก่ย่างไฟแดง เป็ดย่างไฟแดง ฯลฯ พวกอาหารเหล่านี้มีกรดไขมันชนิดอิ่มตัว ซึ่งต่างกับน้ำมันที่อยู่ในพวกพืช เป็นพวกกรดไขมันชนิดไม่อิ่มตัว ยกเว้นน้ำมันมะพร้าว เป็นน้ำมันชนิดเดียวที่มีกรดไขมันชนิดอิ่มตัว

๒. อายุและเพศของการเกิดโรค

โรคเส้นเลือดหัวใจตีบแข็ง จะพบได้ส่วนใหญ่ในอายุ ๔๐ ปีขึ้นไปพบมากที่สุดในระหว่างอายุ ๕๐ ถึง ๕๙ ปี ๓๙ เปอร์เซ็นต์ และระหว่างอายุ ๖๐ ถึง ๖๙ ปี ๒๗.๕ เปอร์เซ็นของจำนวนผู้ป่วยทั้งหมด ส่วนผู้ที่อายุต่ำกว่า ๔๐ ปีมีประมาณ ๕.๔ เปอร์เซ็นต์ ผู้เขียนมีโอกาสได้พบผู้ป่วย ๑ รายที่เป็นโรคนี้ มีอายุน้อยที่สุดเท่าที่เคยพบมา คือ ๓๑ ปี

พวกที่พบว่าเป็นโรคนี้ในอายุน้อย ๆ มักจะมีรายงานมาจากบรรดาทหารอเมริกันที่ออกรบในเกาหลีและเวียดนามใต้ จากการตรวจศพทหารอเมริกันในสงครามเกาหลีไม่ว่าจะถึงแก่กรรมด้วยสาเหตุใดก็ตาม อายุเฉลี่ยประมาณ ๒๐ ปี พบว่ามีเส้นเลือดที่ไปเลี้ยงหัวใจเกิดการตีบแข็งถึง ๗๓ เปอร์เซ็นต์ ในกลุ่มพวกนักบินอายุเฉลี่ย ๒๗.๓ ปี ก็พบว่าสูงถึง ๕๖.๔ เปอร์เซ็นต์ ปรากฏการณ์เช่นนี้ทำให้เข้าใจว่า น่าจะเนื่องมาจากความตึงเครียดของร่างกายและจิตใจมีผลสะท้อนทำให้ไขมันไปจับตามหลอดเลือด และทำให้หลอดเลือดแข็งและตีบเร็วกว่าปกติ

สำหรับในเรื่องของเพศที่เกี่ยวข้องกับโรคนี้ พบว่า เพศหญิงและเพศชายจะเป็นโรคเส้นเลือดหัวใจตีบแข็งได้เท่ากัน มียกเว้นในบางประเทศ เช่นที่ ไอร์แลนด์ ปรากฏว่าพบโรคนี้ในเพศชายสูงกว่าเพศหญิง สันนิษฐานว่า เนื่องมาจากที่ชาวไอร์แลนด์ผู้ชายสูบบุหรี่มากกว่าผู้หญิง ๓ เท่า

ในประเทศไทยเรา สถิติที่แน่นอนยังไม่มี แต่ตามเหตุผล เพศชายควรจะมีอัตราสูงกว่าเพศหญิง เพราะเพศชายสูบบุหรี่–ดื่มแอลกอฮอล์มากกว่า รวมทั้งความรับผิดชอบในหน้าที่การงานต่าง ๆ ก็มีมากกว่า ในวัยก่อนหมดประจำเดือน เพศหญิงจะเป็นโรคนี้น้อยกว่าเพศชาย แต่เมื่อถึงวัยหมดประจำเดือน หรือผู้หญิงที่ได้รับการผ่าตัดรังไข่ออกทั้งสองข้าง สถิติของการเป็นโรคนี้ในเพศหญิงจึงขึ้นมาใกล้เคียงกับเพศชาย ซึ่งก็อธิบายได้ว่า เนื่องจากผลของฮอร์โมนในรังไข่เปลี่ยนแปลง ที่เรียกว่าเอสโตรเจ่นทำให้ไขมันในเลือดสูงขึ้น และไปจับตามผนังเส้นเลือดได้ง่าย

๓. อาการของโรค

โรคเส้นเลือดหัวใจตีบแข็งจะมีอาการแบ่งออกเป็น ๔ ระยะ อาจจะต่อเนื่องกัน เพิ่มความรุนแรงขึ้นตามลำดับ หรืออาจจะเกิดขึ้นได้ทันทีในระยะหนึ่งระยะใดของอาการที่กล่าวไว้ข้างล่างนี้ก็ได้

ก. ระยะที่ไม่ปรากฏอาการ

ข. ระยะอาการแองไจน่าทรวงอก

ค. ระยะกลุ่มอาการก่อนกล้ามเนื้อหัวใจตาย

ง. ระยะกล้ามเนื้อหัวใจตาย

ก. ระยะที่ไม่ปรากฏอาการ

เป็นการยากที่ผู้ป่วยจะรู้สึกตัวเอาว่า เกิดโรคนี้ขึ้นแล้ว ยกเว้นจะมีความสนใจในสุขภาพของตัวเองเป็นพิเศษ แพทย์ผู้ที่ตรวจร่างกายโดยทั่วไปสงสัย เช่น มีชีพจรเต้นเร็วกว่าปกติ ทั้ง ๆ ที่มิได้ออกกำลังมากมายนัก จึงสั่งให้ตรวจด้วยคลื่นไฟฟ้าหัวใจ (อี.ซี.จี.) จึงไปพบโรคนี้เข้า

อนึ่ง มีวิธีการตรวจที่ละเอียดลงไปอีกเกี่ยวกับดูสภาพของเส้นเลือดที่เลี้ยงหัวใจในระยะนี้ เป็นการตรวจพิเศษ เรียกว่า "แสตนดารด์ทูเสตปเทสท์" (Standard Two–steps Test) และ "แอนน้อกซีเมียเทสท์" (Anoxaemia–Test) วิธีทั้งสองนี้สามารถทำให้แพทย์ลงความเห็นได้ว่า ผู้รับการตรวจเป็นโรคเส้นเลือดหัวใจตีบแข็งหรือไม่ ในระยะแรกที่ยังไม่ปรากฏอาการ

ระยะนี้ถ้าพบว่าเป็นโรคนี้ เป็นระยะที่ดีที่สุดของการเริ่มรักษาและระวังป้องกัน ซึ่งนอกจากจะมีผลมิให้โรคลุกลามไปแล้ว ยังมีโอกาสที่จะหายได้มากอีกด้วย อีกทั้งสภาพทางเศรษฐกิจของผู้ป่วยก็จะดี เพราะการรักษาจะไม่สิ้นเปลืองเงินทองมากนัก

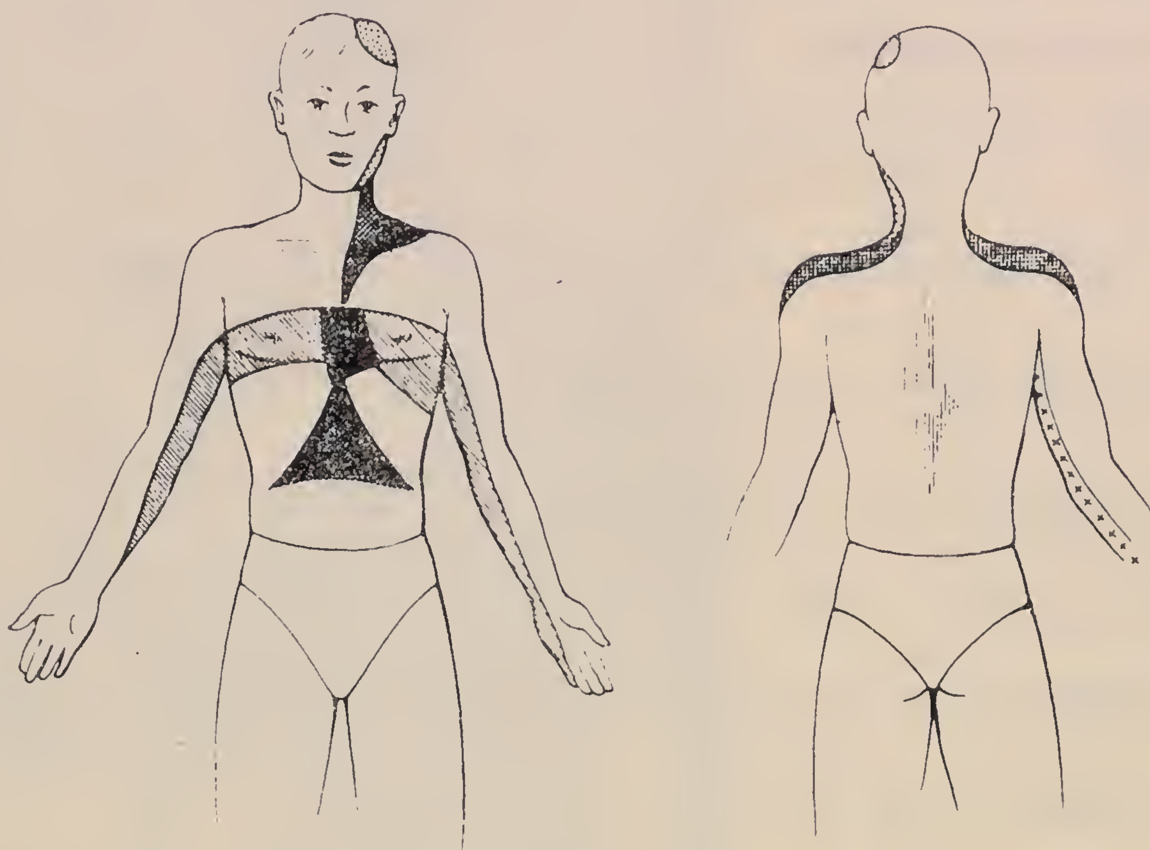
วิธีการที่ผู้ป่วยสมควรจะปฏิบัติในระยะนี้ก็คือ ควรพักผ่อนให้พอเพียง อย่างน้อยไม่ต่ำกว่า ๕ ชั่วโมง ถ้าติดบุหรี่ แอลกอฮอลล์ พยายามเลิก โดยค่อย ๆ ลดจำนวนหรือปริมาณลงมา อย่าลดฮวบฮาบ เพราะจะมีอาการเกิดจากการหยุดบุหรี่หรือหยุดเหล้าทันทีได้ เช่นหงุดหงิดใจ นอนไม่หลับ ฝันร้าย เป็นต้น

และถ้าพบมีไขมันในเลือดสูง ก็ควรจะควบคุมอาหารให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ ถ้าไขมันในเลือดสูงมาก ผู้เขียนเคยพบได้สูงถึง ๒๐๐ ม.ก. เปอร์เซ็นต์ แพทย์ก็อาจจะให้ยาลดไขมันในเลือดก็ได้ สุดแท้แต่แพทย์จะเห็นสมควร

ข. ระยะการแองไจน่า :

ระยะนี้ผู้ป่วยจะรู้สึกผิดสังเกตและจะมาปรึกษาแพทย์ อาการที่ผู้ป่วยรู้สึกนั้นก็คือ "ปวด" ที่บริเวณหน้าอก ส่วนใหญ่หน้าอกเบื้องซ้าย หรือมิฉะนั้นก็มีความรู้สึกแต่เพียงแน่นอึดอัด จุก

ที่บริเวณคอ หรือรู้สึกหนัก ๆ ที่บริเวณทรวงอก การปวดนี้อาจจะเป็นแต่เพียงที่หน้าอกเท่านั้น แต่ก็อาจจะกระจายไปที่ไหลซ้าย ใต้คาง ข้อศอก แขนด้านใน ต้นคอ สะบักด้านใดด้านหนึ่ง หรือทั้งสองด้านก็ได้ (ดูรูปที่ ๒)

รูปที่ 2. แสดงตำแหน่งการปวดหัวใจ และการแพร่กระจายของการปวด ไปตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในผู้ป่วยที่อยู่ในระยะแองไจน่า

ในระหว่างที่เป็น ผู้ป่วยจะไม่กล้าขยับตัว เป็นกลไกการป้องกันของร่างกาย เพราะการปวดนี้เกิดขึ้นจากเลือดนำอ็อกซิเจนไปเลี้ยงไม่พอเพียง โดยเฉพาะเวลาออกกำลัง เช่น ขับรถยนต์ ถีบจักรยาน ขึ้นบันไดสูง ๆ การออกกำลังทันทีหลังรับประทานอาหารอาหารมื้อหนัก เหล่านี้ต้องการอ็อกซิเจนเพิ่มขึ้นมากกว่าธรรมดา เมื่ออ็อกซิเจนไม่พอเพียงเพราะเส้นเลือดตีบ ก็เกิดการขาดอ็อกซิเจนขึ้น วิธีแก้ไขของร่างกายจะบังคับให้หยุดนิ่งเพื่อให้ใช้อ็อกซิเจนน้อยลง ก็จะมีอาการดีขึ้น สามารถทำหน้าที่ต่อไปได้ ระยะเวลาของการปวดหัวใจในระยะนี้จะมีประมาณ ๓ ถึง ๕ นาที ไม่เกิน ๑๕ นาที ในระยะนี้ถ้าไม่ไปปรึกษาแพทย์ อาการของผู้ป่วยจะยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น แต่เป็นไปอย่างช้า ๆ การปวดจะถี่บ่อยและอยู่นาน การออกกำลังกายเพียงเล็กน้อย เช่นหลังรับประทานอาหาร กระทบความเย็น เช่น ลมเย็นดื่มน้ำแข็ง ก็มีอาการแล้ว และจะอยู่นานถึง ๓๐ นาที ถ้าอาการรุนแรงมาก ๆ ผู้ป่วยจะมีอาการปวดหัวใจ แม้แต่อยู่ในระหว่างนอนพักผ่อน

การรักษาผู้ป่วยในระยะนี้ สมควรที่จะอยู่ในความดูแลของแพทย์เพื่อให้คำแนะนำและการรักษาที่ถูกต้อง และต้องปฏิบัติตัวตามที่แพทย์แนะนำจึงจะได้ผล อนึ่ง การที่จะลงความเห็นแน่นอนในระยะนี้ว่า ผู้ป่วยเป็นโรคเส้นเลือดหัวใจตีบแข็งจริง ควรจะเป็นหน้าที่ของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญทางโรคหัวใจ เพราะยังมีโรคอีกชนิดหนึ่งที่เรียกว่า "โรคประสาทหัวใจ" มีลักษณะของโรคคล้ายคลึงเหมือนผู้ป่วยในระยะแองไจน่า เช่น อาการเจ็บบริเวณหน้าอกซ้าย แต่มีข้อแตกต่างที่พอจะทราบไว้บ้างก็คือ การเจ็บมักจะอยู่เฉพาะที่ ใต้ราวนมซ้าย เจ็บตื้อ ๆ อยู่ตลอดเวลาเป็นชั่วโมงหรือเป็นวัน ในบางคนมีลักษณะเหมือนถูกเข็มแทงก็มี โดยมากคนไข้พบว่า ถ้าเอามือทาบลงบนหน้าอกบริเวณที่เจ็บก็ดี อาการเจ็บนั้นจะหายไป หรือดีขึ้น การเจ็บจะเป็นอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเดินหรือนอนพักผ่อน ซึ่งต่างกับการเจ็บเนื่องจากแองไจน่า นอกจากนี้ยังมีอาการทางประสาทหัวใจอื่น ๆ ร่วมด้วย เช่น ตกใจง่าย ใจสั่น แต่จับชีพจรดูปกติ อ่อนเพลีย ปวดศีรษะนอนไม่หลับ ถอนหายใจลึก ๆ แล้วสบาย มือเท้าเย็นเป็นครั้งคราว ท้องผูก หายใจเร็วแต่ไม่เรียกว่าหอบ บางครั้งถึง ๔๕ ครั้งใน ๔๕ วินาที เป็นต้น

ค.–ง. ระยะกลุ่มอาการก่อนกล้ามเนื้อหัวใจตาย และ ระยะกล้ามเนื้อหัวใจตาย

ทั้ง ๒ ระยะนี้ การดำเนินของโรคใกล้ชิดกันมาก ผู้ป่วยอาจจะอยู่ในระยะที่ ๓ ไม่เกินนาที แล้วจึงผ่านไปในระยะที่ ๔ จึงขอพูดรวมไว้พร้อมกันเลยทีเดียว

ระยะดังกล่าวข้างต้น เป็นระยะที่กล้ามเนื้อหัวใจของผู้ป่วยขาดออกซิเจนอย่างรุนแรงเนื่องจากเส้นเลือดที่มาเลี้ยงหัวใจเกิดการอุดตันขึ้นทันที ถ้าเกิดการอุดตันขึ้นที่เส้นเลือดใหญ่ ผู้ป่วยจะถึงแก่กรรมภายในเวลาไม่กี่นาที ถ้าอุดเส้นเลือดรองลงมา ก็จะมีอาการรุนแรงมากหรือน้อยตามลำดับ ถ้าผู้ป่วยมาพบแพทย์โดยเร็ว ขณะที่อยู่ในระยะที่ ๓ ก็จะดีกว่ามาพบแพทย์ในระยะที่ ๔ โอกาสหายอย่างสมบูรณ์มีได้มากกว่า อาการของโรคโดยมากเกิดหลังจากรับประทานอาหารมื้อหนัก เช่น มื้อกลางวัน มื้อเย็น หรือกลับจากงานกินเลี้ยง หรือได้รับการกระทบกระเทือนทางจิตใจอย่างรุนแรง เกิดขึ้นทันทีทันใด มีอาการแน่นจุกยอดอก คลื่นไส้ อาเจียรเหมือนผิดสำแดง กระสับกระส่าย นอนไม่ลงต้องลุกขึ้นนั่ง แน่นจนเหงื่อออกท่วมตัว เหงื่อเย็น ๆ บางครั้งต้องกำหมัดแน่น เพื่อระงับความเจ็บปวด (ดูรูปที่ ๓) ตัวเย็น มือเท้าเย็น หน้าซีด หรือเขียวคล้ำ

ผู้ป่วยยังมีสติอยู่ตลอดเวลา แต่นัยน์ตาของผู้ป่วยจะบ่งถึงความกลัวตายจนสุดขีด เพราะผู้ป่วยมีความรู้สึกเหมือนคนจมน้ำ

รูปที่ 3: แสดงถึงความรุนแรงของการเจ็บปวดหัวใจ ในผู้ป่วยที่อยู่ในระยะก่อนและหลังกล้ามเนื้อหัวใจตาย จะเห็นมือขวากำแน่นเข้าหาตัว

ระยะนี้เป็นระยะวิกฤติกาลที่สุด ควรจะตามแพทย์ด่วนถ้ามีแพทย์อยู่ให้การรักษาไปชั่วคราวก่อน และรีบนำส่งโรงพยาบาลโดยด่วน ขณะนำส่งโรงพยาบาลโดยด่วน ขณะนำส่งโรงพยาบาล ถ้ามีเครื่องช่วยให้อ๊อกซิเจนผู้ป่วยอยู่ตลอดเวลาจะดีที่สุด

ถ้าผู้ป่วยรอดชีวิตมาได้ ก็จะต้องอยู่ในความดูแลของแพทย์ตลอดเวลาอีกนาน ควรพักผ่อนในโรงพยาบาลอย่างน้อย ๓๐ วัน และต้องกลับมาพักผ่อนต่อที่บ้านอีกอย่างน้อย ๖๐ วัน

ในต่างประเทศได้ลงทุนกันอย่างมากมายในการที่จะช่วยผู้ป่วยในระยะนี้ให้รอดชีวิต นอกจากจะมีเครื่องมือเครื่องใช้อันทันสมัยแล้ว ยังจะต้องมีแพทย์ พยาบาล ทำงานแข่งกับเวลาอีกด้วย ได้มีการจัดตั้งหน่วยดูแลผู้ป่วยพิเศษที่เป็นโรคนี้ขึ้นในโรงพยาบาล มีรถพยาบาลพิเศษสำหรับนำผู้ป่วยส่งไปยังหน่วยนี้โดยเฉพาะ มีเครื่องมือในรถพยาบาลพร้อม ไม่ว่าผู้ป่วยจะเกิดอาการขึ้นในที่ใด เมื่อมีผู้แจ้งมา เช่น เดินตามถนนกำลังขับรถยนต์อยู่ ก็ดี รถพยาบาลพิเศษจะมาถึงนำตัวส่งโรงพยาบาลเข้าไปรักษาในหน่วยพิเศษนี้ทัน ในระหว่างทางก็ให้การรักษาไปด้วย

๔. การปรับปรุงสมรรถภาพของผู้ป่วยที่เป็นโรคเส้นเลือดตีบแข็ง หลังออกจากโรงพยาบาล

ผู้ป่วยจำต้องพักฟื้นอยู่ในโรงพยาบาลตามคำสั่งของแพทย์ โดยมากเป็นประเภท ค. และ ง. มีประเภท ข. ในบางรายที่เป็นรุนแรงตามที่ได้กล่าวมาแล้ว และเมื่อถึงเวลาจะต้องกลับไปพักฟื้นที่บ้าน เป็นหน้าที่ของแพทย์อีกเช่นเดียวกัน ที่จะต้องอธิบายทำความเข้าใจกับผู้ป่วยอย่างละเอียด จนผู้ป่วยหมดความข้องใจ แพทย์จะอธิบายถึงชนิดประเภทของอาหารที่ควรจะรับประทานได้และห้ามรับประทาน ปัญหาทางเพศและจิตของผู้ป่วย ตลอดจนวิธีการทำงานเท่ากับเป็นการเริ่มต้นอย่างช้า ที่จะให้ผู้ป่วยกลับเข้าสู่สภาพเดิมเมื่อก่อนป่วย และจะต้องค่อย ๆ ทำเป็นขั้น ๆ ไปอย่าหักโหมรุนแรง และสิ่งที่ผู้ป่วยจะต้องพึงจำไว้อย่างหนึ่งก็คือ โรคนี้เป็นโรคของความเสื่อมสภาพของร่างกาย ฉะนั้น เมื่อปลอดภัยจากโรคเส้นเลือดหัวใจอุดตันมาครั้งหนึ่ง ถ้าปฏิบัติตัวไม่ดี ก็อาจเกิดโรคนี้ขึ้นใหม่อีกได้ และอาจเป็นซ้ำซากหลาย ๆ หน ก็ได้ ถ้าผู้ป่วยยอมรับกับสภาพของตนเท่าที่เป็นอยู่ก็ไม่มีปัญหาอะไร แต่ถ้าไม่ยอมรับกับความเป็นจริง แพทย์จะต้องใช้เวลาในการอธิบายมาก บางครั้งต้องใช้จิตแพทย์ช่วยร่วมด้วย

ปัญหาทางเพศก็เป็นสิ่งสำคัญมาก จะต้องอธิบายให้ฝ่ายตรงข้าม เช่น สามี หรือภรรยาเข้าใจได้ถูกต้องพร้อมกัน

ผู้ป่วยแต่ละคนเมื่อฟื้นจากโรคนี้ จะมีสมรรถภาพในการทำงานไม่เท่ากัน ซึ่งขึ้นอยู่กับอายุ ความรุนแรงของโรคที่ได้รับมา และอาชีพแพทย์จึงต้องมีวิธีที่จะจัดให้ผู้ป่วยได้ทำงานให้เหมาะสมกับสภาพของผู้ป่วยที่เป็นอยู่ จากการติดตามผลการรักษาผู้ป่วยเหล่านี้ตลอดมา ได้ผลพอจะสรุปได้ว่า ผู้ป่วยจะมีชีวิตอยู่เกิน ๕ ปี ประมาณ ๗๐–๘๐ เปอร์เซ็นต์ และอยู่เกินสิบปี ไม่ถึง ๓๐ เปอร์เซ็นต์

เรื่องของการฟื้นฟูและปรับปรุงสมรรถภาพนี้ จะกล่าวถึงอีกครั้งในตอนท้ายของบทความเพราะเป็นเรื่องของรายละเอียดที่สำคัญ และมีผู้สนใจกันมาก

๕. การป้องกันโรคเส้นเลือดหัวใจตีบแข็ง

เป็นปัญหาใหญ่ที่แพทย์ผู้เชี่ยวชาญทางโรคหัวใจถกเถียงกันมากว่าจะสามารถป้องกันโรคนี้ได้หรือไม่ ? เพียงใด ? สรุปแล้ว ในปัจจุบันนี้เรายังไม่สามารถดำเนินการป้องกันโรคนี้ได้เต็ม

ร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่ก็ควรจะได้ดำเนินการอธิบายและชี้แจงให้ประชาชนได้เข้าใจ ซึ่งจะได้ประโยชน์ในการป้องกันโรคนี้ไม่มากก็น้อย วิธีป้องกันโรคเส้นเลือดหัวใจตีบแข็ง ได้แก่การบริโภคอาหารให้เหมาะสมและปฏิบัติตนให้ถูกต้อง ประการแรก ควรจำกัดหรือลดอาหารที่มีไขมันชนิดอิ่มตัวสูง ซึ่งจะมีสารโฆเลสเตอรอลประกอบอยู่เป็นจำนวนมาก ๆ ให้น้อยลง อาหารที่มีโฆเลสเตอรอลสูง ได้เนื้อสัตว์ สมองสัตว์ ตับ ม้าม ไต ไข่ปลา ไข่แดง หอยนางรม ฯลฯ

การจำกัดอาหารควรจะระวังในเรื่องร่างกายผู้ป่วยจะขาดอาหารไว้ด้วย เนื่องจากโฆเลส-เตอรอลมีในไขมันที่ได้จากอาหารประเภทเนื้อสัตว์ บางคนเลยงดรับประทานอาหารจำพวกนี้เลย ซึ่งอาจทำร่างกายบกพร่องขาดวิตามินและโปรตีนได้ เพราะ เนื้อ นม ไข่ เป็นอาหารมีประโยชน์สำหรับการใช้สมองและการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ควรจะรับประทานบ้าง ไม่ใช่งดเสียเลย เมื่อมีอายุถึง ๔๐ ปีก็สมควรจะลดอาหารจำพวกนี้ลงไปเรื่อย ๆ และถ้าพบว่าเป็นโรคความดันเลือดสูง–โรคอ้วน และโรคเบาหวาน บางทีก็ควรจะต้องควบคุมความดันเลือด–น้ำหนักตัว–น้ำตาลในเลือด ให้อยู่ในระดับที่ได้กล่าวไว้แล้วในตอนต้น

นอกจากในด้านอาหารแล้ว ควรได้ออกกำลังกายและพักผ่อนให้เพียงพอ พยายามทำอารมณ์และจิตใจให้แจ่มใส เบิกบาน ตัดความวิตกกังวล ลดจำนวนการสูบบุหรี่ ลดเครื่องดื่มประเภทแอลกอฮอล์ เพราะว่าอาหารก็ดี น้ำหนักตัว การออกกำลังกาย การพักผ่อน และอารมณ์ มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรคเส้นเลือดหัวใจตีบแข็ง ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ส่วนปัญหาเรื่องการที่จะให้ยาลดไขมันในเลือดหรือไม่นั้น มีหลักเกณฑ์พอจะทราบไว้บ้าง คือ ในคนที่อายุเกิน ๓๐ ปี ตรวจพบมีสารโฆเลสเตอรอลในเลือดสูงเกิน ๒๘๕ ม.ก. เปอร์เซ็นต์ อยู่นานเกิน ๖ เดือน และภายหลังที่พยายามแนะนำให้ควบคุมในเรื่องอาหาร – และ ฯลฯ ปรากฏว่าไม่ได้ผล สารโฆเลสเตอรอลในเลือดยังคงสูงอยู่ หรือในกรณีที่มีไขมันในเลือดสูงตามจำนวนที่กล่าวแล้วร่วมกับการตรวจพบการผิดปกติของคลื่นไฟฟ้าหัวใจ ก็สมควรจะให้รับยาลดไขมันในเลือดร่วมด้วยได้

๖. ความก้าวหน้าทางการแพทย์ในการรักษาโรคเส้นเลือดหัวใจตีบแข็ง

ความมานะพยายามของแพทย์ในอันที่จะแก้ไขสภาพของหัวใจที่เสื่อมโทรมลงหลังจากที่มีการอุดตันของเส้นเลือดใหญ่ส่วนต้นที่มาเลี้ยงหัวใจ หรือในกรณีที่ผู้ป่วยเป็นโรคในระยะแองไจน่าที่ให้การรักษาทางยาแล้วไม่ได้ผล ผู้ป่วยยังคงมีอาการเจ็บหัวใจอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้เพราะกล้าม

เนื้อหัวใจขาดออกซิเจนอย่างรุนแรงนั่นเอง ศัลยแพทย์จึงได้พยายามคิดค้นหาวิธีที่จะให้หัวใจผู้ป่วยได้รับเส้นเลือดใหม่มาเลี้ยงแทนเส้นเก่าที่เสียพิการไป ก็โดยการฝังหรือต่อเส้นเลือดทางลัดที่กล้ามเนื้อหัวใจ โดยการนำเส้นเลือดภายในร่างกายของผู้ป่วยมาใช้ เปรียบเสมือนเปลี่ยนท่อน้ำที่มีสนิมจับกรังจนตันหรือเกือบตันมาเป็นท่อน้ำใหม่ที่สะอาด ทำให้น้ำไหลผ่านได้สะดวกทั้งนี้ก็เช่นเดียวกับวิธีปลูกฝังหรือต่อเส้นเลือดทางลัดใหม่ ก็สามารถทำให้กล้ามเนื้อหัวใจของผู้ป่วยได้รับเลือดและออกซิเจนมาเลี้ยงอย่างพอเพียง เป็นผลให้ผู้ป่วยสามารถดำเนินชีวิตในการทำงานได้ดีกว่าที่คาดไว้ วิธีการเช่นนี้ ได้คิดค้นและปรับปรุงเท็คนิคมากว่า ๑๒ ปีแล้ว เพราะนอกจากจะต้องการเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำผ่าตัดที่ทันสมัยแล้ว ยังต้องการทีมศัลยแพทย์ที่มีความชำนาญและฝีมือดีอีกด้วย

เป็นที่น่ายินดีว่า จากสถิติรายงานผลการทำผ่าตัดจากคลีฟแลนด์คลีนิค สหรัฐอเมริกาปรากฏว่าใน ๒๕๓๐ รายมีอัตราตายเนื่องจากการผ่าตัดวิธีที่กล่าวนี้ ๓.๒–๕.๖ เปอร์เซ็นต์ และผลที่ได้รับจากการทำผ่าตัดทำให้กล้ามเนื้อหัวใจของผู้ป่วยทำงานดีขึ้น สามารถมีชีวิตยืนยาวขึ้นไปอีก และทำงานได้มากขึ้น มีสถิติสูงถึง ๘๕ เปอร์เซ็น วิธีการทำผ่าตัดได้ถูกปรับปรุงให้เจริญรุดหน้าไปอยู่เรื่อย ๆ เพื่อศึกษาหาวิธีการที่จะให้ได้ผลดีมากที่สุด และโดยเฉพาะปัจจุบันนี้ แพทย์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนี้สามารถแสดงตำแหน่งการอุดตันของเส้นเลือดหัวใจได้แน่นอนชัดเจน และบอกสภาพของกล้ามเนื้อหัวใจของผู้ป่วยได้แน่นอนเช่นเดียวกัน ซึ่งมีประโยชน์ต่อศัลยแพทย์มากในการที่จะลงความเห็นได้ถูกต้องว่า ผู้ป่วยรายนั้น ๆ สมควรจะได้รับการผ่าตัดปลูกเส้นเลือดหัวใจใหม่หรือไม่ ?

วิวัฒนาการเช่นนี้ ทำให้ผู้ป่วยด้วยโรคนี้ได้พบกับแนวทางของการรักษาใหม่อีกวิธีหนึ่ง ทำให้มีความหวังมากขึ้นที่จะกลับไปทำงานตามที่ตั้งใจไว้เป็นปกติเยี่ยงคนธรรมดาได้ ในอนาคตข้างหน้าไม่มีใครจะพยากรณ์ได้ว่า ศัลยกรรมอาจจะมีบทบาทในการช่วยเหลือผู้ป่วยด้วยโรคนี้ได้มากขึ้นกว่าที่คาดคิดก็เป็นได้

การฟื้นฟูและปรับปรุงสมรรถภาพของผู้ที่ป่วยด้วยโรคเส้นเลือดหัวใจตีบแข็ง

เมื่อผู้หนึ่งผู้ใดได้ถูกตรวจพบว่า มีโรคเส้นเลือดหัวใจพิการอยู่ซึ่งจะต้องได้รับการรักษาหรือมีโรคเส้นเลือดหัวใจตีบขึ้นอย่างรุนแรงถึงขนาดต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ในระยะ

พักฟื้นของผู้ป่วยเหล่านี้ แพทย์ผู้ดูแลจะวางแนวการรักษาในแบบฟื้นฟูและปรับปรุงสมรรถภาพของผู้ป่วยไว้ด้วยเสมอ นอกเหนือไปจากการรักษาเป็นประจำด้วยยาชนิดต่าง ๆ เพราะถ้าแพทย์จะบังคับไม่ให้ผู้ป่วยทำงานเลยตลอดไป หลังจากผู้ป่วยพ้นระยะพักเด็ดขาดแล้ว ก็ย่อมกระทำได้และเป็นการง่ายต่อแพทย์ในการควบคุมการดำเนินของโลก แต่ผลปฏิบัติจะทำเช่นนั้นไม่ได้ เพราะจะมีผลอย่างร้ายแรงต่อจิตใจของผู้ป่วย หรือครอบครัวของผู้ป่วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าผู้ป่วยอายุกลางคน เป็นหัวหน้าครอบครัวด้วย และกำลังจะก้าวหน้าต่อไปในด้านอาชีพ และการงานของเขา

สหรัฐอเมริกา ได้เล็งเห็นความจำเป็นและความสำคัญในปัญหานี้อยู่มาก จึงได้ตั้งหน่วยเพื่อช่วยแนะนำผู้ป่วยประเภทนี้ขึ้น ปัจจุบันมีมากกว่า ๕๐ หน่วย มีชื่อเรียกว่า "หน่วยแปลผลการทำงาน" (Woak Evaluation Units)

แพทย์ผู้เชี่ยวชาญจะดำเนินกรรมวิธีทดสอบผู้ป่วยเป็นระยะ ๆ และเป็นขั้น ๆ ไป และจะต้องให้คำตอบแก่ผู้ป่วยถูกต้องว่า จะสามารถอนุญาตให้ผู้ป่วยสามารถทำงานประเภทใดได้บ้างมากหรือน้อยแค่ใดงานที่ทำอยู่เดิมแล้ว เหมาะสมกับสภาพของผู้ป่วยในขณะนี้หรือไม่? อย่างไร? ปัจจุบันได้มีการคิดค้นระบบต่าง ๆ ขึ้นมาสำหรับช่วยแปลผล ที่นิยมใช้กันอยู่ในเวลานี้ ใช้ระบบการตรวจที่เรียกว่า "ระนบเทาเว่อร์" (The Tower System)

วิธีแปลผลมีผลเป็นสังเขป ดังต่อไปนี้ :—

ก. ทดสอบการทำงานของหัวใจ โดยใช้วิธีติดตามผู้ป่วยอยู่ตลอดเวลา ทั้งเวลาทำงานและพักผ่อน ด้วยการใช้เครื่องตรวจกราฟหัวใจ (อี.ซี.จี.) แนบติดกับตัวอยู่ตลอดเวลา ๒๔ ชั่วโมง

การวินิจฉัยสรุปผล มีหลักเกณฑ์ว่า อัตราการเต้นของหัวใจในช่วงที่ทำงานเต็มที่ (Peak Effort) จะต้องขึ้นไม่เกิน ๑๓๐ ครั้งต่อนาที แบบแผนและจังหวะการเต้นของหัวใจ โดยดูรายละเอียดจากกราฟจะต้องไม่เปลี่ยนแปลงด้วย

ข. ความดันโลหิตซีสโตลิคในระหว่างทดสอบการทำงาน ไม่ควรสูงกว่า ๑๐–๔๐ ม.ม. ปรอท ถ้าเกินกว่านั้นถือว่าผิดปกติ

ถ้าความดันโลหิตไม่เกินตามที่กำหนดไว้ข้างบน หรือไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลย แต่ปรากฏว่าชีพจรเต้นเร็วเกินไปกว่าที่คาดไว้ เพราะโดยปกติถืออัตราความปลอดภัยของชีพจร คิดเฉลี่ยไม่ควรเกิน ๑๑๐ ครั้งต่อนาที เมื่อเป็นเช่นนั้น ให้ถือว่าการบีบตัวของหัวใจในระหว่างออกแรงทำงานของผู้นั้น ยังไม่มีพอ จะออกแรงเช่นนั้นตลอดไม่ได้ ต้องลดลง

ภายหลังให้คนไข้พักหยุดทำงาน ความดันโลหิตและชีพจรจะต้องลดลงมาปกติทันที ผลบวกของอัตราชีพจรในนาทีที่หนึ่ง รวมกับของนาทีที่สอง และที่สาม ต้องน้อยกว่า ๓๕๐

ค. ในระหว่างดำเนินการทดสอบการทำงาน อาการต่าง ๆ เหล่านี้ไม่ควรจะบังเกิดขึ้น อาทิเช่น แน่นหน้าอก ใจสั่น ปวดมวนท้อง เวียนศีรษะ ชาตามมือตามเท้า ถ้ามีถือว่ายังไม่พีตพอ ต้องพักต่อไปอีก

จากผลที่ได้รับทั้ง ๓ ข้อข้างบน แพทย์สามารถสรุปผล และแบ่งประเภทของผู้ป่วยออกได้ เพื่อประโยชน์ในการแนะนำเรื่องการทำงานต่อไปได้

การแบ่งประเภทของผู้ป่วยมีดังต่อไปนี้

– คนปกติ เวลาทำงานใช้แรงงานมากกว่า ๖.๖ แคลลอรีต่อนาที

– ผู้ป่วย **ชั้นที่หนึ่ง** สามารถใช้แรงงานได้ระหว่าง ๔.๐–๖.๐ แคลลอรีต่อนาที

ชั้นที่สอง สามารถใช้แรงงานได้ระหว่าง ๒.๗–๔.๐ แคลลอรีต่อนาที

ชั้นที่สาม สามารถใช้แรงงานได้ระหว่าง ๑.๕–๒.๗ แคลลอรีต่อนาที

ชั้นที่สี่ จะต้องใช้แรงงานอย่าให้เกิน ๑.๕ แคลลอรีต่อนาที ตัวอย่างของงานประเภทที่สี่นั้น ก็เห็นจะทำได้แค่ นั่งโต๊ะทำงาน เขียนหนังสือ หรืองานช่างเล็ก ๆ น้อย ๆ เท่านั้น จะไปยกหรือแบกของ เข็นรถ เลื่อยไม้ หรือก่ออิฐไม่ได้

วิธีการทดสอบจะกระทำเป็นระยะไปทุกหนึ่งเดือน ถ้าผลการทดสอบปรากฏว่า หัวใจทำงานดีขึ้นก็จะอนุญาตให้เพิ่มการออกแรงการทำงานให้ได้สัดส่วนขึ้นไปเรื่อย ๆ เป็นลำดับ ประสิทธิภาพของผู้ป่วยก็จะได้เลื่อนชั้นจากสี่ขึ้นมาสาม–สอง และหนึ่ง ตามลำดับก็ได้

การขับรถยนต์ หรือ ขับขี่รถจักรยานยนต์ สำหรับผู้ป่วยด้วยโรคนี้ ถือว่าเป็นการ ออกแรงที่หนักมากและมีความตึงเครียดด้วย จึงห้ามโดยเด็ดขาด นอกจากจะเป็นอันตรายต่อตัวเองแล้วยังนำอันตรายมาสู่ผู้อื่นได้อีกด้วย ในปี ๑๙๖๓ มีเหตุการณ์อุบัติเหตุร้ายแรงเกิดขึ้น รถบัสประจำทางซึ่งขับโดยผู้ขับเป็นโรคเส้นเลือด หัวใจพิการ ได้พุ่งลงแม่น้ำอีสท์ สหรัฐอเมริกา ผู้โดยสารตายเรียบรวมทั้งคนขับด้วย สาเหตุมาจากโรคนี้ได้กำเริบขึ้นมาอย่างปัจจุบันคนขับหมดสติไป ควบคุมรถไม่ได้เลยพารถลงแม่น้ำ

การเดินทางด้วยเครื่องบิน อนุญาตให้ได้สำหรับผู้ป่วยซึ่งออกจากโรงพยาบาลมาแล้วอย่างน้อย ๓ เดือน และควรเป็นเครื่องบินที่ปรับความกดอากาศในห้องเคบินได้ด้วย โดยมากก็เป็นเครื่องบินโดยสารระหว่างประเทศในปัจจุบันนี้

การขึ้นไปในที่สูง เช่น ภูเขา จะมีอากาศบางกว่าบนพื้นราบ ควรจะงดเสียอย่างน้อย ๒–๓ ปี เพราะมีจำนวนอ๊อกซิเจนในอากาศน้อยกว่าปกติ ไม่เพียงพอสำหรับผู้ป่วยด้วยโรคนี้ เพราะโรคชนิดนี้ต้องการอ๊อกซิเจนสำหรับเป็นวัตถุดิบของกล้ามเนื้อหัวใจสูงมากกว่าธรรมดา ตามการทดลองปรากฏว่า คนเราปกติถ้าขึ้นไปสูงในระดับห้าพันฟุต จะมีอ๊อกซิเจนในปอดเพียง ๘๐ เปอร์เซ็นต์ และถ้าขึ้นไปสูงถึงหมื่นฟุตจะมีอ๊อกซิเจนในปอดเหลือเพียง ๖๐ เปอร์เซ็นต์

นอกจากนี้ ในที่แออัดด้วยชุมนุมชน เช่น ในโรงหนัง โรงละคอน ก็พึงเว้นเสียด้วย

โรคเส้นเลือดหัวใจตีบแข็งนี้ นอกจากผู้ป่วยจะต้องเข้าใจ และปฏิบัติตัวตามแพทย์ที่ให้คำแนะนำแล้ว แพทย์ยังต้องให้ความรู้ และแนะนำแก่สามีหรือภริยาตลอดจนบุตรธิดาของผู้ป่วยอีกด้วย เพื่อให้ปฏิบัติสอดคล้องกับสถานะภาพของผู้ป่วยในขณะนั้น ตัวอย่างเช่น ให้การอบรมภรรยาในเรื่องการจัดอาหาร การร่วมเพศ การรบกวนอารมณ์ และจิตใจของผู้ป่วยโดยไม่จำเป็นจากลูกหลาน แพทย์จะใช้วิธีจัดสัมมนาเป็นกลุ่ม ๆ มีปัญหาอะไรก็นำมาถกเถียงกัน ปัญหาจะมีมากขึ้นถ้าผู้ป่วยเป็นหัวหน้าครอบครัวด้วย ปัญหาเรื่องการครองชีพจะตามมาทันที ภรรยาของผู้ป่วยจะเกิดอาการกังวลเรื่องการเงิน กลัวสามีซึ่งเป็นผู้ป่วยจะหาเลี้ยงครอบครัวไม่ได้ ทำให้เกิดอาการทางจิตประสาทขึ้น ถ้าคิดเลยไปถึงว่า ผู้ป่วยสามีหมดสมรรถภาพทุกด้าน การอย่าร้างก็อาจมีขึ้นได้ เป็นต้น

โรคเส้นเลือดหัวใจตีบแข็งกับปัญหาทางเพศ

เนื่องจากโรคนี้จะเริ่มพบได้บ่อยในบุคคลตั้งแต่อายุกลางคนขึ้นไป ความรู้สึกทางเพศในบุคคลวัยนี้ยังมีอยู่มาก ปัญหาทางเพศจึงมีความสำคัญที่แพทย์จะต้องถือว่าเป็นอันดับหนึ่งที่จะต้องให้คำแนะนำให้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

จากการ ทดลองตรวจ สภาพของหัวใจใน บุคคลธรรมดาใน ระหว่างประกอบ เพศสัมพันธ์ พบว่าอัตราการเต้นของชีพจรจะเพิ่มขึ้นไปสูงถึง ๑๔๕ ครั้งต่อนาที มาสเตอร์และจอห์นสันแพทย์ผู้เชี่ยวชาญทางโรคหัวใจของสหรัฐอเมริกา กล่าวว่า ในเวลาบรรลุจุดสุดยอด (ออร์กัสม์) ชีพจรของฝ่ายชายจะอยู่ระหว่าง ๑๑๐–๑๘๐ ครั้งต่อนาที ความดันโลหิตจะเพิ่มขึ้นกว่าปกติ ๓๐–๘๐ ซิสโตลิค และ ๒๐–๕๐ ไดแอสโตลิค ม.ม. ปรอท ฝ่ายหญิงชีพจรจะมีการเปลี่ยนแปลงพอ ๆ กับฝ่ายชาย แต่ความดันโลหิตอยู่ระหว่าง ๓๐–๘๐ ซิสโตลิค และ ๒๐–๔๐ ไดแอสโตลิค ม.ม. ปรอท น้อยกว่าเพศชายเล็กน้อย

ด็อกเตอร์ลีโอนอร์ โซแมน (Leonore Zohman) แพทย์หญิงของสหรัฐอเมริกา เธอพบว่าโดยทั่ว ๆ ไปสามีที่มีอายุในวัยกลางคน จะมีความรู้สึกอยากประกอบเพศสัมพันธ์กับภรรยาของตัวได้อย่างน้อยที่สุดสัปดาห์ละสองครั้ง ความตื่นเต้นและความกระหายไม่รุนแรงเท่าใดนัก อาจจะเป็นเพราะได้อยู่ร่วมกันจนชินกันไปก็ได้ อัตราการเต้นของชีพจรในระหว่างประกอบเพศสัมพันธ์จะสูงขึ้นไปจากปกตินานเพียง ๑๐–๑๕ วินาที และเวลาที่ใช้ประกอบเพศสัมพันธ์ก็มักจะไม่เกิน ๑๖ นาที พลังงานที่ใช้ไปเท่ากับขึ้นบันไดเพียง ๒ ขั้น หรือเดินในระยะใกล้ ๆ เท่านั้น

อย่างไรก็ดี สถิติของผู้ที่ตายด้วยโรคเส้นเลือดหัวใจตีบแข็งระหว่างประกอบเพศสัมพันธ์ในวัยนี้ปัจจุบันสูงขึ้นจนเป็นที่ผิดสังเกต เธอจึงค้นคว้าหาข้อเท็จจริงต่อไป และได้พบความจริงว่าบรรดาท่านทั้งหลายที่ตายจากหัวใจวายในระหว่างประกอบเพศสัมพันธ์นั้น แปดสิบเปอร์เซ็นต์ (๘๐%) มิได้เกิดจากการประกอบเพศสัมพันธ์กับภรรยาของตัวเองเลย แต่เพราะเกิดจากได้ไปลักลอบร่วมเพศกับหญิงอื่น เช่น กับเพื่อนหญิง หรือหญิงโสเภณีเป็นต้น

เหตุผลนี้ ทางการแพทย์ได้อธิบายไว้ว่า ตามกฎธรรมชาติการประกอบเพศสัมพันธ์กับผู้อื่นที่มิใช่ภรรยาหรือสามีของตัว เพิ่มความรู้สึกของบุคคลผู้นั้นให้มีความกระหายและความตื่นเต้น ตลอดจนมีความเพลียหลังบรรลุขั้นสุดยอด (ออร์กัสม์) ได้มากและรุนแรงกว่าประกอบเพศสัมพันธ์กับภรรยาหรือสามีของตัวมากกว่าถึงสองสามเท่าตัว ซึ่งเท่ากับไปเพิ่มความตึงเครียดให้แก่หัวใจ โอกาสที่หัวใจจะทำงานหนักเกิดขึ้นทันที ถึงกับวายลงอย่างปัจจุบันจึงมีได้ นอกจากนี้ อันตรายจากการที่เราเรียกกันว่า "ตายคาอก" จะมีมากขึ้น ถ้าผู้นั้นประกอบเพศสัมพันธ์ได้รับประทานอาหารประเภทไขมันจัด อาหารหนักมากเกินไป และดื่มเครื่องดื่มประเภทแอลกอฮอล์เข้าไปอีกโสดหนึ่ง

ฉะนั้น ในบุคคลที่มีน้ำหนักตัวมาก ได้แก่คนอ้วน และรู้ตัวดีว่ามีโรคเส้นเลือดหัวใจตีบแข็งอยู่มิบังควรอย่างยิ่งที่จะประกอบเพศสัมพันธ์ทันทีหลังจากไปรับประทานเลี้ยงมา หรือเวลาหิวจัด ควรที่จะละเว้นให้เวลาหลังจากรับประทานหนักแล้ว อย่างน้อยสามชั่วโมง จึงค่อยประกอบเพศสัมพันธ์

ประเภทของผู้ป่วยที่เป็นโรคเส้นเลือดหัวใจตีบแข็งอย่างรุนแรง จนกระทั่งกล้ามเนื้อหัวใจได้ตายลงไปบางส่วน ประเภทนี้ ในระยะแรกแพทย์จะแนะนำให้พักรักษาตัวในโรงพยาบาลชั่วระยะหนึ่งก่อน อย่างน้อยนาน ๑ เดือน ในระยะนั้นเป็นที่แน่นอนว่าจะต้องละเว้นการประกอบกิจทาง

เพศสัมพันธ์โดยเด็ดขาด ส่วนมากเท่าที่ผู้เขียนประสบมาด้วยตนเอง ผู้ป่วยในระยะนี้จะหมดความรู้สึกทางเพศไปชั่วคราว จึงหมดปัญหาในเรื่องนี้ไปได้ ต่อมาเมื่ออาการดีขึ้น เริ่มลุกขึ้นเดินเหินได้แล้ว และแพทย์ได้อนุญาตให้ออกจากโรงพยาบาลมาพักฟื้นที่บ้าน ซึ่งควรจะหลังจากวันที่เริ่มป่วยราว ๕–๘ สัปดาห์ อันเป็นระยะที่แพทย์เชื่อได้ว่า แผลที่หัวใจเริ่มหายสนิทดี ระยะนี้เป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อในทางเพศของผู้ป่วย เพราะมีอยู่เป็นจำนวนมิใช่น้อยที่เกิดกามตายด้านขึ้นอย่างถาวร สาเหตุมาจากจิตใจกลัวว่าจะเป็นอันตราย – กลัวว่าจะเกิดการเจ็บแน่นหน้าอกขึ้นในระหว่างประกอบกามกิจ วิธีที่ดีที่สุดแพทย์ผู้รักษาจะต้องมีบทบาทเข้ามาเกี่ยวข้องโดยให้คำแนะนำว่าบุคคลผู้นั้นสามารถดำเนินชีวิตทางด้านเพศสัมพันธ์เหมือนบุคคลธรรมดา เพียงแต่ระวังในข้อปลีกย่อยเล็ก ๆ น้อย ๆ เท่านั้น

การทดสอบสมรรถภาพของหัวใจระหว่างประกอบเพศสัมพันธ์ ก็ควรจะกระทำโดยเช่นเดียวกับการทดสอบเรื่องการทำงาน วิธีการทดสอบนี้เรียกกันว่า "บันไดสองขั้นของมาสเตอร์" (Two–Flight Test) โดยให้ผู้ป่วยทดลองขึ้นบันไดอย่างเร็วสองขั้น และตรวจดูอัตราการเต้นของชีพจร ความดันโลหิต และกราฟคลื่นไฟฟ้าหัวใจ การออกกำลังวิธีนี้จะเท่ากับใช้พลังงานเป็น ๗–๘ เท่าของพลังงานผู้ป่วยที่ใช้อยู่ในระยะที่นอนอยู่บนเตียงในโรงพยาบาล

ถ้าผู้ป่วยไม่ผ่านผลการทดสอบ จำเป็นจะต้องให้ผู้ป่วยเลื่อนการประกอบเพศสัมพันธ์ออกไปอีก ผู้ป่วยเองก็ย่อมรู้ตัวดี เพราะขณะดำเนินการทดสอบจะมีความรู้สึกเพลียและเหนื่อยผิดปกติ จึงไม่ควรที่จะฝ่าฝืนคำสั่งห้ามของนายแพทย์ ให้ถือสุภาษิตที่ว่า "อดเปรี้ยวไว้กินหวาน" ต่อไปจะดีกว่า

สมมติว่าผู้ป่วยเป็นเพศชาย ภรรยาของผู้ป่วยจะได้รับคำแนะจากแพทย์ให้ดำเนินกรรมวิธีนอนเหนือสามีเสียเอง หรือมิฉะนั้นก็ควรให้วิธีนอนตะแคงข้างก็ได้ ส่วนการประกอบกามกิจกับหญิงอื่นที่มิใช่ภรรยานั้น ในระยะแรกควรละเว้นโดยเด็ดขาด เพราะทราบกันดีอยู่แล้วว่า ก่อให้เกิดความตึงเครียดต่อหัวใจได้มาก จะมีผลทำให้หัวใจวายทันทีได้

ถ้าผู้ป่วยเป็นเพศหญิง ก็สมควรได้รับการปฏิบัติปรนนิบัติจากสามีด้วยความระมัดระวังเช่นเดียวกันในระหว่างประกอบเพศสัมพันธ์ ฝ่ายสามีมิบังควรจะโถมน้ำหนักตัวลงไปเต็มที่ ควรจะแบ่งน้ำหนักออกไปลงบนข้อศอกข้อเข่า และประกอบกามกิจด้วยความนิ่มนวลละมุนละม่อม ไม่ควรหักโหมรุนแรง ถ้าภรรยาบ่นแน่นหรือเจ็บหน้าอก ก็ควรหยุดประกอบเพศสัมพันธ์ทันที

แพทย์บางท่านได้แนะนำให้รับประทานยาขยายหลอดเลือดหัวใจด้วยวิธีอมใต้ลิ้น ทั้งก่อนและหลังประกอบเพศสัมพันธ์ เป็นการป้องกันมิให้ผู้ป่วยเกิดความกลัวจนกระทั่งเป็นโรคกามตายด้านไปในที่สุด

สุดท้ายนี้หวังว่า บทความของข้าพเจ้าคงจะเป็นประโยชน์แด่ท่านผู้อ่านไม่มากก็น้อย โดยเฉพาะท่านที่เข้าวัยกลางคนหรือผู้สูงอายุ โรคเส้นเลือดหัวใจตีบแข็งนี้ บรรดาโสเภณีหรือผู้หญิงชั้นสูงในต่างประเทศกลัวกันมาก ถือว่าเป็นอันตรายต่ออาชีพอย่างยิ่ง เพราะถ้าคู่ขาเกิด "ตายคาอก" ขึ้นมา จะเป็นเรื่องอื้อฉาวทางหน้าหนังสือพิมพ์ และเจ้าหน้าที่ตำรวจก็จะต้องเข้ามาเกี่ยวข้องสืบสวนอย่างไม่มีปัญหา □

สาระประโยชน์อันที่ผู้อ่านพึงจะได้รับจากบทความของข้าพเจ้า ขออุทิศแด่ พลตำรวจตรีประเสริฐ ถนัดพจนามาตย์ ที่เคารพและนับถืออย่างสูง ขอให้ดวงวิญญาณของท่านจงไปสู่สุขติสัมปรายภพ เทอญ.

นิกิตต์ สำรวจรวมผล

(นิกิตต์ สำรวจรวมผล)

๗๖ แดงอุดม สุขุมวิท

กรุงเทพมหานคร

พิมพ์ที่
บริษัท ร.ประมวลกิจ จำกัด
เลขที่ 354 สวนหลวง 4 อ.ปทุมวัน กรุงเทพ ฯ
โทร. 53763, 519859
นายจำเริญ ศุขประเสริฐ
ผู้พิมพ์ และ โฆษณา 2516